

Verottaja kuluttajan kukkarolla

Kulutusverotuksen trendit Suomessa

Janne Kalluinen

TIIVISTELMÄ

Kulutusverot tuottivat vuonna 2018 valtiolle runsaat 33 mrd. euroa, joka vastaa kolmannesta kaikista Suomen julkisyhteisöjen keräämistä veroista ja veronluonteisista maksuista. Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen on 14,3 prosenttia. Valtaosa kulutusverotuotoista kertyy arvonlisäverosta.

Kulutusverotus on Suomessa muihin OECD- ja EU15-maihin verrattuna melko kiireää. Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen on OECD-maiden neljänneksi suurin vuonna 2017. Kulutusverojen osuus kaikista verotuotoista on kuitenkin OECD-maiden keskiarvoa. 2010-luvun alussa kulutusverotus kiristyi yleisesti OECD- ja EU-maissa tasaantuen vuosikymmenen loppua kohden.

Vaalikaudella 2015-2019 kulutusverotusta on kiristetty nettomääräisesti noin 0,4 miljardilla eurolla. Merkittäviä kiristyksiä on tehty muun muassa tupakan, alkoholin sekä lämmityspolttoaineiden verotukseen. Kulutusverotusta on vastaavasti kevennetty asteittain autoveron kohdalla, minkä lisäksi makeisten ja jäätelön osalta valmistevero poistettiin. Arvonlisäverokannat pysyivät vaalikauden aikana muuttumattomina.

Kulutusverojen osuus kaikista julkisyhteisöjen verotuotoista on ollut kasvussa vaalikauden aikana. Vuonna 2015 kulutusverojen osuus kaikista verotuotoista oli 32,3 prosenttia, kun vuonna 2018 osuus oli 1,3 prosenttiyksikköä suurempi. Verotuksen keinoin painopisteen siirtymistä on edesauttanut ansiotuloverotukseen vaalikauden aikana tehdyt noin 1,2 miljardin euron veronkevennykset. Tämän lisäksi myös työntajien sosiaalivakuutusmaksuja on kevennetty.

Autoilun verotuksen painopiste Suomessa on hakenut vaalikauden aikana uutta suuntaa. Auton hankintavaiheen verotuksesta ollaan siirrytty yhä enemmän auton käytön ajan verotukseen. Ajoneuvoveron verotuotto ylitti täpärästi autoveron verotuoton ensi kertaa vuonna 2015, minkä jälkeen ero on kasvanut jo noin 200 miljoonaan euroon. Valtaosa tieliikenteen veroista kerätään liikennepolttoaineiden valmisteveroina. Vaalikauden aikana tieliikenteen verotusta nettomääräisesti kevennettiin, pääosin autoveron mittavasta kevennyksestä johtuen.

Verottaja kuluttajan kukkarolla – Kulutusverotuksen trendit Suomessa -selvityksen on laatinut Veronmaksajain Keskusliiton ekonomisti Janne Kalluinen.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
2	KULUTUSVEROT	7
2.1	KULUTUSVEROJEN KEHITYS SUOMESSA	7
2.2	KULUTUSVEROJEN KANSAINVÄLINEN TARKASTELU	10
2.3	KULUTUSVEROJA HARMONISOIDAAN EU:N SISÄMARKKINOILLA	16
3	ARVONLISÄVERO	18
3.1	ARVONLISÄVEROTUKSEN PERUSPERIAATTEET	18
3.2	ARVONLISÄVEROKANTOJEN NOUSUTRENDI TASAANTUNUT EUROOPASSA.....	20
3.3	ARVONLISÄVEROTUKSEN EDUT JA HEIKKOUEDET.....	24
3.4	MENETETYT VEROTULOT JA ALENNETUT ARVONLISÄVEROKANNAT	26
4	VALMISTEVEROT	29
4.1	VALMISTEVEROJEN PERUSPERIAATTEET	29
4.2	ALKOHOLIVERO ON SUOMESSA VERRATTAIN KORKEA.....	31
4.3	TUPAKKAVEROTUSTA KIRISTETTY TASAISESTI VÄHÄN KERRALLAAN	36
4.4	ENERGIAVEROT KERTYVÄT POLTTOAINEISTA JA SÄHKÖSTÄ.....	40
4.5	KANSALLISET VALMISTEVEROT.....	44
4.6	ESIMERKKILASKELMAT HAVAINNOLLISTAVAT VALMISTEVERON MÄÄRÄÄ.....	46
5	AJONEUVOJEN VEROTUS	48
5.1	AUTOVERO KEVENTYNYT.....	50
5.2	AJONEUVOVERON MERKITYS KOROSTUNUT VEROTUKSESSA.....	52
6	YMPÄRISTÖVEROT	55
7	LOPUKSI	59

LIITTEET

Liite 1	Kulutusverot suhteessa BKT:hen ja osuuksina kokonaisverotuotosta v. 1975-2018
Liite 2	EU:n tulli- ja veroalue
Liite 3	Arvonlisäverokannat eräissä maissa 2019
Liite 4	Alkoholijuomaverotaulukko sekä juomapakkausvero 2019
Liite 5	Alkoholin valmisteverotasot EU-maissa vuonna 1.1.2019
Liite 6	Tupakkatuotteiden valmisteverotaulukot 2019
Liite 7	Savukkeiden valmisteverotasot EU-maissa 1.7.2018
Liite 8	Savukeaskin (20 kpl) keskihinnan muodostuminen EU-maissa 1.7.2018
Liite 9	Energiatuotteiden valmisteverotaulukot 2019
Liite 10	Jäteverotaulukko 2019
Liite 11	Virvoitusjuomien valmisteverotaulukko 2019
Liite 12	Valmisteveroesimerkkien oletukset ja laskelmat 2019
Liite 13	Autoverotaulukot 1.1.2019-
Liite 14	Ajoneuvoveron verotaulukot -2019 asti ja 2020- alkaen

1 JOHDANTO

Kulutusverot ovat välillisiä tavaroihin ja palveluihin kohdistuvia veroja. Niiden veropohjana on tavaroiden ja palvelujen kulutus. Lähtökohtaisesti kulutusveroja tilittävät yritykset. Käytännössä ainakin pidemmällä aikavälillä yritykset siirtävät veron myyntihintoihin jolloin kuluttajasta tulee kulutusverojen todellinen maksaja, minkä vuoksi kulutusveroja kutsutaan välillisiksi veroiksi. Kulutusverojen lopulliseen kohtaantoon vaikuttavat muun muassa markkinoiden rakenne, hintojen määräytyminen ja joustot sekä tarkasteltava aikaväli. Välittömät verot, kuten tuloverot, kerätään sen sijaan aina suoraan kuluttajalta.

Kulutusverot voivat määräytyä varsin eri tavoin. Yleisimmät kulutusverot ovat hintasidonnaisia, jolloin veron määrä on tietty prosenttiosuus hyödykkeen tai palvelun arvosta eli esimerkiksi tuottajahinnasta tai kuluttajan maksamasta verottomasta hinnasta. Tyypillinen esimerkki hintasidonnaisesta verosta on arvonlisävero.

Joistakin erikseen määräytyistä hyödykkeistä kannetaan myös erillisiä tuoteyksikkökohtaisia kulutusveroja. Esimerkiksi yhdestä litrasta bensiiniä peritään arvonlisäveron ohella aina tietty senttimäärä tuoteyksikkökohtaista veroa riippumatta bensiinin sen hetkisestä markkinahinnasta. Tuoteyksikkökohtaisesti asetettujen verojen osuus vaihtelee tuotteen markkinahinnan muuttuessa sekä eri tavalla verotettujen tuotteiden välillä.

Arvonlisävero on *yleinen kulutusvero*. Yleisen kulutusveron veropohjaan kuuluvat yleensä lähes kaikki hyödykkeet. *Eriyisiä kulutusveroja* kannetaan vain tietyistä hyödykkeistä. Monesti erityisten kulutusverojen piiriin kuuluvista hyödykkeistä kannetaan myös yleisiä kulutusveroja. Kulutusveroja kerätään ensisijaisesti fiskaalisista syistä eli julkiselle sektorille säädettyjen tehtävien rahoittamiseksi. Usein erityisiä kulutusveroja perustellaan myös siten, että niillä pyritään vaikuttamaan haitalliseksi katsottuun kulutukseen.

On tavallista, että julkishallinto haluaa ohjata kulutusta tiettyyn suuntaan. Tällöin joillekin kulutuskohteille asetetaan yleisestä tasosta poikkeava veroprosentti esimerkiksi alennetun verokannan avulla. Alennettuja verokantoja perustellaan tyypillisesti sosiaalipoliittisista tai tulonjaollisista syistä esimerkiksi ruuan tai lääkkeiden arvonlisäverotuksessa. Myös terveyden, kulttuurin tai työllistävyyden edistämiseen voidaan pyrkiä alennetuilla verokannoilla. Ympäristölle tai terveydelle haitallista toimintaa voidaan sen sijaan pyrkiä hillitsemään lisäveroilla, kuten esimerkiksi tupakka-, alkoholi- ja energiaveroilla.

Useiden alennettujen tai korotettujen kulutusverokantojen käyttö lisää verojärjestelmän hallinnollisia kustannuksia. Laaja kirjo alennettuja verokantoja pienentää myös verotulokertymää ja lisää sitä kautta paineita ylläpitää optimaalista tasoa korkeampaa yleistä verokantaa. Alennetuilla verokannoilla on vahva kannatus tulojakoa tasaavina instrumentteina. Esimerkiksi OECD:n (2018) mukaan alennetut kannat ovat kuitenkin keho tapa tasata tulonjakoa. Alennetut kannat voivat jopa hyödyttää suurituloisia

kotitalouksia, jotka kuluttavat enemmän ja kalliimpia tuotteita verrattuna pienituloisiin kotitalouksiin.

Valtiovarainministeriön (2010) asettama verotyöryhmä esitti loppuraportissaan, että Suomessa verotuksen painopistettä tulisi siirtää ansiotulojen verotuksesta kulutusverotukseen. Verojärjestelmän perimmäinen tarkoitus on kerätä varoja julkisten palveluiden rahoittamiseksi siten, ettei taloudellinen toiminta verotuksen takia heikentyisi. Työryhmä arvioi, että ansiotuloverotuksella ja yhteisöverolla on kaikkein negatiivisin vaikutus talouskasvuun, kun taas kiinteistövero ja kulutusverot ovat talouskasvulle vähiten haitallisia.

2 KULUTUSVEROT

2.1 Kulutusverojen kehitys Suomessa

Kulutusveroilla kerättiin Suomessa vuonna 2018 noin 33,3 miljardia euroa verotuloja. Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen oli samana vuonna noin 14,3 prosenttia. Kulutusveroilla kerättiin hieman yli kolmannes julkisyhteisöjen (valtio ja kunnat) yhteensä keräämistä veroista sisältäen sosiaaliturvarahastojen maksut. Valtionhallinnon keräämistä varoista kulutusverot muodostavat yli kaksi kolmasosaa: 68,3 prosenttia.

Taulukko 1 Verotuotot prosenttiosuutena kokonaisverotuloista. Lähde: Tilastokeskus (2019).

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Kotitalouksien tuloverot	34,7	31,1	30,6	30,6	29,5	30,2	29,6	29,2	28,8
Yhteisöjen tulovero	4,5	5,0	12,5	7,6	6,0	4,9	5,0	6,3	6,0
Pakolliset sos.vak.maksut	25,6	30,8	25,2	27,3	29,7	29,0	29,1	27,9	28,0
<i>josta vakuutettu</i>	4,8	9,2	6,7	6,9	8,7	9,1	9,3	9,7	10,0
<i>josta työnantaja</i>	20,8	21,6	18,5	20,4	21,0	19,8	19,7	18,1	18,0
Muut verot palkkasummasta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Omaisuusverot	2,4	2,2	2,4	2,7	2,7	3,3	3,2	3,6	3,4
Kulutusverot	32,5	30,2	29,0	31,5	31,8	32,3	32,8	32,9	33,6
<i>josta yleiset kulutusverot</i>	19,3	17,4	17,4	19,9	20,4	20,6	20,7	21,0	21,5
<i>josta erityiset kulutusverot</i>	13,3	12,8	11,6	11,6	11,4	11,7	12,1	11,8	12,1
Muut verot	0,1	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2

Suomen verorakennetta hallitsevat kulutusverojen ohella henkilöiden ja yritysten tuloverot sekä työntekijöiden ja työnantajien pakolliset sosiaalivakuutusmaksut. Vaalikauden alusta, eli vuodesta 2015 kulutusverojen suhde kaikkiin verotuloihin on kasvanut 1,3 prosenttiyksikköä. Suurin osa kulutusveroista on jo pitkään koostunut arvonlisäverosta, joka on yleinen kulutusvero. Myös yhteisöjen tuloverojen osuus on kasvanut vaalikauden alusta. Vastaavasti tuloverojen ja pakollisten sosiaalivakuutusmaksujen on hieman laskenut. Omaisuusverojen osuus kaikista verotuloista on säilynyt vaalikauden 2015-2019 alusta melko vakaana.

Valtaosa kulutusveroista, 64 prosenttia, kertyi arvonlisäverosta vuonna 2018 (Taulukko 2). Keskeisiä kulutusveroja olivat myös energia-, alkoholi-, tupakka-, auto- ja ajoneuvoverot sekä kulutusveroiksi luettavat rahapelitoiminnasta kertyneet voittovarat. Kulutusverot ja verokertymät nimikkeittäin vuonna 2018 on lueteltu taulukossa 2.

Taulukko 2 Kulutusverot Suomessa vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus (2019).

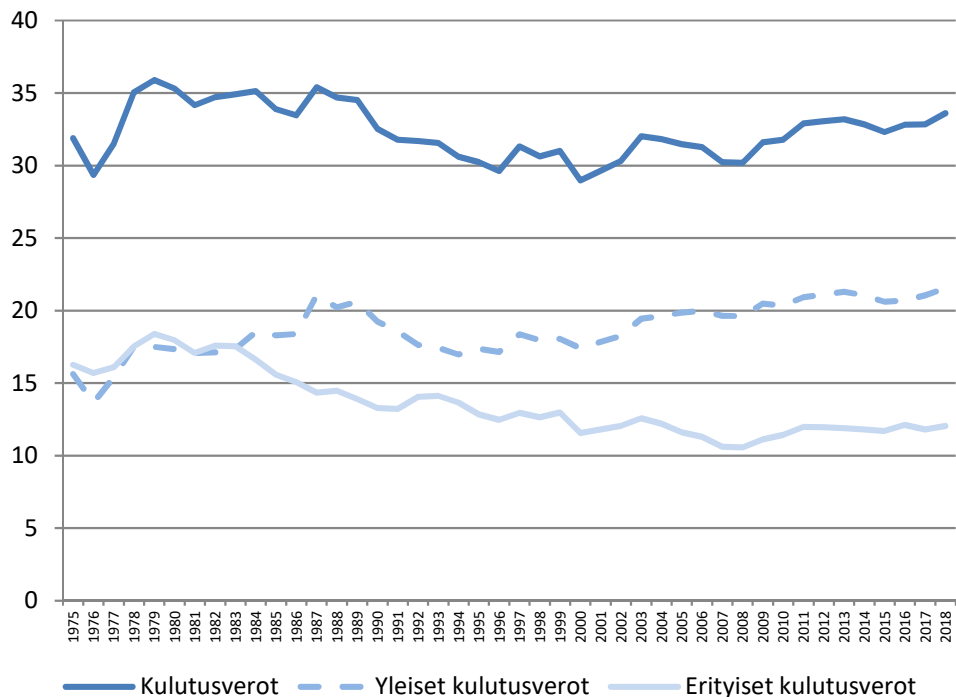
Veroluokka/-laji	milj. (€)	Osuus kulutusveroista	Osuus verokertymästä
KULUTUSVEROT YHTEENSÄ	33293	100 %	33,6 %
Yleiset kulutusverot	21345	64,1 %	21,5 %
- Arvonlisävero	21345	64,1 %	21,5 %
Erityiset kulutusverot	11948	35,9 %	12,1 %
- Valmisteverot	8401	25,2 %	8,5 %
Energiaverot	4406	13,2 %	4,4 %
Alkoholijuomaverot	1475	4,4 %	1,5 %
Tupakkaverot	1115	3,3 %	1,1 %
Auto- (ja moottoripyörä-) vero	995	3,0 %	1,0 %
Apteekkimaksut	180	0,5 %	0,2 %
Virvoitusjuomaverot	154	0,5 %	0,2 %
Varmuusvarastointimaksu	45	0,1 %	0,0 %
Eräiden juomapakkausten valmisteverot	15	0,0 %	0,0 %
Öljysuojamaksu	12	0,0 %	0,0 %
Öljyjättemaksu	4	0,0 %	0,0 %
- Verot tietyille palveluille	2179	6,5 %	2,2 %
Rahapeli toiminnan voittovarot	1109	3,3 %	1,1 %
Vakuutusmaksuverot	772	2,3 %	0,8 %
Arpajaisvero (arpajaisten tuotosta)	226	0,7 %	0,2 %
EU-vakaussuojamaksut	55	0,2 %	0,1 %
Palosuojamaksu	11	0,0 %	0,0 %
Jätevero	7	0,0 %	0,0 %
Rataverot	2	0,0 %	0,0 %
Sokerimaksut EU:lle	1	0,0 %	0,0 %
Pankkiverot	-4	0,0 %	0,0 %
- Käyttöverot	1368	4,1 %	1,4 %
Ajoneuvoverot	1190	3,6 %	1,2 %
Tulot päästöoikeuksien huutokaupasta	113	0,3 %	0,1 %
Ajoneuvojen rekisteröintimaksu	27	0,1 %	0,0 %
Ydinenergiatutkimusmaksu	12	0,0 %	0,0 %
Riistanhoitomaksut	12	0,0 %	0,0 %
Kalastuksenhoitomaksut	9	0,0 %	0,0 %
Hirvilupamaksut	5	0,0 %	0,0 %

Kulutusverojen osuus kaikista verotuotoista on ollut 1970-luvulta saakka noin 30-35 prosenttiin. Viime vuosina veropolitiikan yhtenä tavoitteena on ollut työn verotuksen

keventäminen ja verotuksen painopisteen siirtäminen kulutuksen verottamiseen. Kulutusverojen osuus kaikista verotuotoista Suomessa on kasvanut hieman globaalien taluskriisin ja Euroopan finanssikriisin jälkimainingeissa. Kulutusveroja on kiristetty laajalti sekä valtiontaloudellisin että kulutuksen ohjaukseen tähtäävin perustein vuodesta 2008 lähtien. Ennen Euroopan unioniin liittymistä kulutusverojen joukko oli Suomessa varsin laaja.

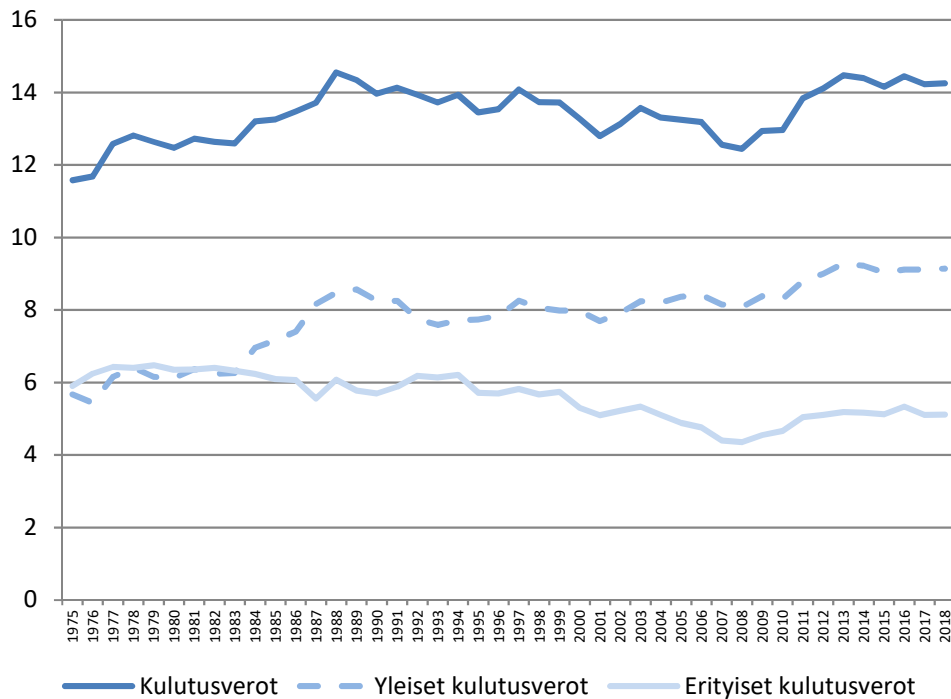
Kulutusverotuksen rakennetta vuodesta 1975 lähtien on esitetty kuviossa 1. Kun 1970-luvun puolivälissä yleisistä ja erityisistä kulutusveroista kertyi verotuottoja suunnilleen saman verran, 1980-luvulla suhteet erkanivat toisistaan. Erityisten kulutusverojen osuus on ollut melko vakaata 2010-luvun ajan, siinä missä yleisen kulutusveron, eli arvonlisäveron tuoton osuus on kasvanut hieman.

Kuvio 1 Kulutusverojen osuus kaikista verotuloista Suomessa 1975–2018, %. Lähde: Tilastokeskus (2019).

Kulutusverotuksen tasoa voidaan tarkastella myös suhteuttamalla verotuotot bruttokansantuotteeseen (kuvio 2). Kehitys näyttäytyy tällä tavalla tarkasteltuna melko samankaltaiselta kuin suhteutettaessa verot kokonaisverokertymään. Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen on säilynyt noin 14 prosentin tuntumassa vuodesta 2011. Yleisten kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen on 1980-luvun alkupuolelta lähtien eriytynyt vallitsevammaksi erityisiin kulutusveroihin nähden.

Kuvio 2 Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen Suomessa 1975–2018, %. Lähde: Tilastokeskus (2019).

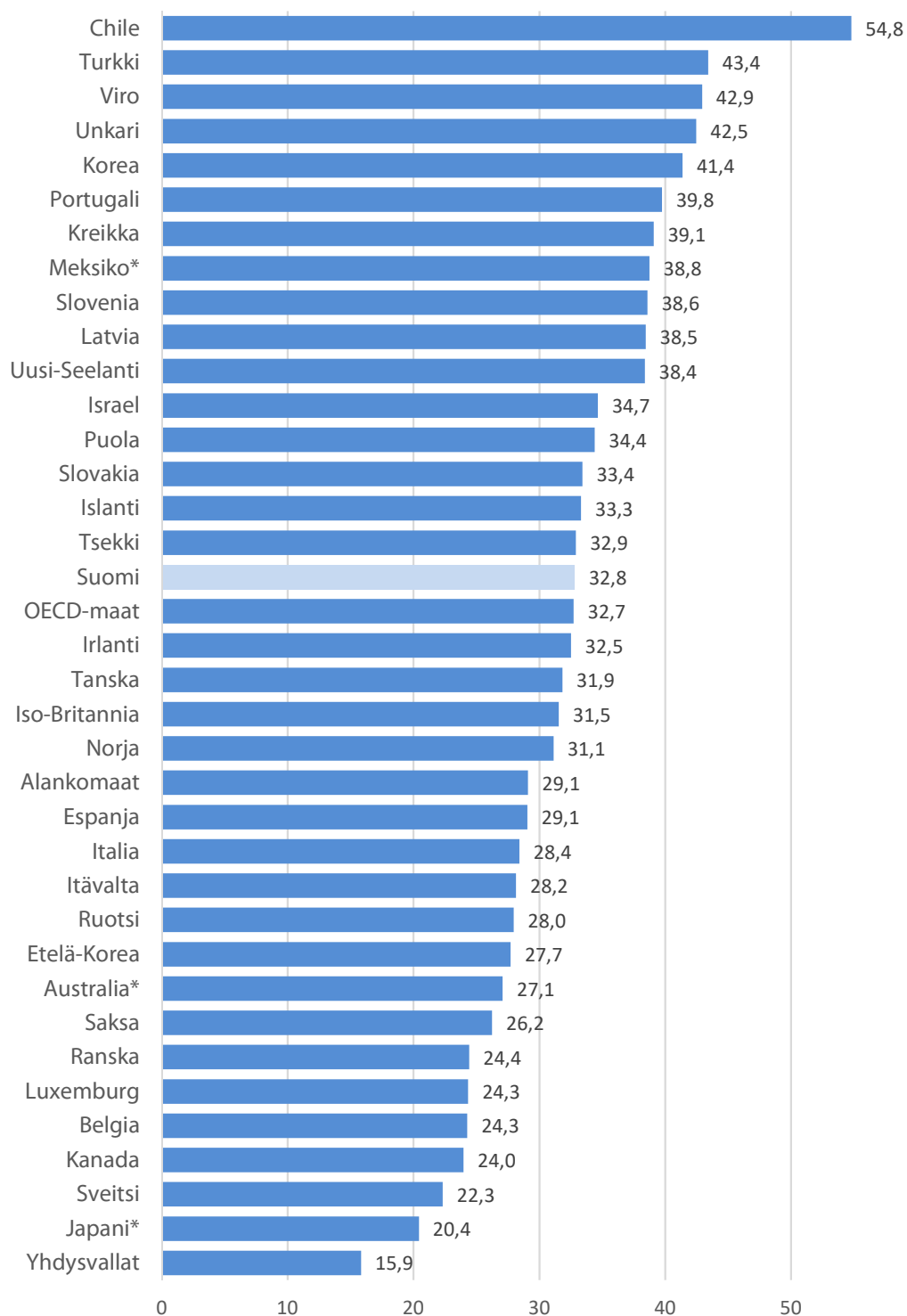

2.2 Kulutusverojen kansainvälinen tarkastelu

Suomen ohella kulutusverot ovat tärkeä verotulojen lähde useissa OECD- ja EU-valtioissa. Keveintä kulutusverotus on Euroopan ulkopuolella suurissa ja kehittyneissä maissa. EU-maissa kulutusverotus on monelta osin yhdenmukaistettua ja EU:n ulkopuolella veroratkaisut vaihtelevat vastaavasti enemmän. Esimerkiksi Yhdysvalloissa, Japanissa, Kanadassa ja Sveitsissä sekä kulutusverojen suhde kaikkiin verotuottoihin että kulutusverot bruttokansantuotteeseen suhteutettuna ovat Euroopan maita alempia. Norjan verojärjestelmä on muiden Pohjoismaiden kaltainen, mutta valmisteveroilla on Norjassa hieman pienempi merkitys.

Kun eri maiden kulutusverot suhteutetaan kokonaisverotuloihin, Suomi on OECD-maiden vertailussa keskikastia (Kuvio 3). Suhteellisesti eniten kulutusveroja kerätään Chilessä, Turkissa ja Virossa. Korkea kulutusverojen osuus verotuotoista on tyypillistä Itä-Euroopan maille, joissa kokonaisveroaste on usein muita maita matalampi ja välittömien (tuloista pidätettävien) verojen merkitys verojärjestelmässä vähäisempi. Kulutusverojen suosioon selittää osin muun muassa työmarkkinoita vaivaava harmaa talous ja verohallinnon ongelmat kerätä tuloveroja. Kulutusverotuottojen merkitys kaikista verotuotoista on OECD-maiden pienintä Yhdysvalloissa ja Japanissa.

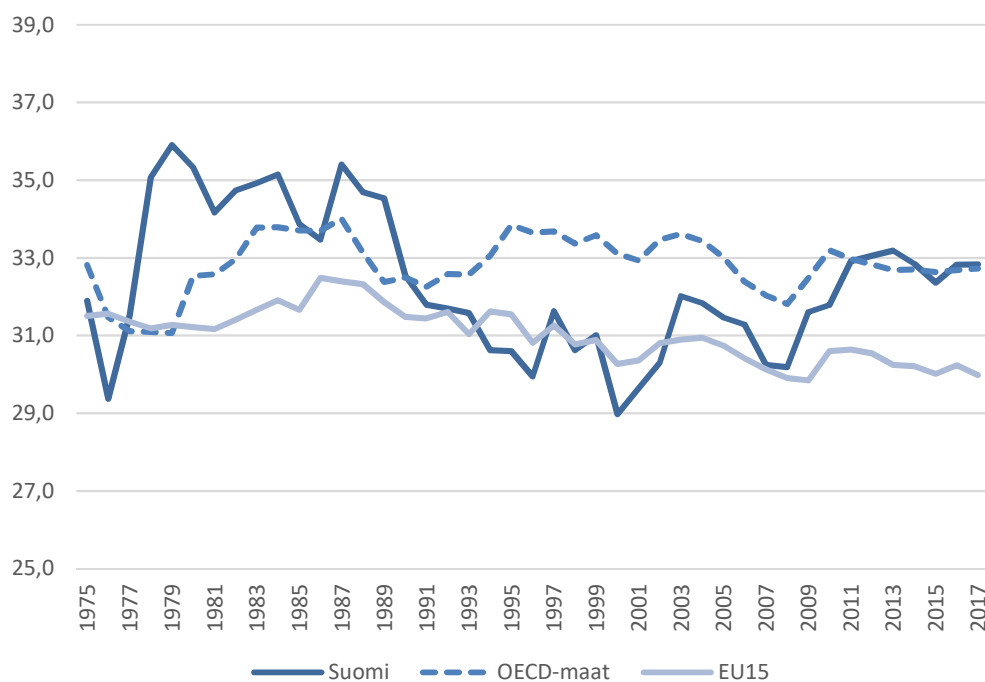
Kuvio 3 Kulutusverot suhteutettuna kaikkiin verotuottoihin OECD-maissa 2017, %. Lähde: OECD, Macrobond.

* Tähdellä merkittyjen maiden osalta tiedot ovat vuodelta 2016

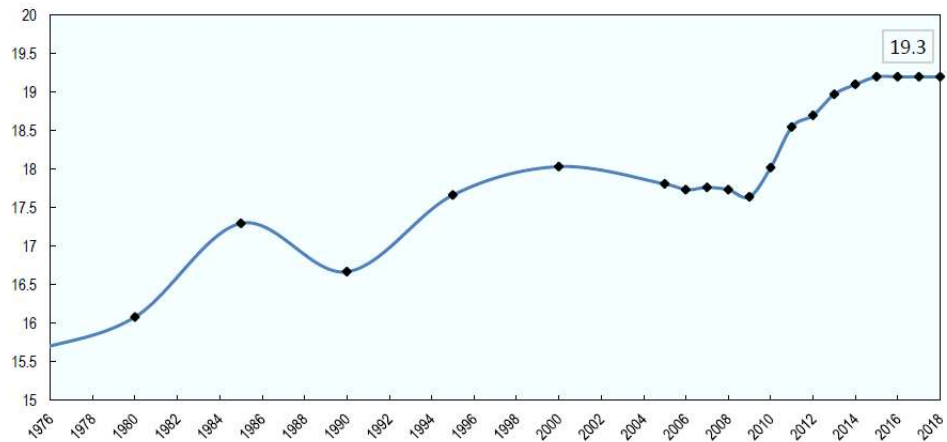
Kulutusverojen osuus kokonaisverotuotosta on vastannut Suomessa ja OECD-maissa noin kolmannesta kaikista verotuotoista 2010-luvulla. Kulutusverojen osuus verotuotoista Suomessa laski 1990-luvulla merkittävästikin vuosituhaten vaihteeseen tul-taessa, minkä jälkeen osuuden trendi on kääntynyt uuteen kasvuun. EU-15-maissa ku-lutusveroilla kerättiin vuonna 2017 keskimäärin 30 prosenttia kaikista veroista (arit-meettinen keskiarvo).

Kuvio 4 Kulutusverot suhteutettuna kokonaisverotuottoon Suomessa, EU15-maissa ja OECD-maissa keskimäärin 1975–2017, %. Lähde: OECD, Macrobond.

Pidemmällä aikavälillä OECD-maissa yleisten kulutusverojen merkitys verojärjestel-mässä on kasvanut samalla kun valmisteverojen rooli on suhteellisesti kutistunut. Yleisten kulutusverotulojen kasvu on johtunut suurimmaksi osaksi arvonlisäveron käyttöön otosta erilaisten myyntiverojen tilalle sekä arvonlisäverokantojen noususta. Yleiset kulutusverot kattavat nyt keskimäärin kaksi kolmasosaa kulutusverojen tuo-tosta, mutta maiden väliset vaihtelut ovat kuitenkin suuria. Globaalin talouskriisin vai-kutuksesta kulutusverotuotot suhteessa kokonaisverotuottoon laskivat OECD-maissa keskimäärin, mutta ovat pian sen jälkeen nousseet kriisiä edeltävälle tasolle erityisesti arvonlisäverokantojen nousun johdosta. Vuosien 2009–2014 välillä 23 OECD-maata nosti yleistä arvonlisäverokantaansa vähintään kerran. (OECD 2018.)

Kuvio 5 OECD-maiden keskimääräisen yleisen arvonlisäverokannan kehitys 1976-2018. Lähde: (OECD 2018)

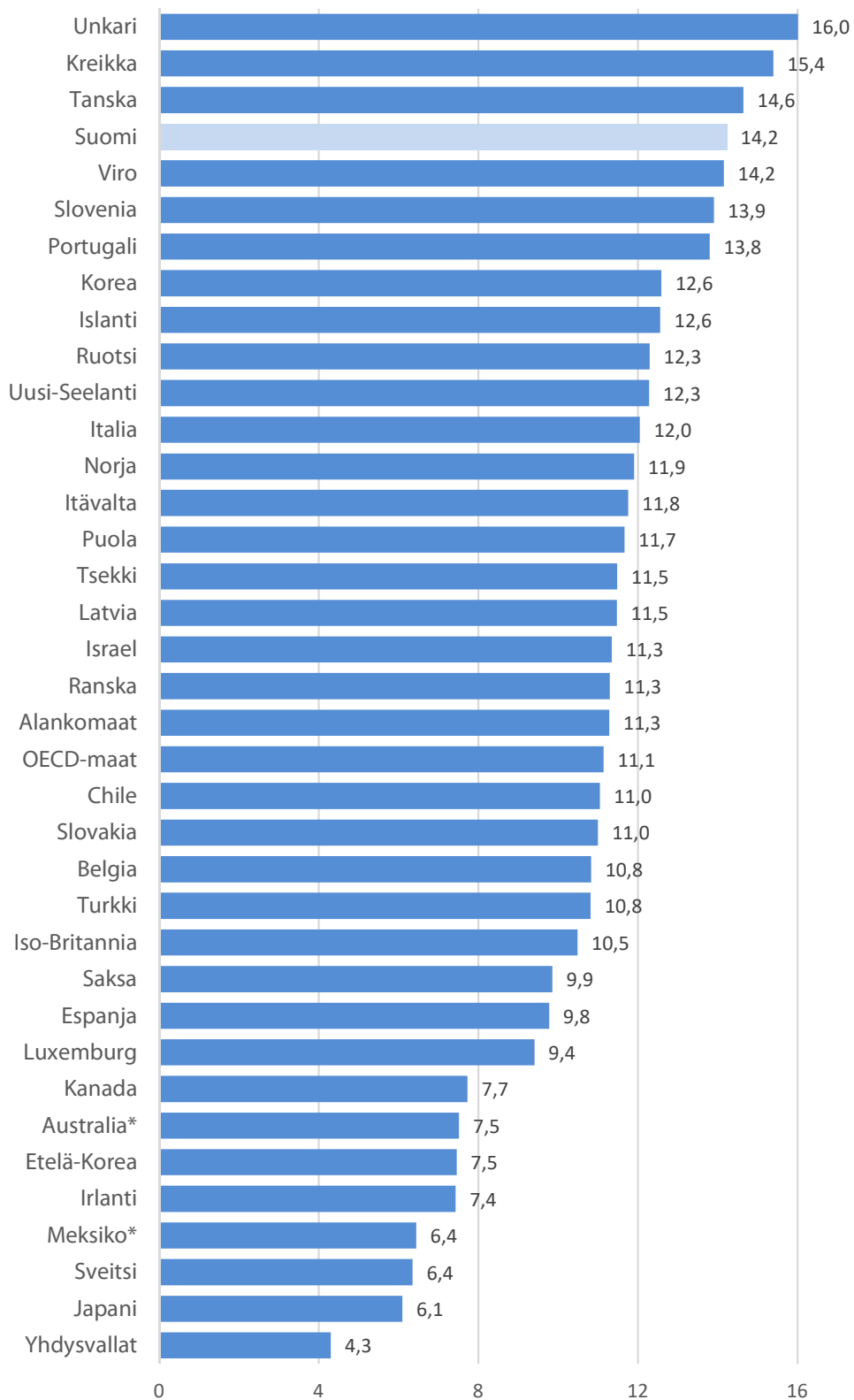

Arvonlisäverokantojen kehityksessä OECD-maissa on ollut erotettavissa muutamia trendejä eri aikakausien välillä. 1970-luvun puolivälistä keskimääräinen yleinen arvonlisäverokanta nousi aina vuosituhannen vaihteeseen notkahtaen kuitenkin 1980-luvulla. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä yleiset arvonlisäverokannat säilyivät keskimäärin jokseenkin stabiileina. Talous- ja finanssikriisien seurauksena 2010-luvun taitteessa monet valtiot tarvitsivat lisää verotuloja ja tavoitteen saavuttaakseen monet valtiot kiristivät arvonlisäverotustaan sen sijaan, että kiristyksiä oltaisiin tehty esimerkiksi tuloverotukseen. Arvonlisäverokantojen kiristykset laantuivat vuoden 2015 jälkeen, mistä lähtien muutokset arvonlisäverokannoissa ovat olleet vähäisiä. Erot arvonlisäverokannoissa eri OECD-maiden välillä ovat kuitenkin edelleen suuria. (OECD 2018.)

Kun kulutusverotuksen tasoa vertaillaan suhteuttamalla kulutusverot bruttokansantuotteeseen, Suomen kulutusverotus asettuu selvästi OECD- ja EU15-maiden keskiarvojen yläpuolelle (Kuvio 6 & 7). Kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen on OECD-maiden korkein Unkarissa ja Kreikassa. Kulutusverojen osuus verotuloista ja suhde BKT:hen on kasvanut 2010-luvulla huomattavasti sekä Unkarissa että Kreikassa, missä yleistä arvonlisäverokantaa on korotettu huomattavasti viime vuosikymmeneen nähden (kts. taulukko 5). Unkarin yleinen arvonlisäverokanta on varsin korkea: 27 %.

Keveimpiä kulutusverottajia BKT:hen nähden ovat Yhdysvallat, Japani ja Sveitsi. Yhdysvalloissa kulutusverojen suhde bruttokansantuotteeseen oli vuonna 2017 vain 4,3 prosenttia, Unkarissa vastaavasti 16,0 prosenttia.

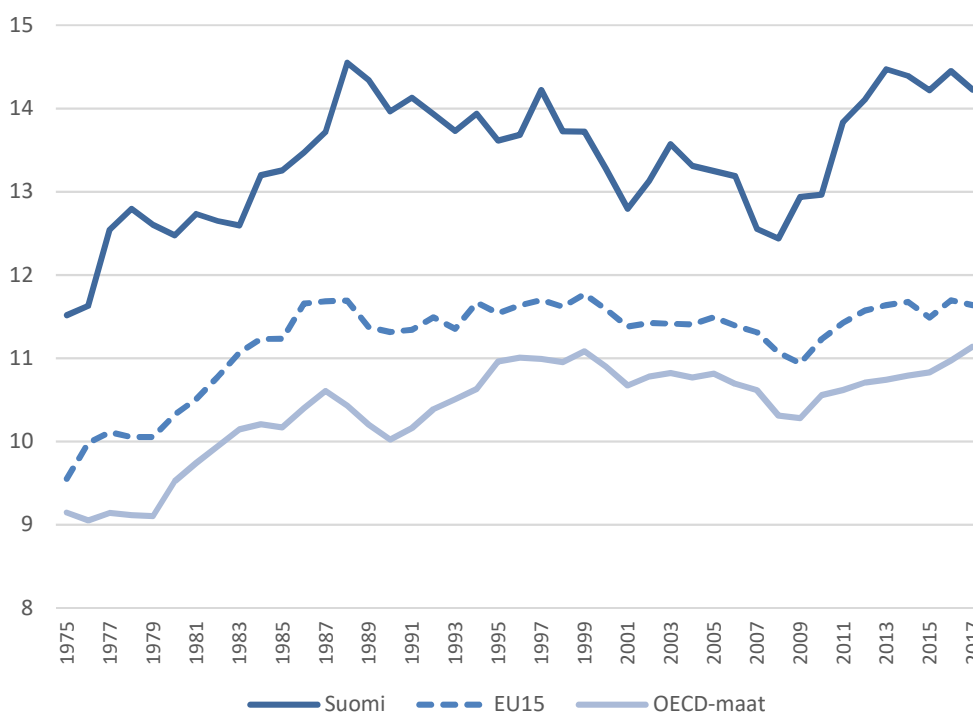
Kuvio 6 Kulutusverot suhteutettuna bruttokansantuotteeseen OECD-maissa 2017, prosenttia. Lähde: OECD, Macrobond.

* Tähdellä merkittyjen maiden osalta tiedot ovat vuodelta 2016

Myös pidemmällä aikavälillä Suomi ylittää sekä EU15- että OECD-maiden keskiarvon selvästi kulutusverojen BKT-suhdetta tarkasteltaessa (kuvio 7). Ero EU-maiden (aritmeettiseen) keskiarvoon on pysytellyt 1970-luvun puolivälistä lähtien noin 2-3 prosenttiyksikössä. Ero OECD-maiden keskiarvoon on vielä suurempi.

Kuvio 7 Kulutusverot suhteutettuna bruttokansantuotteeseen Suomessa, EU15-maissa ja OECD-maissa keskimäärin 1975-2017, %. Lähde: OECD, Macrobond.

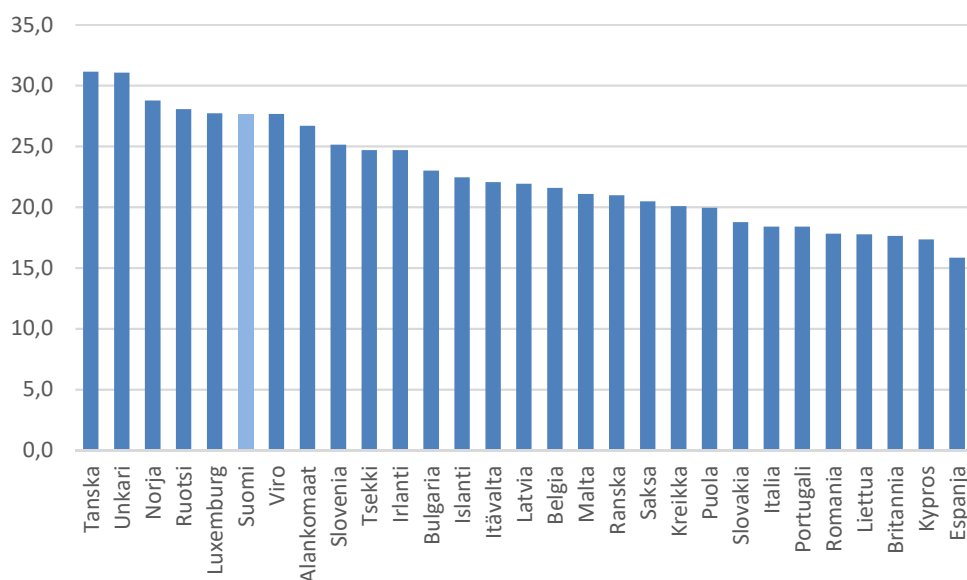

Kuten useat OECD-maat, myös monet EU-maat ovat kiristäneet kulutusverotasojaan vuodesta 2009 lähtien. Useimmiten maat ovat kiristäneet arvonlisäverokantojaan ja joitakin keskeisiä valmisteverojaan: muun muassa alkoholi-, tupakka- ja energiaverotaset ovat nousseet yleisesti. Kiristysten taustalla on ollut tarve tasapainottaa julkista taloutta kansainvälisen finanssikriisin ja Euroopan velkakriisin seurauksien vuoksi. Kiristyksiä perustellaan myös väestön ikärakenteella, sillä työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat muuttuneet monissa maissa pienemmiksi kuin työmarkkinoilta poistuvat ikäluokat.

Verotuottojen suhteuttaminen bruttokansantuotteeseen tai kokonaisverotuloihin ei kerro sitä, johtuuko maan kireä kulutusverotus esimerkiksi korkeista veroasteista tai kulutuksellaan muista poikkeavasta yhteiskunnasta. Kulutusverotuksen kireyden selvittämiseksi Euroopan komissio tilastoi ns. implisiittisiä veroasteita, jotka osoittavat tietyn verolajin tulojen sekä siihen liittyvän potentiaalisen veropohjan suhteen. Kulutuksen implisiittinen veroaste on kulutusverojen ja yksityisten kotitalouksien kulutusmenojen suhdeluku. Vuonna 2016 EU27-maiden bruttokansantuotteella painotettu

keskimääräinen kulutusveroaste oli 20,6 % ja kireintä kulutusverotus oli Tanskassa, keveintä Espanjassa. Suomi asettuu EU-maiden vertailun kärkipäähän 27,7 prosentin veroasteella. Kulutuksen implisiittiset veroasteet EU-maissa ovat olleet melko vakaita keskimäärin viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kuvio 8 Kulutuksen implisiittinen veroaste eri EU-maissa (pl. Kroatia) sekä Norjassa ja Islannissa vuonna 2016, prosenttia. Lähde: Eurostat (2019).

2.3 Kulutusveroja harmonisoidaan EU:n sisämarkkinoilla

Kulutusverotus on EU:n sisämarkkinoilla yhteisön sisäisen harmonisoinnin eli direktiiveillä tapahtuvan yhdenmukaistamisen kohteena. Jäsenvaltiot ovat siten luovuttaneet osan kulutusverotuksellisesta päätäntävallastaan Euroopan unionille. Myös OECD on levittänyt kansainväliseen vaihdantaan ja neutraaliin kulutusverotukseen liittyviä toimivia normeja ja käytäntöjä.

EU:n sisämarkkinat luotiin Maastrichtin sopimuksella vuoden 1993 alussa. Sisämarkkinoilla tarkoitetaan EU:n jäsenmaiden muodostamaa maantieteellistä aluetta, jossa korostetaan neljää perusvapautta: tavaroiden, palvelujen, ihmisten ja pääoman vapaata liikkuvuutta. Näillä vapauksilla pyritään edistämään EU:n tasapainoista talouskasvua, kilpailua, yhteisiä sosiaalisia arvoja ja vakautta. Vapaan liikkuvuuden saavuttamiseksi jäsenvaltioiden verotusta on muokattu mahdollisimman tasapuoliseksi. Yhteisömaiden välistä tavara kauppaa koskee tämän vuoksi tulliliitto. Tulliliittoon kuuluvien maiden välisessä kaupankäynnissä vienti- ja tuontitullit sekä kaikki tulleja vastaavat maksut ovat kiellettyjä. Suhteessa muihin eli ns. kolmansiin maihin tulliliitto soveltaa yhtä yhtenäistä tullitariffia.

Harmonisointi koskee arvonlisäverotusta sekä valmisteveroista alkoholi-, tupakka- ja energiaverotusta. Ympäristöverotus on energiaverotusta lukuun ottamatta harmonisoinnin ulkopuolella, vaikka ympäristöpolitiikka on muuten EU:ssa pitkälle säänneltyä.

Harmonisoinnin myötä kulutusverotus on ainakin lainsäädännöllisesti melko pitkälle yhtenäistynyt EU-maissa. Käytännössä eroja aiheuttavat kuitenkin useat jäsenvaltioille lähinnä liittymisvaiheessa myönnetty poikkeukset sekä kulutusverodirektiivien epäyhtenäinen soveltaminen. Myös arvonlisävero- ja valmisteverokannoissa on maiden välillä selviä eroja, vaikka harmonisointi ja verokilpailun uhka ovatkin tasoittaneet niitä jonkin verran.

Verokilpailun tai salakaupan kannalta suurimmat uhat kulutusverotuksessa liittyvät valmisteveroihin, sillä niissä veroaste-erot ovat suuria, tuotteiden paikallisuus ja pilaantuvuus vähäistä sekä kuljetuskustannukset pieniä (Talousneuvosto 2002, Copenhagen Economics 2007). Veroerot synnyttävätkin paikallista kaupankäyntiä rajan yli, vaikka kannustimet hankkia tuotteita rajan toiselta puolelta laskevat nopeasti etäisyyden kasvaessa. Keski-Euroopassa välimatkat ovat kuitenkin pieniä, ja ongelma on tunnistettu kuitenkin myös esimerkiksi Suomen ja Venäjän välillä. Muutoksia esimerkiksi Suomen alkoholiverotuksessa joudutaan arvioimaan rajakaupan vaikutukset huomioiden.

3 ARVONLISÄVERO

3.1 Arvonlisäverotuksen peruseriaatteet

Arvonlisäveron levittäytyminen ympäri maapallon on ollut yksi merkittävimmistä verotuksen kehityskuluista viimeisen 50 vuoden aikana. Siinä missä arvonlisävero oli käytössä 1960-luvulla alle kymmenessä maassa, vuonna 2018 sen oli ottanut käyttöön jo 168 maata. 35 OECD-maasta kaikista 36 jäsenestä on ottanut käyttöön arvonlisäveron, kun Yhdysvallat soveltaa verotuksessaan arvonlisäveron sijaan niin kutsuttua myyntiveroa (*sales tax*). Arvonlisäveroa käyttävät taloudellisesti suuret OECD:hen kuulumattomat maat, kuten Kiina, Venäjä ja Brasilia. (OECD 2018.)

Arvonlisäverotusta säädellään voimakkaasti EU:ssa, jossa arvonlisävero perustuu neuvoston arvonlisäverodirektiiviin (2006/112/EY, ennen ns. kuudes arvonlisäverodirektiivi 77/388/ETY). Arvonlisäveron käyttöönotto on myös yksi EU:hun liittymisen ehto, sillä osa jäsenmaiden EU-maksuosuuksista määräytyy arvonlisäveron veropohjan kautta. Suomessa arvonlisäverotus tuli voimaan 1.6.1994, jolloin verovelvollisten lukumäärä kasvoi 110 000:sta noin 370 000:een (Holm ym. 2007). Tätä ennen yleinen kulutusverotus toteutettiin Suomessa liikevaihtoverolla.

Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa 2016 toimintasuunnitelmansa EU:n arvonlisäverotuksen kehittämistä. Komission mukaan arvonlisäverotusjärjestelmää on tehtävä edelleen yrityksille helpommaksi käyttää; sen on torjuttava nykyistä paremmin petosriskiä; sen on oltava tehokkaampi digitaalitekniikan mahdollisuuksien hyödyntämisessä ja tulojen keräämisen kustannusten vähentämisessä; ja sen on perustuttava parempaan luottamukseen yritysten ja veroviranomaisten välillä sekä EU:n verohallintojen välillä. EU:n nykyinen, vuonna 1993 käyttöönotettu arvonlisäverojärjestelmä on alun perin ajateltu olevan siirtymävaihe ja komission pyrkimyksenä onkin luoda tulevaisuudessa ”todellinen EU:n yhtenäinen arvonlisäveroalue sisämarkkinoille”. (Euroopan komissio 2016.) Uudistuksessa on kaavailtu muutoksia säännöksiin jäsenmaiden oikeuksista soveltaa alennettuja arvonlisäverokantoja.

Arvonlisäveroa on suoritettava Suomessa liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta palvelun tai tavaran myynnistä, maahantuonnista ja yhteisöhankinnasta. Yhteisöhankinnalla tarkoitetaan irtaimen esineen omistusoikeuden vastikkeellista hankintaa, kun myyjä, ostaja tai joku muu kuljettaa esineen ostajalle toisesta EU:n jäsenvaltiosta. Tavaran myynnin katsotaan tapahtuvan Suomessa siis myös silloin, kun myyjä kuljettaa tavaran toisesta EU-maasta Suomeen. Veron peruste on myynnistä suoritettava vastike ilman veron osuutta. Myös julkisyhteisöt ovat verovelvollisia liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta myynnistään. Julkisyhteisöjen yleishyödylliset tai niihin verrattavat toiminnot ovat kuitenkin vapautettuja arvonlisäverotuksesta. Tavaroiden ja palveluiden viennistä ulkomaille ei tarvitse käytännössä maksaa arvonlisäveroa, sillä panoksista maksettu arvonlisävero palautetaan takaisin vientitoimintaa harjoittaville yrityksille. Tuonti on sen sijaan arvonlisäverollista toimintaa.

Arvonlisäveron määrä lasketaan arvonlisäverokannan osoittamana prosenttiosuutena tuotteen arvonlisäverottomasta hinnasta. Esimerkiksi jos arvonlisäverokanta on 24 prosenttia ja tuotteen arvonlisäveroton hinta on 10 euroa, arvonlisäveron määrä on 2,40 euroa. Veroineen tuote maksaa 12,40 euroa. Verollisesta hinnasta veron määrä (24 % arvonlisäverokannalla) voidaan laskea oheisella kertoimella:

$$\frac{0,24}{1 + 0,24} = 0,1935 \dots$$

Tällöin edellisen esimerkin vero euroina saadaan kertomalla kuluttajahinta 12,40 euroa kertoimella $0,24/(1+0,24)$, jolloin tulokseksi saadaan 2,40 euroa. Kuluttaja voi tarkistaa ostoksissaan käytetyn arvonlisäverokannan ja arvonlisäveron määrän helposti, sillä arvonlisäverot eritellään ostosten kuittitiedoissa.

Arvonlisävero kannetaan yritysten myyntitapahtumista. Veron kertaantuminen on estetty siten, että yritykset voivat vähentää verotuksessaan omiin hankintoihinsa sisällyneet arvonlisäverot. Yritysten ostoihin sisältyvät edellisten tuotantoportaiden maksamat arvonlisäverot ovat siis vähennyskelpoisia, jos yritys on itse arvonlisäverovelvollinen. Tällöin veroa kertyy valtiolle vähitellen tuotantoporras tuotantoportaalta niin, että kukin tuottaja maksaa arvonlisäveroa vain syntyneen arvonlisäyksen perusteella. Lopulliseen kuluttajahintaan sisältyy arvonlisäveroa täsmälleen arvonlisäverokannan mukainen määrä. Veron kerääminen tuotantoporras kerrallaan ja panosten vähennysoikeus synnyttävät arvonlisäverojärjestelmään sen itse itseään valvovan luonteen.

Myyjän arvonlisäverovelvollisuudesta voidaan poiketa erityismenettelyin, jos se on tarpeen veropetosten tai veron kiertämisen ehkäisemiseksi. Tällöin arvonlisäverosta vastaa myyjän sijasta elinkeinotoimintaa harjoittava ostaja, minkä vuoksi puhutaan käännetystä arvonlisäverovelvollisuudesta. Käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta on hyödynnetty useissa maissa rakennusosalalla, jossa pitkät alihankintaketjut ovat tyypillisiä. Ruotsi otti käyttöön käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden rakennusosalalla 1.7.2007 lähtien. Suomi seurasi Ruotsin esimerkkiä huhtikuussa 2011. Käännetyllä arvonlisäverolla pyritään ehkäisemään harmaata taloutta.

Yritykset huolehtivat arvonlisäveron maksamisesta valtiolle oma-aloitteisesti. Suomessa yritykset sisällyttävät veron myyntihintoihin, minkä ne ilmoittavat ja tilittävät verohallinnolle viimeistään verokautta toisena seuraavan kuukauden 12. päivänä. Arvonlisäveron maksaa siten tosiasiallisesti kuluttaja. Talousarvioesityksen 2019 mukaan kotitalouksien kulutuksesta muodostuu noin 65 prosenttia arvonlisäveron tuotosta. Loput arvonlisäverosta maksavat julkinen sektori ynnä muut yhteisöt, jotka eivät voi vähentää ostoihinsa sisällyntä veroa. Kuntien hankinnoista maksettavat arvonlisäverot kuitenkin pääsäännön mukaan palautetaan paikallishallinnoille.

Pienten yritysten ja elinkeinoharjoittajien ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa 10 000 euroa (vähäinen toiminta) liikevaihtorajaan asti, elleivät ne itse ole hakeutuneet arvonlisäverovelvollisiksi. Jos yrityksen liikevaihto on enintään 10 000 euroa, verovelvollinen saa huojennuksena koko tilikaudelta tilitettävän veron. Tätä suurempi liikevaihto ilman veron osuutta tulee arvonlisäverojärjestelmän piiriin liukuvasti siten, että 10 000

euron jälkeen myönnetään asteittain supistuva verohuojennus. Vuoden 2016 alusta liikevaihtorajaan on sovellettu huojennusta oheisen kaavan mukaan:

$$\text{vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 10000) * \text{vero}}{20000}$$

Huojennus pienentyy asteittain liikevaihdon kasvaessa, jolloin vero muuttuu täysimääräiseksi 30 000 euron liikevaihdon kohdalla. Huojennukseen oikeutetut verovelvolliset maksavat arvonlisäverot tilikauden aikana normaalisti. He ilmoittavat arvonlisäveron alarajahuojennustiedot tilikauden viimeisessä kausiveroilmoituksessaan. Huojennus on tuloverotuksessa verotettavaa tuloa.

Vähäisen liiketoiminnan ohella yritys voi saada sen liiketoiminnan perusteella vapautuksen arvonlisäverovelvollisuudesta. Vapautukseen oikeuttaa muun muassa seuraavanlainen toiminta:

- kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus
- terveyden- ja sairaanhoito sekä sosiaalihuolto
- arvonlisäverolaissa erikseen määritellyt koulutuspalvelut
- rahoitus- ja vakuutuspalvelut
- arvonlisäverolaissa erikseen määritellyt tekijänoikeuksista ja esiintymisistä saadut korvaukset
- postin yleispalvelut

3.2 Arvonlisäverokantojen nousutrendi tasaantunut Euroopassa

EU:n arvonlisäverodirektiivin mukaan EU-maissa voi olla yleisen, vähintään 15 prosentin verokannan lisäksi maksimissaan kaksi alennettua arvonlisäverokantaa. Alennettujen kantojen tulee olla vähintään 5 prosenttia. Alennettuja verokantoja voidaan soveltaa arvonlisäverodirektiivin liitteessä III sovittuihin hyödykkeisiin tai palveluihin. Liitteeseen kuuluvat yleensä sellaiset tavarat ja palvelut, jotka eivät kilpaile toisen jäsenvaltion tavaroiden tai palvelujen kanssa. Jäsenmaat voivat arvonlisäverokomiteaa kuultuaan soveltaa alennettua verokantaa myös mm. sähköön, maakaasuun ja kaukolämpöön.

EU:n sisäisessä, jäsenvaltioiden rajat ylittävässä yritysten välisessä kaupankäynnissä sovelletaan niin sanotun verottoman yhteisökaupan periaatetta, jossa vero kannetaan siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet oletetaan kulutettavaksi¹. Toiseen jäsenmaahan suuntautuva vienti on verotonta, mutta viennin kohde- eli kulutusmaassa yritysten liiketoiminta paikannetaan ja vero lisätään ostajayrityksen kirjanpitoon ostajayrityksen maan verokannan mukaan.

¹ Poikkeuksen tästä pääsäännöstä muodostaa tavaroiden tuonti omaan käyttöön.

Taulukko 3 Arvonlisäverokannat Suomessa tammikuussa 2019.

24 %	Yleinen verokanta
14 %	Elintarvikkeet, ravintola- ja ateriapalvelut ja eläinten rehut (ei kuitenkaan esim. alkoholijuomat ja tupakka)
10 %	Kirjat Lääkkeet Liikuntapalvelut Elokuvanäytökset Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsymaksut Henkilökuljetukset Majoituspalvelut Vähintään kuukaudeksi tilatut sanoma- ja aikakauslehdet
0 %	Arvonlisäverottomien vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus ja näihin aluksiin kohdistuvat työsuoritukset Jäsenlehtien ja mainosten veroton myynti yleishyödyllisille yhteisöille Varastointimenettelyihin liittyvä veroton myynti (verovarasto alvissa) Vienti EU-alueen ulkopuolelle Tavaran myynti EU-maihin arvonlisäverovelvollisille ostajille Muut kansainväliseen kauppaan liittyvät tavaroiden ja palvelujen myynnit, esim. veroton myynti diplomaateille ja kansainvälisille järjestöille.
Vapautus (esim.)	Terveysten- ja sairaanhoito Sosiaalihuolto Yleissivistävän koulutukset ja ammattikoulutuksen palvelut Rahoitus- ja vakuutuspalvelut Arpajais- ja rahapelipalvelut Tietyt esiintymispalkkiot Tekijänoikeudet Kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus Postin yleispalvelut

Näiden yleisperiaatteiden ohella eräille jäsenmaille on annettu liittymisneuvottelujen yhteydessä lupa soveltaa tiettyihin hyödyke- tai palveluryhmiin erityistä viiden prosentin alittavaa alennettua verokantaa. Lisäksi jäsenmaat voivat soveltaa nollaverokantaa, jota sovelletaan tyypillisesti hyvin pieniin tuote- tai palveluryhmiin. Lisäksi tietyt jäsenmaat voivat soveltaa väliaikaiseksi tarkoitettuja alennettuja verokantoja (parking rate).

Alennettujen kantojen veropohja Suomessa on käyty läpi taulukossa 3. Sähköiset kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet sekä painettujen lehtien irtonumeroiden arvonlisäverokanta laskee Suomessa 24 prosentin verokannasta 10 prosentin verokantaan 1.7.2019. Vuositasolla muutos laskee arvonlisäveron tuottoa noin 28 miljoonalla eurolla.

Suomen yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia. Tämä verokanta otettiin käyttöön 1.1.2013. Yleisen arvonlisäverokannan lisäksi Suomessa on käytössä kaksi alennettua verokantaa (10 % ja 14 %) sekä nollaverokanta. Lisäksi tietyt toiminnot on vapautettu arvonlisäverosta (ks. taulukko 3). Nollaverokanta eroaa vapautuksesta siten, että tuotteiden myynti on verotonta, mutta myyjällä on vähennysoikeus hankintoihin sisällytyneistä veroista. Arvonlisäverokantoja nostettiin myös vuonna 2010 kutakin yhdellä prosenttiyksiköllä.

Taulukko 4 Arvonlisäverokannat Suomessa vuodesta 1994. Lähde: Euroopan komissio.

Voimaantuloajankohta	Yleinen arvonlisäverokanta	Alennettu verokanta
1.6.1994	22	5 / 12
1.1.1995	22	6 / 12 / 17
1.1.1998	22	8 / 17
1.10.2009	22	8 / 12
1.7.2010	23	9 / 13
1.1.2013	24	10 / 14

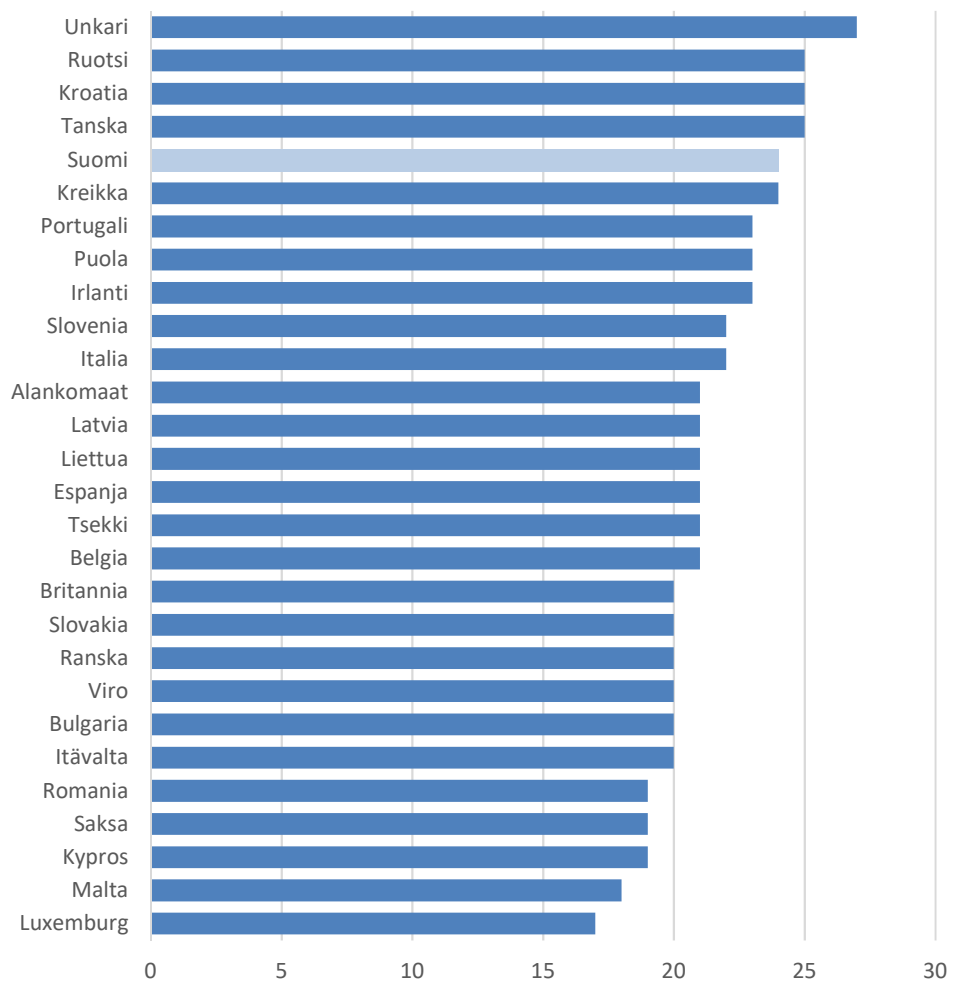
Alennettujen arvonlisäverokantojen ja vapautusten joukko on muissa maissa samankaltainen. Tyypillisesti alennettuihin verokantoihin kuuluvat eri maissa elintarvikkeet ja vesi sekä terveyteen, liikkumiseen ja kulttuuriin liittyviä palveluita. Joissakin maissa alennettuja verokantoja käytetään myös erikseen määritellyille maantieteellisille alueille, kuten esimerkiksi saarille tai raja-alueille. Tyypillistä on myös, että jotkut toimialat, kuten rahoitusala, on vapautettu arvonlisäverosta. Usein näille toimialoille on kuitenkin säädetty arvonlisäveroa vastaava erityisvero. (OECD 2018.)

Vuonna 2019 arvonlisäverokertymän arvioidaan olevan Suomessa vuoden 2019 talousarvion mukaan noin 18 796 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 I lisätalousarviossa arvonlisäveron verotuottoennustetta korjattiin alaspäin 196 miljoonalla eurolla. Luvuissa on huomioitu arvonlisäverojen palautukset.

Valtaosa arvonlisäverotuotoista kertyy yleisestä arvonlisäverokannasta, noin 15 415 miljoonaa. 14 prosentin arvonlisäverokannan verotuotto on arviolta noin 2 592 miljoonaa ja 10 prosentin verokannan vastaavasti 789 miljoonaa. Yhden prosenttiyksikön veroperustemuutos vaikuttaisi yleisen arvonlisäverokannan verotuottoon arviolta noin 642 miljoonalla eurolla, 14 prosentin verokannan kohdalla noin 185 miljoonalla eurolla ja 10 prosentin verokannalla 79 miljoonalla eurolla. (Valtiovarainministeriö 2019a.)

Suomen yleinen arvonlisäverokanta 24 % on kansainvälisessä vertailussa korkeahko (ks. Kuvio 9); EU:n kirein arvonlisäverokanta on Unkarissa, 27 prosenttia. Muiden Pohjoismaiden sekä Kroatian arvonlisäverokannat ovat niin ikään korkeita. EU:n alhaisimmat yleiset arvonlisäverokannat ovat Luxemburgissa ja Maltalla. Eri maiden arvonlisäverokannat on esitetty yksityiskohtaisesti liitteessä 3.

Kuvio 9 Yleinen arvonlisäverokanta EU-maissa vuonna 2019, %. Lähde: Euroopan komissio (2019).

Euroopan velkakriisi 2010-luvun taitteessa sai monet EU:n jäsenvaltiot korottamaan arvonlisäverokantojaan julkisen talouden tasapainottamiseksi ja velkaantuneisuuden vähentämiseksi. Viime vuosina arvonlisäveromuutosten määrä on kuitenkin vähentynyt sekä Euroopassa, että OECD-maissa. Vuosien 2015-2017 välillä arvonlisäveroa korotti vain Kreikka, yhden prosenttiyksikön verran. Romania laski 2016 arvonlisäverokantaa 24 prosentista 20 prosenttiin ja 2017 palautti kannan globaalia taluskriisiä edeltäneelle tasolle 19 prosenttiin. Vuodesta 2017 lähtien yleiset arvonlisäverokannat ovat säilyneet EU-jäsenvaltioissa muuttumattomana. Vuoden 2008 alkuun verrattuna yleistä arvonlisäverokantaa on muuttanut lähes kolme neljästä EU-maasta (ks. taulukko 4). Muutokset ovat olleet yksipuolisia: yhdenkään EU-maan yleinen arvonlisäverokanta ei ole alempana kuin mitä se oli vuonna 2008.

Vuoteen 2008 verrattuna eniten arvonlisäveroa on kiristänyt Unkari, jossa verokanta on noussut peräti seitsemällä prosenttiyksiköllä. Myös Espanja ja Kreikka ovat kiristäneet arvonlisäverokantaansa merkittävästi: viiden prosenttiyksikön verran. EU-maiden yleisten arvonlisäverokantojen aritmeettinen keskiarvo on 21,5 % vuonna 2019.

Taulukko 5 Yleinen arvonlisäverokanta EU-maissa vuosina 2008 ja 2019, %.

	1.1.2008	1.1.2019	Muutos, %-yks. 1.1.2008–1.1.2019
Itävalta	20	20	0
Belgia	21	21	0
Bulgaria	20	20	0
Kroatia	22	25	+3
Kypros	15	19	+4
Tšekki	19	21	+2
Tanska	25	25	0
Viro	18	20	+2
Suomi	22	24	+2
Ranska	19,6	20	+0,4
Saksa	19	19	0
Kreikka	19	24	+5
Unkari	20	27	+7
Irlanti	21	23	+2
Italia	20	22	+2
Latvia	18	21	+3
Liettua	18	21	+3
Luxemburg	15	17	+2
Malta	18	18	0
Alankomaat	19	21	+2
Puola	22	23	+1
Portugali	21	23	+2
Romania	19	19	0
Slovakia	19	20	+1
Slovenia	20	22	+2
Espanja	16	21	+5
Ruotsi	25	25	0
Britannia	17,5	20	+2,5

Alennetut arvonlisäverokannat ovat Suomessa muihin maihin verrattuna melko korkeat. Alennettujen verokantojen vertailu eri maiden kesken ei ole mutkatonta, sillä niitä sovelletaan eri maissa jokseenkin eri hyödykkeisiin ja alennettujen verokantojen määrä vaihtelee maittain. Esimerkiksi Suomessa elintarvikkeisiin sovelletaan alennettua 14 % arvonlisäverokantaa; Britanniassa elintarvikkeiden arvonlisäverokanta on pääsäännön mukaan 0 %; kun taas Virossa elintarvikkeisiin lisätään yleisen arvonlisäkannan mukainen vero. Tanskassa poikkeuksia yleisestä arvonlisäverokannasta tehdään vain sanoma- ja aikakauslehtien sekä tiettyjen taideteosten kohdalla (OECD 2018). Suomen ja muiden maiden yleisiä ja alennettuja arvonlisäverokantoja on taulukoitu liitteeseen 3. Taulukossa 3 on eritelty Suomen arvonlisäverokantojen veropohjaa.

3.3 Arvonlisäverotuksen edut ja heikkoudet

Arvonlisäverojärjestelmän etuna pidetään sen neutraaliutta ja tehokkuutta. Arvonlisävero on taloudellisesti tehokas, sillä yksinkertaisimmassa muodossaan se ei vaikuta ihmisten kulutus- tai säästö päätöksiin. Kulutus mielletään monesti veropohjana myös

järkevämmäksi verokohteeksi kuin työpanoksesta kerättävät tuloverot, koska kulutusverotuksen on todettu hidastavan talouskasvua vähemmän kuin työn verotus (Valtiovarainministeriö 2010). Liiallisesta kulutuksesta koituu toisaalta myös haitallisia ulkoisvaikutuksia. Lisäksi arvonlisävero kohdistuu tuontitavaroihin ja -palveluihin, mutta ei rasita vientitoimintaa. Laajan veropohjan vuoksi arvonlisävero on tehokas verotuottojen kerryttäjä. Se on merkittävä tulonlähde kaikissa EU-maissa.

Arvonlisäverojärjestelmän etuihin kuuluu myös se, että vero kohdistuu lopulliseen kulutukseen eikä välituotteista eli yritysten panoksista tarvitse maksaa veroa. Arvonlisävero ei olekaan niin herkkä piilevän verovelan kertymiselle kuin aiemmin käytetyt myyntiverot tai liikevaihtoverot. Koska vero lasketaan suhteessa hintoihin, tuotteen sisältämä verorasitus voidaan laskea tarkasti kaikissa tuotanto- ja jakeluketjun vaiheissa. Arvonlisäverojärjestelmän hyötyihin kuuluu myös sen itse itseään kontrolloiva luonne, joka syntyy edellä mainitusta panosten vähennysoikeudesta. Tällöin veronkierto on huomattavasti hankalampaa kuin pelkästään lopullisen myynnin yhteydessä kerättävän veron kohdalla. (Savolainen 2015.)

Vaikka arvonlisäverojärjestelmän perusrakenne on yksinkertainen, todellisuudessa arvonlisäverojärjestelmää mutkistavat kuitenkin erilaiset poikkeukset, useat alennetut arvonlisäverokannat ja arvonlisäverolain erilainen soveltaminen eri maissa. Myös rajanveto alennettujen verokantojen tai julkisen ja yksityisen liiketoiminnan välillä on toisinaan epä johdonmukaista. Tämän vuoksi EU pyrkii yhdenmukaistamaan arvonlisäverojärjestelmäänsä, millä tavoitellaan yksinkertaista ja petoksilta suojattua järjestelmää, jolla voitaisiin tehokkaammin kerätä verotuloja kansallisille hallituksille. (Euroopan komissio 2015.)

Arvonlisäverojärjestelmään liittyviä ongelmia synnyttävät myös yritysten liiketoiminnan paikantamissäännöt, niihin liittyvät vähennys- ja palautuspaikan määrittämisiongelmat sekä mahdollinen liiketoiminnan kaksinkertainen verotus. Esimerkiksi EU:ssa yritysten on käytännössä yhä jaettava liiketoimintansa kotimaan myyntiin, yhteisökauppaan sekä kolmansiiin maihin suuntautuvaan kauppaan, minkä lisäksi yritysten on tunnettava kunkin jäsenmaan erilaiset arvonlisäverosäännöt. Näiden tekijöiden vuoksi yrityksen muussa kuin kotimaassa harjoittaman liiketoiminnan kustannukset ovat selvästi vastaavaa kotimaista toimintaa suuremmat, minkä vuoksi sisämarkkinoiden tarjoamia täysimääräisiä hyötyjä ei saavuteta. Arvonlisäverosäännösten noudattamisen arvioidaan maksavan yrityksille kahdesta kahdeksaan prosenttia kannetun arvonlisäveron määrästä ja säännösten keventäminen hyödyttäisi etenkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä. (Euroopan yhteisöjen komissio 2011.)

Ongelmia syntyy myös vientitoimintaan liittyvistä petoksista ja ns. karusellikaupasta, kun EU:n sisällä osa yrityksistä hakee olemattomaan ulkomaanmyyntiinsä liittyvät ar-

vonlisäveropalautukset tai kun ulkomaille myyty tavara palautuu arvonlisäveropaana EU:n sisämarkkinoille². Petokset aiheuttavat paitsi budjettivaikutuksia, myös kilpailuvääristymän lain puitteissa toimivien yritysten vahingoksi (OECD 2011a).

3.4 Menetetty verotulot ja alennetut arvonlisäverokannat

Alennetut arvonlisäverokannat on tarkoitettu poikkeuksiksi yleisen verokannan mukaiseen verotukseen. Ne vähentävät arvonlisäverojärjestelmän neutraaliutta, tehokkuutta sekä tuloja. Yhtenäinen verokanta sen sijaan vähentäisi verohallinnon ja yritysten kustannuksia (Valtionvarainministeriö 2010). Toisaalta korkea yleinen verokanta ja vähäinen määrä poikkeuksia voi lisätä veronkiertoa (European Commission 2011).

Euroopan komission teettämässä selvityksessä määritelty *VAT Gap* mittaa todellisten kokonaisarvonlisäverotuottojen ja teoreettisten lainmukaisten arvonlisäverotuottojen suhdetta. Selvityksessä menetettyjä arvonlisäveroja on mitattu myös alennettujen arvonlisäverokantojen (*Rate Gap*) ja arvonlisäverottomiksi tarkoitettujen veropoikkeusten (*Exemption Gap*) vuoksi menetettyjen verotuottojen suhteella yleisellä arvonlisäverokannalla laskettuun potentiaaliseen verotuottoon. *Exemption Gap* perustuu suurelta osin hyödykkeisiin, joita ei ole arvonlisäverotuksen piirissä *periaatteellisista syistä*. Tutkimuksessa tällaisiksi hyödykkeiksi on katsottu vuokrat, julkiset palvelut sekä finanssipalvelut. (CASE 2018.)

VAT Gap indikoi menetettyjen arvonlisäverojen määrää, joka aiheutuu ennen kaikkea veropetosten ja -välttelyn myötä, mutta myös esimerkiksi maksukyvyttömyyksien, konkurssien ja hallinnollisten virheiden vuoksi verottamatta jääviä arvonlisäveroja. VAT Gap Suomessa oli vuonna 2016 8,0 %, joka on pienempi kuin EU:n mediaani (9,9 %) ja keskiarvo (12,3 %). Suomen Rate Gap, 10,2 %, oli vuonna 2016 oli EU:n keskiarvoa (10,0 %) korkeampi, kuten myös Exemption Gap 39,3 %; EU-keskiarvon ollessa 34,9 %.(CASE 2018.)

Arvonlisävero voidaan mieltää regressiiviseksi veroksi, koska pienituloiset maksavat samasta hyödykkeestä tuloihin suhteutettuna enemmän arvonlisäveroa kuin suurituloiset. Arvonlisäveron tulonjakovaikutuksia voidaan tutkia myös suhteuttamalla maksetut arvonlisäverot kulutukseen, jolloin EU-maiden arvonlisäverojärjestelmä osoittautuu puolestaan lievästi progressiiviseksi. Progressiivisuus aiheutuu siitä, että vapautuksilla ja alennetuilla arvonlisäverokannoilla on usein suurempi suhteellinen hyöty pienituloisten kulutuksessa kuin suurituloisilla. Jos vapautukset tai alennetut arvonlisäverokannat poistettaisiin, muutos rankaisi enemmän pienituloisia kuin rikkaampia. Toisaalta nimellisesti suurituloiset kuitenkin hyötyvät alennetuista kannoista pie-

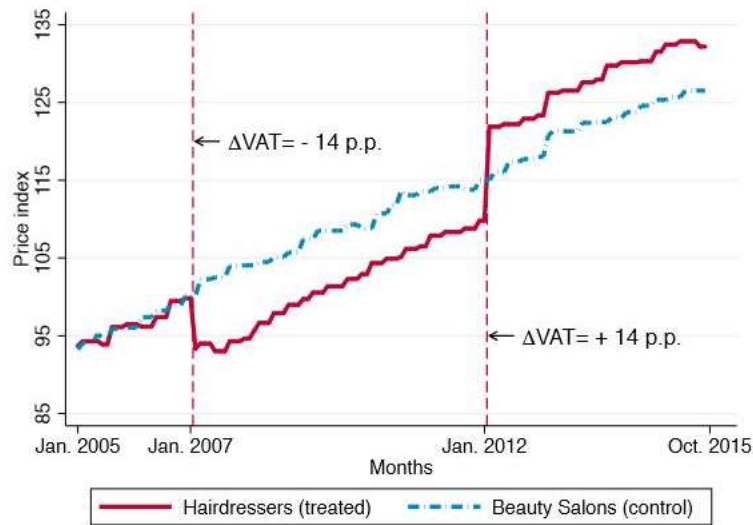
² Kun sisämarkkinoilla vienti on verotonta eikä rajavalvontaa enää ole, arvonlisäveroketju katkeaa vientitavaran ylittäessä jäsenmaiden välisen rajan. Tällöin veroviranomaiset ovat viejäyrityksen antamien tietojen varassa tavaroiden alkuperästä ja liikkeistä. Käytännössä yritysten onkin näissä tilanteissa epärehellisin keinoin mahdollista yhdistää arvonlisäveropalautukset ja arvonlisäveron maksamatta jättäminen. Lisäksi on mahdollista, että EU:n läpi kolmanteen maahan vietäväksi ilmoitetut tavarat palaavat takaisin sisämarkkinoille ilman, että arvonlisäveroa on maksettu. (Rauhanen 2003.)

nituloisia enemmän ja siinä mielessä verotuki ei toimi tehokkaasti. Tutkimusten mukaan progressiivinen tulovero tai kohdennetut menonlisäykset voivat edistää oikeudenmukaisuutta tehokkaammin kuin alennetut arvonlisäverokannat. (European Commission 2011.)

Alennetut arvonlisäverokannat voivat tietyissä tapauksissa muuttaa onnistuneesti kysynnän rakennetta ja lisätä talouden tehokkuutta. Alennus voidaan esimerkiksi kohdistaa sellaiselle rajatulle toimialalle, jossa tehdään paljon ”tee se itse -työtä” tai pimeää työtä. Tällä houkutellessa työntekijöitä ostamaan edullisempi tuote tai palvelu, viettämään vähemmän aikaa tee se itse -töissä tai harmailla työmarkkinoilla ja lisäämään työpanostaan normaalissa työpaikassa. Mikäli näin tapahtuu, veronalennus lisää tuotavuutta. Lisäksi alennetut arvonlisäverokannat voivat lisätä ns. ”meriittihyödykkeiden” kysyntää. Ne ovat tuotteita, joilla on hyödyllisiä ja arvostettuja vaikutuksia paitsi niitä käyttävälle yksilölle myös yhteiskunnalle laajemmin, kuten esimerkiksi kulttuuri, kirjat ja koulutus. (Copenhagen Economics 2007, European Commission 2011.)

Arvonlisäverokantojen alentamisen on todettu välittyvän huonosti tuotteiden myyntihintoihin. Benzarti, Carloni, Harju & Kosonen (2017) ovat tutkineet, kuinka arvonlisäverokantojen muutokset vaikuttivat eri hyödykkeiden hintoihin EU-maissa vuosien 1996-2015 välillä. Tutkimuksen perusteella voitiin päätellä, että hinnat reagoivat suhteellisesti enemmän arvonlisäverokantojen korotuksiin kuin vastaaviin veronalennuksiin. Hinnat nousivat noin 3-4 kertaa niin paljon kuin ne laskisivat arvonlisäveron laskun seurauksena. Tutkimuksessa huomattiin myös, että muutokset arvonlisäverokannoissa vaikuttavat hintoihin tavallisesti heti muutoksen tullessa voimaan. Esimerkiksi kampaamoalan arvonlisäverokannan alennus johti hintojen alennuksiin noin 40 prosentilla kampaamoista, siinä missä loput palveluntarjoajat pitivät hintansa ennallaan. Vastaavasti verokannan korotuksen seurauksena puolet palveluntarjoajista vei korotuksen hintoihin kokonaisuudessaan, neljännes korotti hintojaan alle 80 % ja loput pitivät hintansa ennallaan. Arvonlisäverokantojen alennukset näkyivät käytännössä yrityksiensä parantuneissa katteissa ja tuloksissa.

Kuvio 10 Kampaamo- ja kauneudenhoitopalveluiden hintojen kehitys Suomessa 2005-2015. Lähde: Benzarti ym. (2017)

Benzartin ym. (2017) tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti suomalaisia kauneudenhoito- sekä kampaamoalan palveluntarjoajien hintoja arvonlisäverokantojen muutostilanteessa. Kampaamoalan palveluiden arvonlisäverokantaa laskettiin 14 prosenttiyksiköllä tammikuussa 2007 ja korotettiin vastaavasti tammikuussa 2012, siinä missä kauneudenhoitoalan arvonlisäverokannat pysyivät muuttumattomana. Verokannan alennus laski hintoja jonkin verran, mutta vastaava verokannan nosto korotti hintoja huomattavasti enemmän. Kyseisten palveluiden hintojen kehitys ollut muilta osin varsin yhteneväistä, minkä vuoksi kauneudenhoitoalan palvelujen hinnat ovat verrokina. Verokantojen palauduttua yhtenäisiksi kauneudenhoitoalaan nähden vuonna 2012, kampaamoalan palveluiden hinnat säilyivät suhteellisesti korkeammalla vielä keskipitkällä aikavälillä, yhä 3,5 vuotta muutoksen jälkeen.

4 VALMISTEVEROT

4.1 Valmisteverojen peruseriaatteet

Valmisteverot ovat laissa määriteltyjen tiettyjen tuotteiden valmistukseen tai käyttöön kohdistuvia välillisiä veroja. Veron suorittamisvelvollisuus syntyy silloin, kun valmisteveronalainen tuote luovutetaan kulutukseen Suomessa. Valmisteveroa maksetaan muun muassa alkoholijuomista, polttoaineista, tupakkatuotteista, sähköstä, jätteestä, virvoitusjuomista, ja juomapakkauksista. Valmisteverot heijastuvat tavallisesti tuotteen hintaan ja näin ollen koituvat lopulta kuluttajan verorasitukseksi.

Valmisteverojen keskeisenä tehtävänä on tuottaa valtiolle verovaroja, mutta hyvin tavallisesti niitä perustellaan myös muilla yhteiskunnallisilla ja kansainvälisillä tavoitteilla. Tyypillisesti valmisteveroja asetetaan sellaisille tuotteille, joiden kuluttamisesta aiheutuu yhteiskunnallisia haittoja ja kustannuksia eli negatiivisia ulkoisvaikutuksia. Esimerkiksi bensiinin valmisteverolla pyritään hillitsemään yksityisautoilua ympäristöpoliittisista syistä ja alkoholin valmisteverolla pyritään vähentämään alkoholin kulutusta terveystieteellisistä syistä. Fiskaalisesti valmistevero on tehokas erityisesti sellaisilla hyödykkeillä, joiden kysynnän hintajousto on pieni. Hintajouston ollessa pieni muutokset kysynnässä ovat suhteellisesti pieniä hinnanmuutokseen nähden. Pienen hintajouston hyödykkeitä ovat muun muassa tupakka ja bensiini. Valmisteverot voidaan luokitella niiden tarkoituksen perusteella kahteen luokkaan: haittaveroihin eli pigou-veroihin ja syntiveroihin. Haittaveroilla (esim. jätevero) suojataan kollektiivisesti kulutuksesta kärsiviä yksilöitä, syntiveroilla (esim. tupakkavero) yritetään lähtökohtaisesti suojella kuluttajaa itseään.

Valmisteverot määräytyvät usein tuoteyksikkökohtaisesti³, ja ne ovat tyypillisesti kiinteitä, euromääräisiä ja hinnasta riippumattomia veroja. Kun prosenttiperusteisesti asetetun veron osuus kokonaishinnasta säilyy aina vakiona, niin tiettyyn myyntitapahtumaan liittyvien yksikköperusteisten verojen osuus hinnasta muuttuu myyntihinnan vaihdeltaessa. Siten esimerkiksi yksikköperusteisen valmisteveron osuus hinnasta laskee yleisen hintojen nousun myötä⁴. Yksikköperusteisten valmisteverojen reaaliarvo laskee kuluttajahintojen noustessa, jos verotasoisiin ei tehdä erillisiä muutoksia. Näin ollen asetetut valmisteverot kohdistuvat myös ankarammin halpoihin tuotteisiin kuin kalliisiin ja pitkälle jalostettuihin tuotteisiin. Muutokset euromääräisissä valmisteveroissa vaikuttavat verotukseen kahdella tapaa: hyödykkeen kiinteän valmisteveron noustessa myös arvonlisäveron määrä kasvaa hyödykkeen myyntihinnan nousun seurauksena.

³ Valmisteverot asetetaan tyypillisesti suhteessa lukumäärään, painoon, vahvuuteen tai tilavuuteen. Joissain tapauksissa verotaso vielä tämän jälkeen yhdistetään tuotteen arvoon eli lähinnä vähittäismyyntihintaan.

⁴ Esimerkiksi liikennepolttoaineen veron määrä ei muutu bensiinin kuluttajahinnan muutoksesta. Sen sijaan polttoaineista perittävä arvonlisäverot seuraavat kuluttajahinnan muutosta.

Vuodesta 2017 lähtien auto- ja valmisteveroista vastaava toimivaltainen viranomainen vaihtui Tullista Verohallintoon. Kuluttajalle muutoksen vaikutus on vähäinen: menettelytavat ja lainsäädäntö säilyvät verotuksen osalta ennallaan, ainoastaan viranomaisorganisaatio vaihtui. Verohallinnon tehtävä on vastata valmisteverotuksen keräämisestä ja valvonnasta. EU:n ulkopuolelta tuotavista tuotteista peritään valmisteverot tullauksen yhteydessä.

Valmisteveroista suuri osa on harmonisoitu eli yhdenmukaistettu EU:n yhteisen valmisteverojärjestelmän puitteissa. Harmonisoiduille tuotteille on säädetty yhdenmukainen veropohja ja vähimmäisverotaso sekä luotu yhtenäinen verotuksen menettelytapa- ja valvontajärjestelmä (ns. järjestelmädirektiivi 2008/118/EY)⁵. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin halutessaan ylittää direktiivin asettamat vähimmäisverotaso. Harmonisoituja valmisteveroja sovelletaan tupakkatuotteisiin, alkoholijuomiin, nestemäisiin polttoaineisiin sekä sähköön ja eräisiin muihin energia-aineisiin. Kaikilla EU-mailla on käytössään edellä mainitut valmisteverot. Harmonisoinnista huolimatta näiden tuotteiden verotaso vaihtelevat voimakkaasti EU-maissa.

Harmonisoitujen valmisteverojen ohella jäsenmailla on oikeus kantaa kansallisia valmisteveroja. Ne eivät saa kuitenkaan rajoittaa kilpailua eri jäsenmaissa toimivien yritysten välillä, eli verojen pitää kohdistua samalla tavalla niin kotimaisiin kuin muidenkin jäsenmaiden yrityksiin. Kansallisia valmisteveroja kannetaan Suomessa esimerkiksi eräistä juomapakkauksista sekä kaatopaikalle toimitettavasta jätteestä.

Taulukko 6 Tulot valmisteveroista ja valmisteveronluonteisista maksuista vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus (2019).

Valmistevero	Milj. euroa	% kaikista valmisteveroista
Energiaverot	4 406	52,4 %
Alkoholijuomavero	1 475	17,6 %
Tupakkavero	1 115	13,3 %
Autovero (sis. moottoripyörät)	995	11,8 %
Virvoitusjuomavero	154	1,8 %
Apteekkimaksut	180	2,1 %
Varmuusvarastointimaksu	45	0,5 %
Juomapakkauksivero	15	0,2 %
Öljysuojamaksu	12	0,1 %
Öljyjättemaksu	4	0,0 %
Valmisteverotuotot yhteensä	8 401	100,0 %

Harmonisoinnin alaiset valmisteverot muodostavat suurimman osan valmisteverotuoloista. Energiaverojen osuus kaikista valmisteveroista on hieman yli puolet. Valtaosa

⁵ Liityttäessä EU:hun valmisteverojen vähimmäistasot eivät juuri aiheuttaneet muutoksia Suomelle, sillä Suomen verotaso olivat dieselöljyä lukuun ottamatta vähimmäistasoja korkeampia (Rauhanen 2003)

muista valmisteveroista kertyy alkoholista, tupakasta ja autoista. Taulukko 6 esittää valmisteverot ja näihin läheisesti liittyvät valmisteveroluonteiset maksut vuonna 2018.

Kuten muutkin kulutusverot, valmisteverot maksetaan EU:n sisällä siihen maahan, jossa tuotteet kulutetaan. Näin toimitaan myös etämyynnin tapauksessa. Valmisteveroa Suomessa maksetaan sekä Suomessa valmistetuista tuotteista että Suomeen tuotavista tuotteista. Veronkanto tapahtuu EU:n valmisteverojärjestelmässä pääsäännön mukaan silloin, kun valtuutettu varastonpitäjä ilmoittaa tuotteet luovutettaviksi kulutukseen. Maahantuodut tavarat voivat liikkua yhteisön sisällä ns. väliaikaisen verottomuuden järjestelmässä vapaasti niin kauan kuin niitä ei ole muodollisesti luovutettu kulutukseen. EU:n sisämarkkinoilla kuluttaja saa pääsääntöisesti tuoda kaikki toisesta jäsenvaltiosta omaan käyttöön hankkimat tuotteet ilman lisäveroja⁶. Matkustajien tulee kuljettaa tuotteet mukanaan samassa kulkuneuvossa, jolla itse saapuu Suomeen.

Valmisteveronalaisia tuomisia yhteisön ulkopuolelta rajoitetaan edelleen sekä ajallisesti että määrällisesti. Euroopan talousalueen ulkopuolelta Suomeen ei pääsääntöisesti saa tuoda alkoholia muutoin kuin jos matka on kestänyt yli 24 tuntia. Määrälliset rajoitukset koskevat EU:n ulkopuolelta Suomeen tuotavia alkoholijuomia ja tupakkatuotteita. Tupakkatuotteissa on oltava terveyshaitoista varoittavat pakkausmerkinnät. Näiden rajoitusten lisäksi lento- ja meriliikenteen matkustaja saa tuoda muita tuotteita EU:n ulkopuolelta tulleita ja veroitta enintään 430 euron arvosta. Muun liikenteen edustajille enimmäisraja on 300 euroa.

4.2 Alkoholivero on Suomessa verrattain korkea

Alkoholi- ja alkoholijuomaveroa kannetaan oluesta, viinistä⁷ ja muista käymisteitse valmistetuista alkoholijuomista, välituotteista⁸ ja etyylialkoholista⁹. Näiden tuotteiden vero määräytyy tuotteen alkoholipitoisuuden¹⁰ tai valmiin juoman määrän perusteella. Jokaisella tuoteryhmällä (mm. olut, viini, välituotteet, etyylialkoholi) on oma verokantansa, jotka on esitetty liitteessä 4. Oluen ja etyylialkoholin vero lasketaan juoman sisältämän alkoholin perusteella, kun taas viinien ja välituotteiden vero määräytyy litralta valmista juomaa kohden. Joidenkin alkoholijuomien pakkauksista kannetaan Suomessa myös juomapakkauksiveroa. Juomapakkauksesta ei tarvitse maksaa veroa, mikäli pakkaus sisältää pantin ja sen voi täyttää uudelleen tai hyödyntää raaka-aineena;

⁶ Tuotteiden tulee kohdistua matkustajan tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai ne tulee antaa lahjaksi. Kuluttajan postitse tai sähköisesti tilaamat tuotteet eivät siten ole verovapaita. Kaupallinen tuonti on aina veronalaista.

⁷ Muutamat EU-maat soveltavat kuohuviineille korkeampia verotasoja muihin viineihin verrattuna

⁸ Välituotteilla tarkoitetaan tisleillä väkevoitetyjä viinejä (muun muassa portviini, madeira ja sherry), joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia.

⁹ Tullitariffin nimikkeen 2208 alla olevat tuotteet: denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat

¹⁰ Oluen valmistevero voidaan asettaa joko tuotteen alkoholiprosentin tai platoasteen perusteella. Platoasteen yksi prosentti (1°Plato) vastaa yhtä astetta Plato-asteikossa. Yksi platoaste kertoo oluen määkäyksessä kantaverteeseen liuenneiden sokerien määrän prosentteina koko viertheestä. Mitä sokeripitoisempi ja tiheämpi kantavierre, sitä alkoholipitoisempaa oluesta tulee.

kun se on valmistettu nestepakkauskartongista; *tai* kun juomapakkaus täytetään juuri ennen myyntiä ja sen sisältö on tarkoitettu juotavaksi heti oston jälkeen.

Vahvemman alkoholipitoisuuden juomia verotetaan yleisesti kireämmin kuin alkoholipitoisuudeltaan laimeampia juomia. EU-normit alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta ja minimiveroista luotiin sisämarkkinoiden perustamisen yhteydessä vuoden 1993 alussa. Taulukko 7 esittää minimiverot eri alkoholijuomaryhmille. Jäsenmaat voivat kuitenkin soveltaa alkoholijuomiin minimitasoja korkeampia valmisteverotasoja. Pienillä riippumattomilla olutpanimoilla on oikeus saada alkoholiverosta 10–50 prosentin suuruinen pienpanimoalennus. Vaikka alkoholin valmisteverojen vähimmäistasot on harmonisoitu EU-tasolla (92/84/ETY), verotatso vaihtelevat maittain yhä voimakkaasti. Erot vääristävät kilpailua sisämarkkinoilla ja synnyttävät kannustimia veronkiertoon.

Taulukko 7 Alkoholin valmisteverojen vähimmäismäärät EU:ssa ja verotatso Suomessa (1 hl = 100 l). Lähde: 92/84/ETY.

Tuote	Valmisteveron laskentaperuste	Vähimmäis-vero EU:ssa	Suomi
Viini ja kuohuviini, 8–15 tilavuusprosenttia	hehtolitraa/valmista tuotetta	0€	339€
Olut	Hl/platoaste	0,748€	36,50 €
	Hl/til.-%	1,87€	
Välituotteet	Hl/valmista tuotetta	45€	478 €
Etyylialkoholi	Hl/puhdasta alkoholia	550€	4 880 €

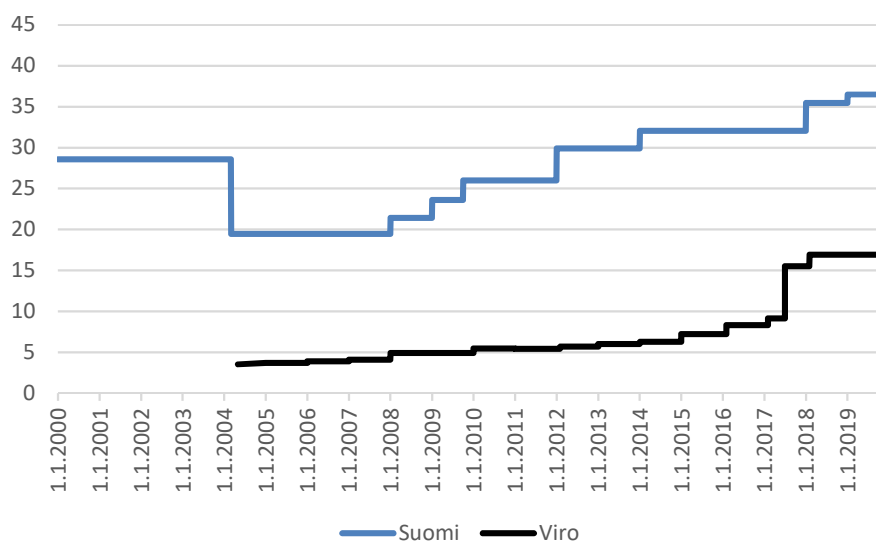
Alkoholin valmisteverotatsoja kevennettiin Suomessa huomattavasti vuonna 2004 Viron EU-jäsenyyden ja Suomelle suotujen väliaikaisten EU:n sisäisten matkustajatuontirajoitusten purkautumisen myötä (ks. Kuvio). Väkevien verotusta kevennettiin 44 prosentilla, oluen 32 prosentilla ja viinin verotusta kymmenellä prosentilla. Verokevennyksien aiheuttamalla hinnanlaskulla¹¹ pyrittiin hillitsemään alkoholin tilastoimattoman kulutuksen kasvua, jotta alkoholin tuotanto ja myynti eivät siirtyisi muualle eivätkä alkoholiverotulot laskisi Suomessa merkittävästi. Muutosten myötä verotulot supistuivat noin neljänneksellä, ja myös alkoholin kulutus ja alkoholihaitat lisääntyivät (Valtiovarainministeriö 2010).

Viron liittyminen EU:hun muutti alkoholimarkkinan luonnetta Suomessa ja muutoksia alkoholiverotuksessa on sittemmin jouduttu punnitsemaan erityisesti rajakaupankäynnin näkökulmasta. Viron alkoholiverotatso ovat olleet huomattavasti Suomen tasoa matalammat, mutta Virossa etenkin vuosina 2017-2018 tehdyt veronkorotukset ovat kaventaneet eroa. Alkoholiveroa korotettiin Virossa merkittävästi etenkin heinäkuussa 2017. Alkoholin matkustajatuonti väheni syyskuun 2017 ja elokuun 2018 välillä 23 prosenttia vuotta aiempaan ajanjaksoon nähden. Samalla alkoholiveroihin tehtiin

¹¹ Vähittäismyynnin kokonaishinnan lasku oli keskimäärin 17 prosenttia maaliskuussa 2004. Sen jälkeen vähittäismyynnihintoja laski erityisesti oluen voimakas hintakilpailu.

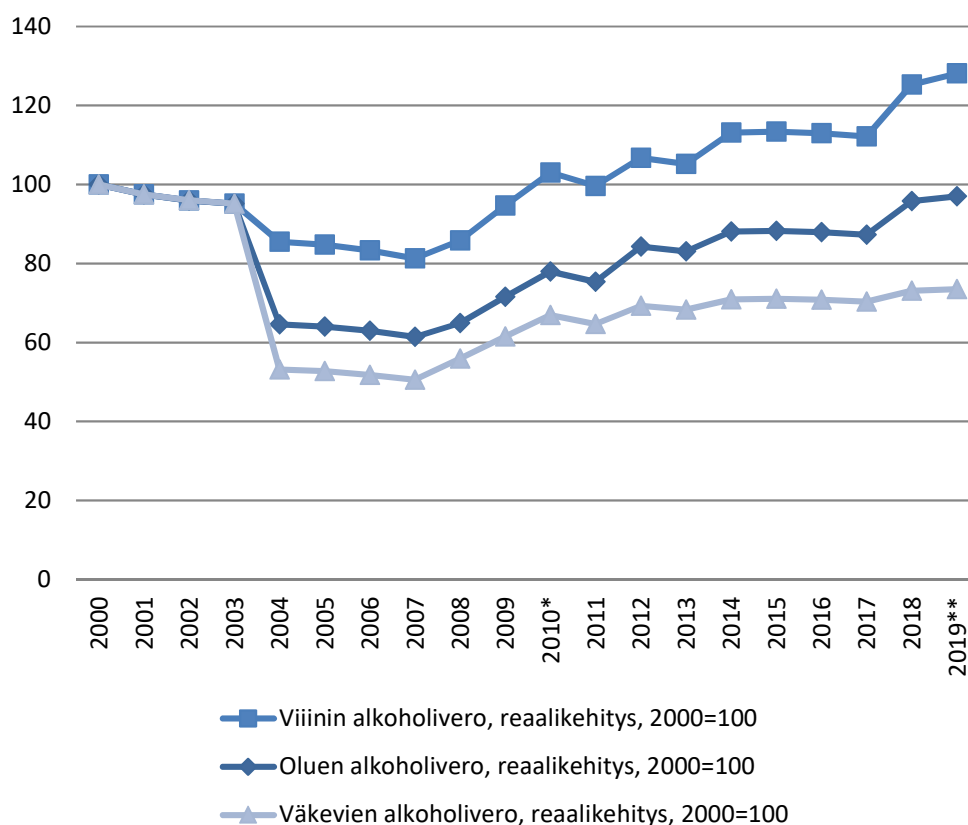
Suomessa 100 miljoonan euron kiristys 2018. Vaalikauden 2015-2019 toinen alkoholiveron kiristys tehtiin Suomessa vuonna 2019, kun alkoholiveroa kiristettiin vielä 30 miljoonalla eurolla. Muutoksia matkustajatuonnissa ja alkoholinkulutuksessa on haastavaa eritellä tarkasti tekijöihin etenkin vuoden 2016 jälkeiseltä ajalta, sillä merkittäviä muutoksia on tehty paitsi verojen, myös muun alkoholilainsäädännön osalta.

Kuvio 11 Suomen ja Viron olutveron taso 2000-2019, euroa per litra puhdasta alkoholia. Lähde: Riigi Teataja (Viro).

Vuoden 2004 veronalennuksen jälkeen alkoholijuomaveroa on korotettu Suomessa seitsemän kertaa, joista viimeinen on tullut voimaan vuoden 2019 alussa. Veronkorotuksia on perusteltu fiskaalisilla syillä sekä alkoholinkäytöstä aiheutuville kansanterveydellisillä haitoilla. Alkoholiverotasot ovat *nimellisiä* (euromääräisiä) ja ne eivät seuraa yleistä kustannuskehitystä ilman erillisiä muutoksia verotasoihin. Alkoholiverojen kohdalla onkin merkillepantavaa, että vuonna 2004 tehdyn mittavan alkoholiverojen keventämisen jälkeen alkoholin verotasot ovat reaalisesti alle vuoden 2000 tason oluen ja etyylialkoholin kohdalla. Etyylialkoholijuomia ovat käytännössä juomat, joiden alkoholi on tislattua, kuten väkevät juomat ja viinapohjaiset juomasekoitukset ja gin-pohjaiset long drinkit. Viinin alkoholiveroa on kiristetty 2000-luvulla suhteellisesti muita juomatyyppisiä enemmän. Alkoholiveron verotuoton arvioidaan olevan vuoden 2019 talousarviossa noin 1,5 miljardia euroa.

Kuvio 12 Alkoholiveron reaalikehitys 2000–2019, indeksi 2000=100.

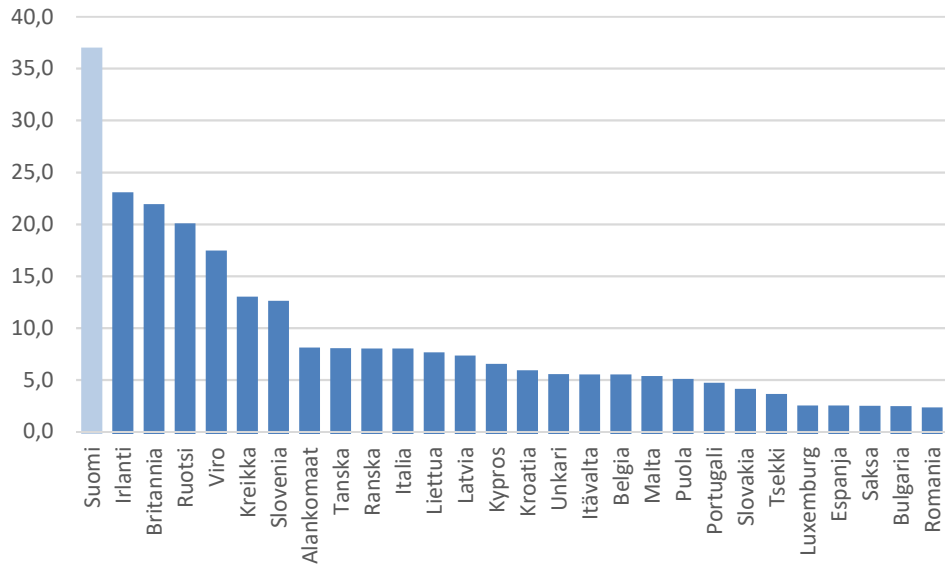
* Kuviossa on huomioitu tilanne vuosittain 1. tammikuuta. 1.10.2009 voimaan tullut alkoholiveron korotus näkyy kuviossa näin ollen vuoden 2010 luvussa.

** Vuoden 2019 inflaatioennuste 1,4 % (VM, Taloudellinen katsaus – Talvi 2018)

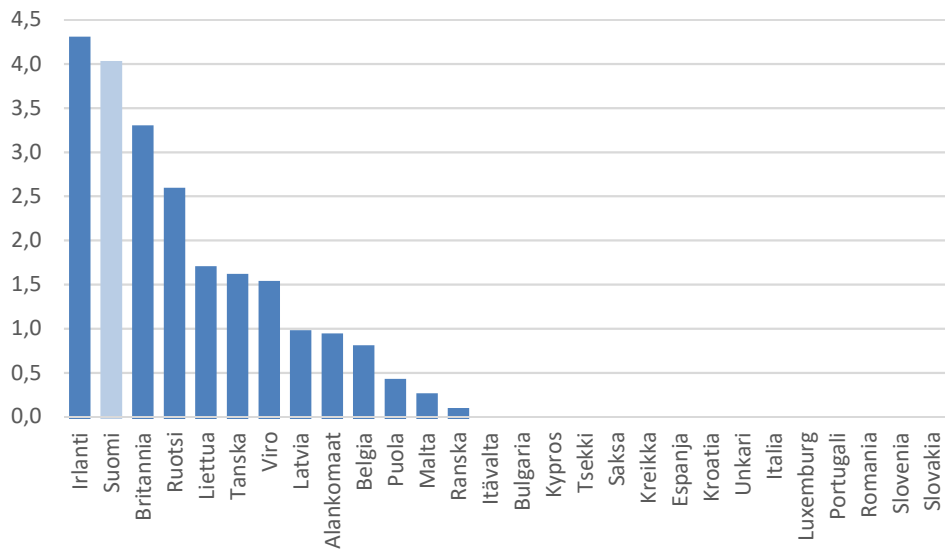
Suomea voidaan luonnehtia kireän alkoholiverotuksen maaksi. Suomi on EU-maiden ankarin oluen verottaja, ja myös viinin sekä väkevien osalta Suomi on verotuksen kärkipäätä. Suomen verotuksen kireyttä kuvaa esimerkiksi se, että oluen verotus on lähes 17-kertaista kevyimmin olutta verottavaan Bulgariaan verrattuna. Eroa kuitenkin selittää suureksi osaksi Bulgarian huomattavasti alhaisempi ostovoima.

Oluen, viinin ja väkevien alkoholijuomien valmisteverotukset EU-maissa esitetään kuvioissa 13-15 sekä liitteessä 5.

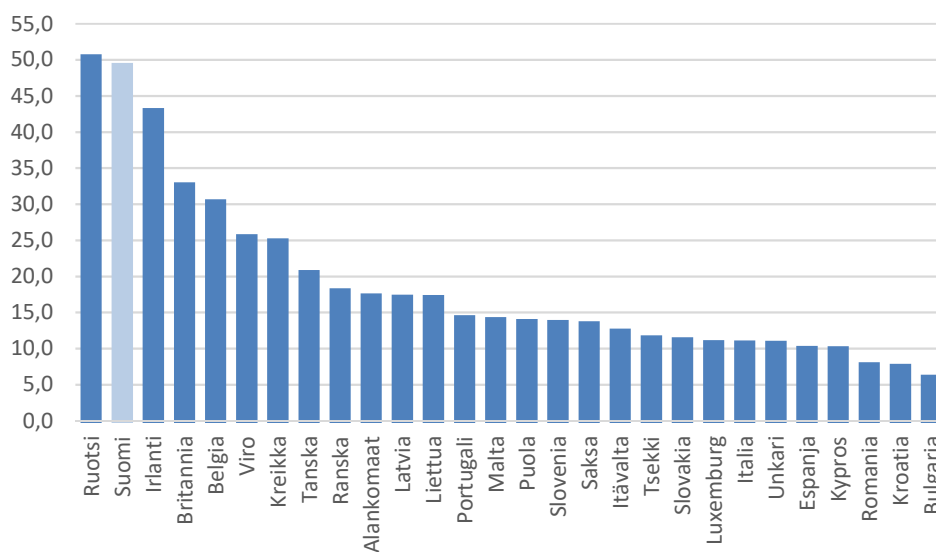
Kuvio 13 Oluen valmisteverotaset EU-maissa 1.1.2019, euroa per litra puhdasta alkoholia. Lähde: Euroopan komissio (2019).

Kuvio 14 Viinin (12 % vol.) valmisteverotaset EU-maissa 1.1.2019, euroa per litra valmista tuotetta. Lähde: Euroopan komissio (2019).

Kuvio 15 Etyylialkoholin valmisteverotasot EU-maissa 1.1.2019, euroa per litra puhdasta alkoholia. Lähde: Euroopan komissio (2019).

Alkoholiverotus on ollut perinteisesti harmonisoinnin kannalta ongelmallinen valmistevero, sillä jäsenmaiden verojärjestelmät ja verotasot poikkeavat jo alun perin paljon toisistaan. Pohjoismaissa ja Britteinsaarilla alkoholia verotetaan kireästi, mutta perinteisissä viinintuottajamaissa alkoholiverotus on huomattavasti keveämpää. Viiniä pidetään näissä maissa eräänlaisena perushyödykkeenä, joka on rinnastettavissa pikemminkin elintarvikkeisiin kuin muihin alkoholijuomiin. EU:ssa viinille ei ole vähimmäisverotasoja, ja noin puolet EU-maista eivät ole asettaneet viinille valmisteveroa. Muutamat EU-maat verottavat kireämmin kuohuviinejä tavallisiin viineihin nähden. Valmisteverotasot on esitetty euromääräisenä niidenkin maiden osalta, joissa valuutta on jokin muu kuin euro. Esimerkiksi Iso-Britannia on ollut perinteisesti kireä alkoholin verottaja kärkimaita, mutta heikentynyt punta on laskenut maan sijoitusta aiemmista vuosista.

4.3 Tupakkaverotusta kiristetty tasaisesti vähän kerrallaan

Tupakkaveroa kerätään eri tupakkavalmisteista. Yhteisötasolla on määritelty yksityiskohtaisesti tupakan valmisteverotuksen piiriin kuuluvat tupakkavalmisteet eli tupakkaveron veropohja ja siihen sovellettavat minimiverokannat. Verotettavia tupakkatuotteita ovat savukkeet, sikarit, pikkusikarit, hienoksi leikattu tupakka sekä muu piippu- ja savuketupakka. Näiden lisäksi myös muista tupakkaa sisältävistä tuotteista ja tupakkavalmisteisiin rinnastettavista tuotteista, kuten savukepaperista, kannetaan Suomessa tupakkaveroa kansallisten sääntöjen mukaan. Vuoden 2017 tammikuussa tuli voimaan uusi sähkösavukeneesteistä (sähkötupakka) kannettava valmistevero. Tupakkaveron tuotosta valtaosa kertyy savukkeista: vuonna 2015 niiden osuus oli noin 88 prosenttia.

Suomi on korottanut tupakkaveroja useasti 2010-luvulla. Tupakkaveroa on korotettu vuodesta 2009 lähes vuosittain. Vaalikaudella 2015-2019 Sipilän hallitus päätti yhteensä kahdeksasta puolivuositaisesta korotuksesta tupakan valmisteverotasoihin, joiden yhteenlaskettu verotuottovaikutus on noin 270 miljoonaa euroa vuositasolla. Kyseisistä veronkorotuksista viimeinen tulee voimaan 1.7.2019.

Valtaosa tupakkaveroa kantavista maista kerää tupakkaveron tuotteen arvon eli useimmiten vähittäismyyntihinnan perusteella. Arvoperusteisen veron lisäksi useat maat yhdistävät tupakkatuotteiden veroon yksikkökohtaisia lisäveroja. Arvoperusteinen vero luo tupakan verotukseen sisäänrakennetun hinnan muutoksiin reagoivan mekanismin pois lukien ne tilanteet, jossa tupakkatuotteeseen sovelletaan vähimmäisveroa. Vertailun vuoksi esimerkiksi alkoholin valmisteveroissa ei ole vastaavaa ominaisuutta. Arvonlisävero kuitenkin reagoi tupakan myyntihinnan muutoksiin kaikissa tapauksissa.

EU:n tupakkadirektiivin (2011/64/EU) mukaan savukkeista tulee EU:ssa periaatteellisesti yksikkökohtainen erityisvalmistevero, vähittäismyyntihintaan perustuva suhteellinen valmistevero ja arvonlisävero. Yksikkö- ja arvoperusteisen tupakkaveron yhteisvaikutuksen tulee olla vähintään 60 % savukkeiden vähittäismyyntihinnan painotetusta keskiarvosta, mutta kuitenkin vähintään 90 € tuhatta savuketta kohden. Mikäli veron määrä on kuitenkin yli 115 €, 60 %:n ehdon ei tarvitse täyttyä. Vähittäismyyntihinnan painotetun keskiarvon vahvistaa Suomessa Verohallinto. Jäsenvaltiot voivat säätää savukkeille vähimmäisveron, jos se ei estä tupakkaverodirektiivissä säädetyn rakenteen noudattamista. Tällä voidaan estää halpojen tupakkatuotteiden tuloa markkinoille.

Suomessa savukkeiden arvoperusteinen valmistevero on 52 prosenttia savukkeiden vähittäismyyntihinnasta ja se on säilynyt muuttumattomana vuodesta 2009. Sen lisäksi savukkeista maksetaan valmisteverona yksikköveroa, jonka suuruus on tammikuusta 2019 eteenpäin tuhatta savuketta kohti 62,25 euroa ja heinäkuusta vastaavasti 66,50 euroa.¹² Savukkeita ja savukkeiksi käärittävää hienoksi leikattua tupakkaa koskee lisäksi vähimmäisverosäädös, jonka mukaan näiden tuotteiden tupakkaveron on oltava aina vähintään laissa säädetyn yksikköveron suuruinen. Savukkeiden vähimmäisvero on ollut tammikuusta 2019 lähtien Suomessa 260,50 euroa tuhatta savuketta kohden (heinäkuusta 2019 lähtien 273,00 euroa) ja 158,75 euroa kilogrammaa savukkeiksi käärittävää hienoksi leikattua tupakkaa kohden (heinäkuusta 2019 lähtien 166,50 euroa). Valmisteveron lisäksi tupakkatuotteista maksetaan myös 24 prosentin arvonlisävero.

Tupakan valmisteveroa on korotettu kansainvälisestä finanssikriisistä alkaneen ajanjakson aikana monesti: 2009, 2010, 2012, 2014 sekä 2015 kertaalleen kunakin vuonna ja vuosien 2016-2019 puolivuositain yhteensä kahdeksaan otteeseen. Veronkiristysten syyt ovat olleet yhtäältä fiskaalisia, mutta niillä on tavoiteltu myös terveystaloudellisia vaikutuksia vähentävän tupakan kulutuksen myötä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen selvityksen mukaan tupakanpoltosta koitui yhteiskunnalle välittömiä ja välillisiä kustannuksia arviolta noin 1,5 miljardin euron edestä vuonna 2012, kun huomioon

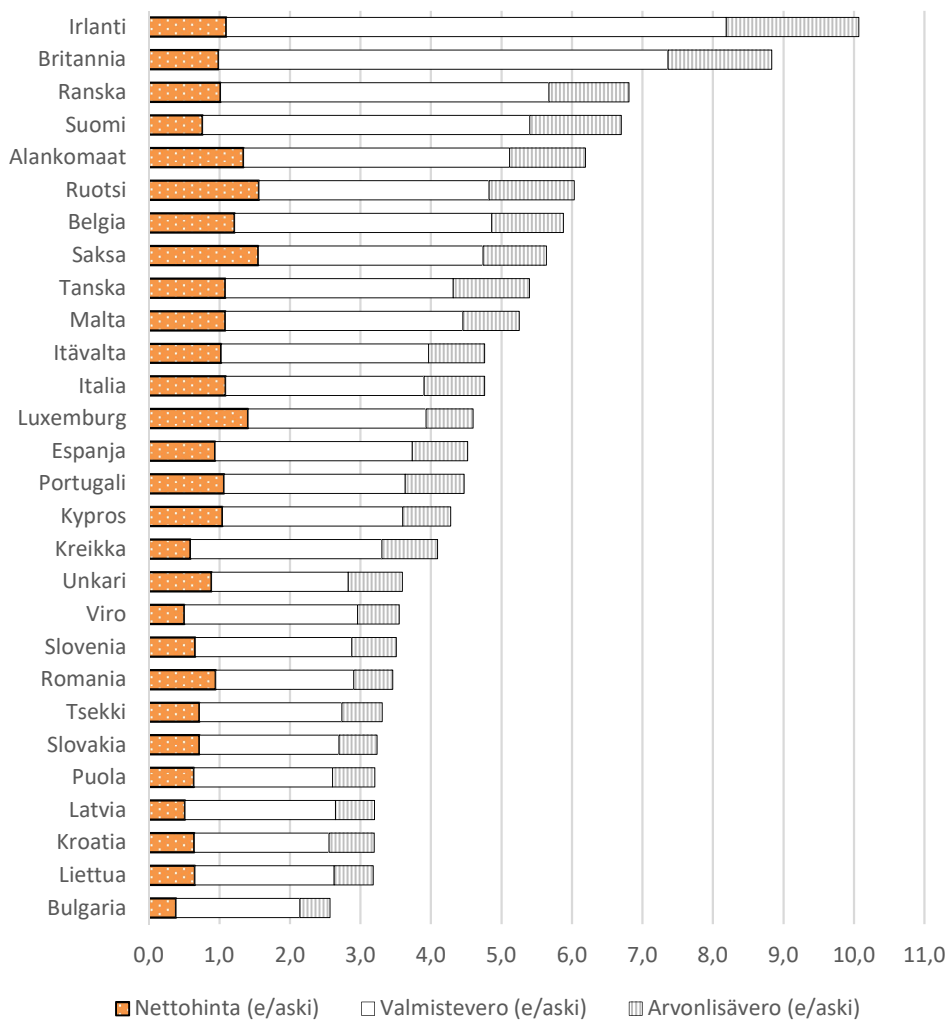
¹² Sikareiden ja pikkusikareiden, piippu- ja savuketupakan, savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan, savukepaperin ja muun tupakkaa sisältävän tuotteen verotaulukot löytyvät liitteestä 6.

otettiin muun muassa terveydenhuollon menot, sairauspoissaolot, tulipalot, ennenaikaiset kuolemat ja sairauspäivärahat (THL 2015). Valtion talousarvioesityksen mukaan tupakkaveron verotuotto arvioidaan olevan vuonna 2019 noin 1,1 miljardia euroa.

Hallituksen esityksen 110/2017 mukaan vuonna 2016 savukkeiden kokonaiskulutuksesta noin 14-16 prosenttia arvioitiin olevan niin kutsuttua tilastoimatonta kulutusta, joka pitää sisällään tupakan matkustajatuonnin ja muuta verotuksen ulkopuolelle jäävää tuontia, kuten salakuljetusta. Kuten alkoholiverojenkin kohdalla, tupakkaveron korotuksia on pyritty tekemään matkustaja- ja harmaatuonnin kasvun välttämiseksi pienin kertakorotuksin. Suuret kertakorotukset johtivat esimerkiksi Ruotsissa 1990-luvun lopulla matkustajatuonnin ja laittomien markkinoiden huomattavaan kasvuun ja verotuottojen laskuun. Tilanteen korjaaminen oli veronalennuksista huolimatta hidasta, koska jo syntyneiden laittomien hankintakanavien poistaminen oli vaikeaa (Valtiovarainministeriö 2010). Valtiovarainministeriön tilastojen mukaan savukkeiden matkustajatuonti väheni vuonna 2018 noin 30 prosenttia vuotta aiempaan nähden (Valtiovarainministeriö 2019b).

Tupakan verottajana Suomi on EU:n yksi kireimmistä (Kuvio ja liite 8). Vähiten tupakan valmisteveroa kannetaan EU:ssa Bulgariassa, Kroatiassa ja Unkarissa, missä tupakkaveron määrä askia (20 savuketta) kohden on alle 2,0 euroa. Tupakkaverot ovat euromääräisesti matalia myös muissa 2000-luvulla EU:hun liittyneissä maissa. Myös tupakan nettohinta askia kohden (= myyntihinta - verot) on kyseisissä maissa euromääräisesti pieni ja tähän joukkoon kuuluu myös Suomi. Korkeimpia valmisteveroja kerätään Irlannissa, Britanniassa sekä Ranskassa. Samoissa maissa myös tupakan myyntihinnat ovat korkeimmillaan: Irlannissa 20 savukkeen kokoisen askin hinta on noin 10,1 euroa. Tupakan hintaan vaikuttaa myös maiden arvonlisäverokannat. Tupakkaan sovelletaan kaikissa EU-maissa yleistä arvonlisäverokantaa ja kantojen veroprosentit vaihtelevat 17-27 prosentin välillä. Suomen ja muiden EU-maiden savukkeiden valmisteverotasot esitetään tarkemmin liitteessä 7.

Kuvio 16 Keskihintaisen 20 savukkeen askin hinnan muodostuminen eri EU-maissa 1.7.2018. Euroopan komissio (2019).

Harmonisoinnista huolimatta tupakkaverotuksen kireys vaihtelee EU-maiden välillä huomattavasti. Tämä johtuu siitä, että EU:n vaatimukset savukkeiden verotukselle on sidottu savukkeiden vähittäismyyntihinnan painotettuun keskiarvoon kussakin maassa. Monet jäsenvaltiot soveltavat tupakkaverotuksessaan huomattavasti EU:n asettamia vähimmäismääriä korkeampia verotasoja etenkin vanhoissa EU-maissa, siinä missä useat 2000-luvulla EU:hun liittyneet Itä-Euroopan maat soveltavat matalampia verotasoja. Suomessa keskimääräinen savukeaski kustantaa Euroopan komission tilaston mukaan 6,7 euroa, Irlannissa 10,1 euroa, ja Bulgariassa 2,6 euroa. Hintatiedot perustuvat komission jäsenmailtaan keräämien painotettuihin keskihintoihin vuodelta 2017. Tupakan vähittäismyyntihinnan asettaa Suomessa tupakan valmistaja tai maahantuojaja. 20 savuketta kohden tupakan nettohinta on EU-maiden suurin Ruotsissa, noin 1,6 euroa. Maittaiset tiedot tupakka-askin hinnan muodostumisesta ovat liitteessä 8.

4.4 Energiaverot kertyvät polttoaineista ja sähköstä

Suomessa kannetaan energiaveroja sähköstä, kivihiilestä, maakaasusta, polttoturpeesta, mäntyöljystä ja nestemäisistä polttoaineista. Nestemäisiä polttoaineita ovat muun muassa moottoribensiini, biopolttoaineet, dieselöljy, lentopetroli, lämmöntuotantoon käytettävä kevyt ja raskas polttoöljy, moottori- ja lämmöntuotantoon käytettävät kasvi- ja eläinrasvat sekä alkoholit. Vuodesta 2016 lähtien veroa on kannettu myös nestekaasusta. Energiaverojen veroperusteet esitetään liitteessä 9. Energiaveroista yli 80 prosenttia kertyy moottoribensiinistä ja dieselöljystä (biopolttoaineineen) sekä sähköstä. Sähkön verotus on jaettu kahteen luokkaan: I-luokkaan kuuluvat kotitaloudet, julkinen sektori, maataloussektori sekä palvelutoiminnot; II-luokkaan kattivannaistoiminta, teollisuus, kasvihuoneet sekä konesalit. I-luokan sähkövero on hie-man yli kolminkertainen II-luokkaan nähden.

Varmuusvarastoinnista ja muusta huoltovarmuuden turvaamisesta valtiolle aiheutu-vien menojen rahoittamiseksi on nestemäisistä polttoaineista, sähköstä, kivihiilestä ja maakaasusta lisäksi suoritettava huoltovarmuusmaksua. Huoltovarmuusmaksua ei ke-rätä kaasumaisista ja kiinteistä biopolttoaineista. Kuten muistakin valmisteveron alai-sista tuotteista, myös energiatuotteista kannetaan arvonlisäveroa.

Energian verotus on osittain harmonisoitu Euroopan unionin tasolla. Vuoden 2004 alussa voimaan tullut energiaverodirektiivi (2003/96/EY) laajensi energiaverojen vero-pohjaa koskemaan lähes kaikkia energiatuotteita ja sähköä sekä asetti niille tarkistetut minimiverokannat. Energiaverodirektiivin ohella EU:n laatudirektiivi (98/70/EY) sää-telelee liikennepolttoaineiden ympäristöperusteisia vähimmäislaatuvaatimuksia.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverona kannetaan sekä energiasisältö- että hiili-dioksidiveroa, jotka ottavat huomioon polttoaineen energiasisällön ja hiilidioksidipäästön. Energiasisältövero perustuu polttoaineen tunnettuun lämpöarvoon ja hiili-dioksidivero poltosta syntyvään hiilidioksidin ominaispäästöön. Hiilidioksidiverossa otetaan huomioon biopolttoaineilla saavutettavat hiilidioksidin vähenemät suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin. Lisäksi terveydelle haitallisia lähipäästöjä vähentäville polt-toaineille, kuten maa- ja biokaasulle, on säädetty energiasisältöverosta tehtävä laatu-porrastus.

Ennen vuoden 2011 energiaverouudistusta nestemäisten polttoaineiden valmisteverot kannettiin määrä- eli litrapohjaisena perus- ja lisäverona. Energiaverouudistuksen myötä valmisteverotusta muutettiin siten, että verotuksen painopistettä siirrettiin suo-tuisammaksi matalahiilidioksidipäästöisille energiamuodoille. Honkatukia ja Tammi-nen (2013) arvioivat tutkimuksessaan, että energiaverouudistuksen myötä Suomen hiilidioksidipäästöt laskevat vuoteen 2020 mennessä 23,5 prosenttia vuoden 2005 ta-sosta, siinä missä päästöjen väheneminen ilman verouudistusta jäisi 17,5 prosenttiin. Tutkimuksessa todetaan energiaverouudistuksella olevan keskeinen merkitys Suomen päästötavoitteiden saavuttamisessa.

Nestemäisten polttoaineiden osalta aiemmin voimassa olleet ympäristöperusteiset veroporrastukset edistivät tehokkaasti ympäristöystävällisempien liikennepolttoaineiden myyntiä. Esimerkiksi lyijytön tai rikitön (rikkiä enintään 10 milligrammaa kilossa) bensiini oli markkinoilla alun perin kalliimpaa. Lyijyn osalta tilanne muutettiin lähes kaikissa OECD-maissa veroporrastusten avulla, mikä sai kuluttajat ostamaan ympäristöystävällisempiä tuotteita. Vuodesta 2009 lähtien markkinoille liikennepolttoaineeksi luovutetun moottoribensiinin ja dieselöljyn on pitänyt olla rikitöntä. Siten aiemmin voimassa ollut 2,65 sentin veroporrastus tuotteen laadun ja ympäristöominaisuuksien suhteen poistettiin laista. Nykyisin ympäristötavoitteita edistetään koko energiaverotuksen rakenteella ja erityisesti sen hiilidioksidikomponentin avulla. Liikenteen biopolttoaineiden käyttöä edistetään myös jakeluvivoiteilla.

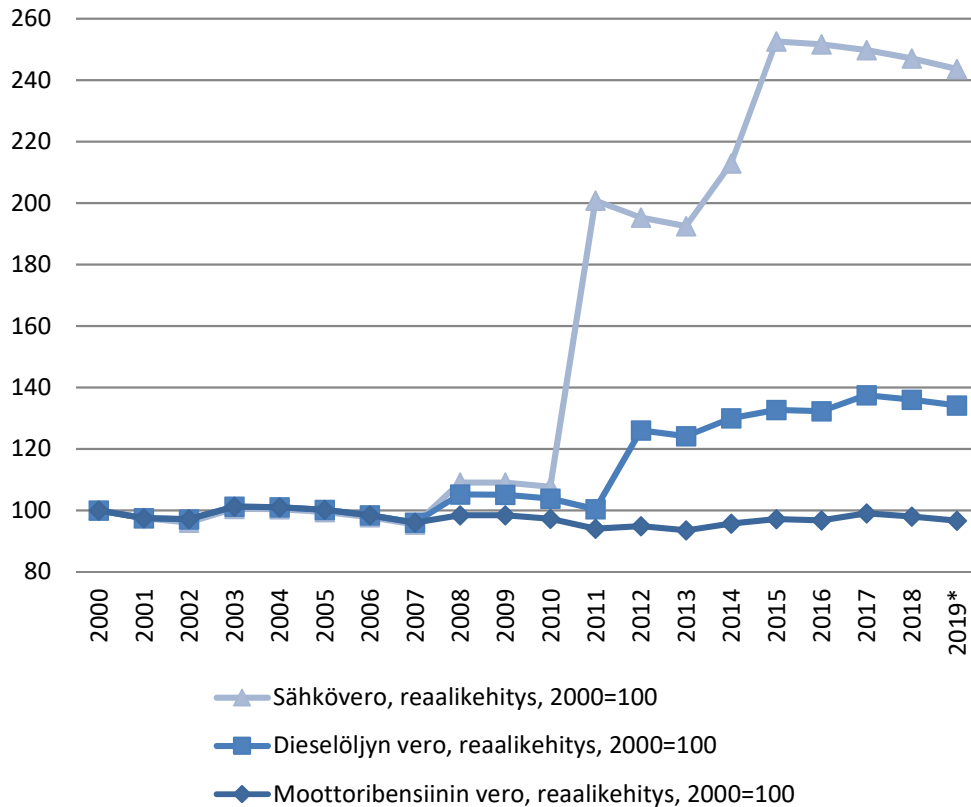
Energiaveroihin on tehty lukuisia korotuksia viime vuosina. Vaalikauden 2015-2019 aikana lämmityspolttoaineiden veronkorotuksia on tehty joka vuonna: 2016 lämmityksen ja työkoneiden polttoaineisiin tehtiin vuositasolla 75 miljoonan euron veronkorotus; 2017 ja 2018 lämmityspolttoaineiden veroja korotettiin kunakin vuonna 45 miljoonalla eurolla; ja myös 2019 lämmitys- ja työkonepolttoaineiden veroja korotettiin 22 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi vuodelle 2019 yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon hiilidioksidiveroleikkurin puolitus poistettiin ja energiasisältöveroa alennettiin, mikä nettomääräisesti korotti veroja noin 13 miljoonalla eurolla. Liikennepolttoaineiden veroja korotettiin vuonna 2017 tämän lisäksi 100 miljoonalla eurolla. Vaalikaudella 2015-2019 kaivostoiminta siirrettiin alemman II-luokan sähköveron ja energiaveroleikkurin piiriin, minkä vuoksi energiaverotukseen käytännössä kevensi verotusta 27 miljoonalla eurolla. Edellisen kerran sähkövero on korotettu vaalikaudella 2011-2015, jolloin korotus oli 140 miljoonan euron suuruinen. Stubbin hallitus poisti nestekaasun verottomuuden ja päätös tuli voimaan vuonna 2016.

Korotukset ovat kuitenkin olleet suuruusluokassaan hyvin erilaisia energialuokasta riippuen ja niillä pyritty ohjaamaan energiankulutusta hiilikologisempaan suuntaan. Sähkön verotus on kiristynyt suhteellisesti eniten. Suurimmat korotukset sähkön verotasoihin tehtiin 2011, jolloin sähköverot liki tuplaantuivat. Liikennepolttoaineiden useista veronkorotuksista huolimatta moottoribensiinin verotaso ei reaalisesti ole juurikaan muuttunut 2000-luvulla. Liikennepolttoaineiden osalta kiristykset ovat siis kohdistuneet voimakkaammin dieselöljyn verotukseen. Liikennepolttoaineiden verorasitus on toisaalta myös keventynyt biopolttoaineiden jakeluvivoitteiden vuoksi. Jakeluvivoitteiden vuoksi yhä suurempi osa kulutukseen luovutettujen polttoaineiden energiasisällöstä tulee olla peräisin biopolttoaineista, joiden verotasot ovat matalampia kuin moottoribensiinillä ja dieselöljyllä. Energiatuotteiden verotuottoja vuonna 2019 valtion talousarvion mukaan on esitetty taulukossa 8 energiatuotteittain.

Taulukko 8. Energiaverojen arvioituja verotuottoja vuonna 2019.

Energiatuote	Tuotto (milj. euroa)
Moottoribensiini	1 257
Diesel	1 380
Sähkö	1 226
Muut	815

Kuvio 17 Moottoribensiinin, dieselöljyn ja sähkön verotasojen reaalikehitys 2000–2019, indeksi 2000=100.

* 2019 inflaatioennuste 1,4 %, Valtiovarainministeriö.

Polttoaineverotuksen muutokset eivät tutkimusten mukaan siirry sellaisenaan polttoaineverojen kuluttajahintoihin. Moottoribensiinin ja dieselöljyn veronkorotus vuonna 2003 siirtyi hintoihin varsin heikosti, suuruusluokan ollessa alle puolet veronkorotuksesta (Martikainen & Virén 2006). Harjun ym. (2016) tutkimuksen mukaan vuoden 2011 energiaverouudistuksen myötä tehty dieselin veronkorotus meni läpi kuluttajahintoihin 70 % suuruisena. Yksi syy veromuutosten osittaiseen välittymiseen hintoihin on raaka-ainehintojen voimakas vaihtelu maailmanmarkkinoilla ja sen merkitys polttoaineverojen hinnoittelussa. Toinen keskeinen tekijä on polttoaineverojen kulutuksen jäykkyys, mitä hyödynnetään myös polttoaineverojen hinnoittelussa. Sen vuoksi esimerkiksi nestemäisten polttoaineverojen hinta nousee keväisin ennakkoiden kesäloma-autoilun lisääntymistä ja polttoaineverojen kulutuksen kasvamisesta. (Punakallio 2012.)

Sähkövero on nestemäisten polttoaineverojen ohella laajapohjainen ja verotuloiltaan merkittävä energian valmistevero. Sähkövero on ollut käytössä Suomessa jo pitkään, mutta se on kuulunut harmonisoinnin piiriin vasta vuoden 2004 alusta. Energiaverotuksen rakenneuudistuksen yhteydessä vuonna 2011 sähkön verotus kiristyi, mutta sähköveron peruseräpäätökset eivät juuri muuttuneet. Sähköveroa maksetaan edelleen

sähköverkosta kulutukseen luovutetun sähkömäärän perusteella, joten sähkön tuottamiseen käytetyn polttoaineen energiasisältö tai hiilidioksidipäästöt eivät vaikuta sähköveron määrään. Sähkövero on sen vuoksi muusta energiaverotuksesta irrallinen vero, jota voidaan jatkossakin muuttaa itsenäisesti. Tärkeimmät sähköverovelvolliset ovat sähköverkonhaltijat ja sähköntuottajat.

Sähkövero on porrastettu kahteen eri veroluokkaan niin, että teollisuus, kaivostointa, konesalit ja ammattimainen kasvihuoneviljely maksavat kevyempää sähköveroa kuin muut yritykset ja kotitaloudet. Kireämmässä I-veroluokassa valmisteverotaso on 2,253 senttiä kilowattitunnilta ja alennetussa II-veroluokassa verotaso on 0,703 senttiä kilowattitunnilta. Kummassakin luokassa huoltovarmuusmaksun osuus verosta on 0,013 senttiä kilowattitunnilta. Energiaintensiivinen teollisuus on oikeutettu osittaiseen veronpalautukseen energiatuotteiden valmisteverosta. VATT:n arvion mukaan vuonna 2019 teollisuudelle ja kasvihuoneille koituu II-veroluokan sähköveron myötä 603 miljoonan euron suuruinen verotuki. (VATT 2018).

Energiaverodirektiivin mukaan sähkön minimivero on muussa kuin yrityskäytössä 0,1 senttiä kilowattitunnilta ja yrityskäytössä 0,05 senttiä kilowattitunnilta. Joillakin EU-mailla on sähköverotuksessa käytössään helpotuksia tai minimiverot alittavia verotasoja. Joissakin maissa sähkөөn sovelletaan myös alennettua arvonlisäverokantaa. Sähkön kuluttajahinta Suomessa muodostuu sähkön tukkuhinnasta, siirron ja jakelun kustannuksista, vähittäismyynnin katteesta, sähkön valmisteverosta sekä kotitalouksien osalta myös arvonlisäverosta. Hinta muodostuu siten monien tekijöiden yhteisvaikutuksena, joista keskeisiä ovat tuotantokustannukset, kysyntätekijät, verot ja päästökauppa. Sähkön ja muutaman muun valmisteveronalaisen tuotteen hinnan jakautuminen valmisteveroon, arvonlisäveroon ja nettohintaan (= myyntihinta – verot), on havainnollistettu selvityksen luvussa 4.6.

EU-maat ottivat käyttöön hiilidioksidin päästökaupan¹³ vuoden 2005 alusta. Päästökauppa ohjaa tuotantoa kohti ympäristöystävällisempiä ja energiasäästävämpiä tuotantotapoja ja heikentää hiilidioksidipäästökertoimeltaan korkeampien energiatuotteiden kilpailuasemaa. Päästökaupan tavoitteena on vähentää päästöjä siellä, missä se on kustannustehokkainta. Suomessa päästökauppa koskee noin 600 energiantuotantoja teollisuuslaitosta. Päästöoikeudet jaetaan ensisijaisesti huutokaupalla ja toissijaisesti ilmaisjakona. Niitä voi vapaasti myydä ja ostaa EU:n sisällä ja niiden hinta muodostuu samaan tapaan kuin muidenkin hyödykkeiden hinnat pörssissä. Huutokaupattavien päästöoikeuksien osuus kasvaa vuosittain ilmaisjaon vähentyessä siten, että arviolta hieman yli puolet koko päästökaupakauden päästöoikeuksista lasketaan liikkeelle huutokaupalla. Huutokaupatuista päästöoikeuksista saadut tulot ovat kerryttäneet veronluonteista tuloa valtiolle vuodesta 2014 alkaen. (Energiavirasto.)

¹³ Päästökaupan piiriin kuuluvat 20 megawattia suuremmat polttolaitokset ja niiden kanssa samaan kaukolämpöverkkoon liitetyt pienemmät polttolaitokset, öljynjalostamot, koksaimot sekä eräät teräs-, mineraali- ja metsäteollisuus- ja petrokemian laitokset. Vuodesta 2013 eteenpäin päästökaupan piiriin ovat kuuluneet myös alumiinin tuotannon perfluorihiilipäästöt ja kemianteollisuuden typpioksiduulipäästöt. Päästökaupan piiriin kuuluvien yritysten on hankittava todellisia päästöjään vastaava määrä päästöoikeuksia ja niiden tulee noudattaa niille myönnettyjä päästörajoja. Jos päästöt ylittävät päästöoikeuksien määrän, päästöjä on vähennettävä tai markkinoilta on ostettava lisää päästöoikeuksia. Ylimääräiset päästöoikeudet voi myydä tai säästää ne seuraavalle vuodelle. (Energiavirasto.)

Päästökaupan ensimmäinen kausi kattoi vuodet 2005–2007, toinen vuodet 2008–2012 nykyisen kauden ollessa voimassa vuodet 2013–2020. Kuluvalla kaudella päästökaupan piiriin kuuluvien laitosten määrä on kasvanut: päästökauppajärjestelmä kattaa yli 40 prosenttia koko EU:n kasvihuonekaasupäästöistä ja Suomessa hieman alle puolet kasvihuonekaasupäästöistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö; HE 169/2013 vp)

EU:n ympäristöministerit ovat hyväksyneet päästökauppadirektiivin uudistamisesta päästökaupan neljännelle, niin kutsutulle Pariisin kaudelle 2021–2030. EU rajoittaa vuotuisten päästöoikeuksien määrää pieneneeseen 2021 alkaen 2,2 prosenttia nykyisen 1,74 prosentin sijaan. Toimenpiteen lopputuloksena päästövähennys on 43 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta. Päästöoikeuksien ilmaisjako jatkuu myös neljännellä kaudella, mutta huutokaupattavien päästöoikeuksien osuus pienenee. Samalla EU pyrkii pitämään huolen, että päästökaupasta aiheutuva kilpailukyyn lasku ei johtaisi hiilivuotoon, jossa kireän ilmastopolitiikan vuoksi tuotanto siirtyisi löyhemmän ilmastopolitiikan maihin. (Ympäristöministeriö 2017.)

4.5 Kansalliset valmisteverot

EU:n jäsenmaat voivat periä harmonisoitujen valmisteverojen ohella myös muita valmisteveroja ja maksuja. EU-jäsenyyden myötä kansallisten valmisteverojen lukumäärä vähentyi, sillä tällöin käytöstä poistuivat esimerkiksi sokerivero, ravintorasvavero ja lannoitevero. Suomella on kuitenkin yhä käytössään muutamia kansallisia valmisteveroja, kuten esimerkiksi jätevero, juomapakkausvero sekä virvoitusjuomien valmistevero. Huoltovarmuusmaksu kuuluu kansallisesti säädettäviin valmisteveroihin, mutta sen tariffi lasketaan mukaan energiaverokantoihin (ks. liite 9).

Suomessa on kannettu jäteveroa vuodesta 1996 lähtien. Jäteveron fiskaalinen merkitys on pienentynyt 2010-luvun aikana huomattavasti ja sen tärkeys kannustimena kaatopaikkajätteen vähentämiseen ja jätteiden uudelleen hyödyntämiseen on vastavuoroisesti korostunut. Alun perin veroa oli maksettava kuntien ylläpitämille yleisille tai niihin rinnastettaville kaatopaikoille toimitettavasta jätteestä. Vuoden 2011 alusta astui voimaan uusi jäteverolaki, joka laajensi jäteveron veropohjan kaikkiin kaatopaikkoihin riippumatta niiden omistussuhteista tai jätteen alkuperästä. Vuodesta 2016 lähtien jäteveron määrä on ollut 70 euroa jätetonnilta. Veron maksaa kaatopaikan pitäjä, joiden on ilmoitettava toiminnastaan Verohallinnolle. Jäteveron veropohja on kutistunut merkittävästi: vuodesta 2011 valtion talousarvion 2019 mukaan noin 90 %. Samaan aikaan myös verotuotto on kutistunut murto-osaan: vuonna 2011 oli noin 64 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 talousarviossa saman vuoden verotuotoksi arvioidaan 11 miljoonaa euroa jäteveron muutamista korotuksista huolimatta. HE 35/2015:ssa on todettu, että jäteveron ohjauvaikutus on vaikuttanut toimineen tehokkaasti.

Kansallisiin valmisteveroihin kuuluu myös virvoitusjuomien valmistevero. Vaalikauden 2015–2019 alussa valtion budjetissa verotuotto virvoitusjuomista kertyi momentille makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmistevero. Vuonna 2017 valmisteverosta makeisten ja jäätelön kohdalla kuitenkin luovuttiin. Myös virvoitusjuomaveron

osalta tehtiin pieniä muutoksia vuoden 2017 alusta, kun sen veropohjasta poistettiin maitoa korvaavia kasvipohjaisia juomia ja jääpalat. Lisäksi edellä mainittujen tuotteiden juomapakkausvero poistettiin. Vuodelle 2019 virvoitusjuomaveroon tehtiin 25 miljoonan euron korotus, joka painottui sokeripitoisiin juomiin. Tätä ennen virvoitusjuomien verotusta kiristettiin vuonna 2014, jolloin veronkiristys oli 55 miljoonan euron suuruinen. Samalla vero porrastettiin kahteen eri veroluokkaan juoman sokeripitoisuuden perusteella, minkä tavoite oli ohjata kulutusta vähäsokerisempiin juomiin. Valtion talousarvioesityksessä virvoitusjuomaveron tuotoksi vuonna 2019 arvioidaan 175 miljoonaa euroa.

Virvoitusjuomilta peritään valmisteveroa 27 senttiä per litra valmista juomaa tai 12 senttiä alle 0,5 % sokeria sisältävistä juomista. Virvoitusjuomien pakkauksista kannetaan myös juomapakkausveroa pois lukien pakkaukset, jotka kuuluvat panttiin perustuvaan toimivaan palautusjärjestelmään ja jotka ovat uudelleen käytettävissä. Virvoitusjuomaveron alaiset tuotteet on määritelty ja lueteltu tulliverotuksessa käytetyssä tullitariffiluokittelussa (ks. liite 11). Juomapakkausveron tavoitteena on vähentää ympäristöä kuormittavien kertakäyttöisten juomapakkausten käyttöä. Veronalaisiin pakkauksiin kuuluvat tullitariffin nimikkeeseen 22 kuuluvat juomat, joita ovat muun muassa virvoitusjuomat, alkoholi- ja mallasjuomat, vedet, kahvi- ja teejuomat sekä muut alkoholittomat juomat.

Kosonen ja Savolainen (2019) ovat tutkineet makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron ohjausvaikutusta. Kyseisten tuotteiden valmisteverot mielletään terveysperusteisiksi veroiksi, vaikkakin virallisesti veroa on kerätty fiskaalisin perustein. Tutkimuksessa kävi ilmi, että makeisten ja jäätelön kohdalla valmisteveron ohjausvaikutus ei ollut tehokas. Vaikka valmisteverot nostivat tuotteiden hintoja, ei hintojen nousu selkeästi aiheuttanut muutoksia makeisten ja jäätelön kulutuksessa. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös virvoitusjuomien veronkorotusta, kun vuonna 2014 sokerillisten virvoitusjuomien valmistevero kaksinkertaistui, mutta sokerittomien virvoitusjuomien valmistevero pysyi ennallaan. Muutoksen seurauksena kulutus ohjautui sokeittomiin virvoitusjuomiin, joita verotettiin matalammalla verokannalla. Valmisteveron ohjausvaikutuksen todettiin toteutuvan paremmin, kun epäterveelliselle tuotteelle on olemassa samankaltainen terveellisempi vastine, jolle voi syrjäyttää epäterveellisen tuotteen kulutusta verotuksen avulla.

Juomapakkausveron määrä on 51 senttiä litralta pakattua tuotetta. Verosta on säädetty kuitenkin poikkeuksia. Verovapaita ovat nestepakkauskartongista valmistetut pakkaukset, kuten maito- ja mehutölkit. Sen sijaan, jos nestepakkauskartongin sisällä on erillinen muovinen tai muusta materiaalista valmistettu pussi, kuten esimerkiksi hanaviinipakkauksissa, on pakkaus verollinen. Verottomia pakkauksia ovat myös tilavuudeltaan vähintään viiden litran vähittäismyyntipakkaukset sekä juuri ennen myyntiä täytettävät välittömästi käyttöön tarkoitetut pakkaukset, kuten kertakäyttöiset pahvi- ja muovimukit.

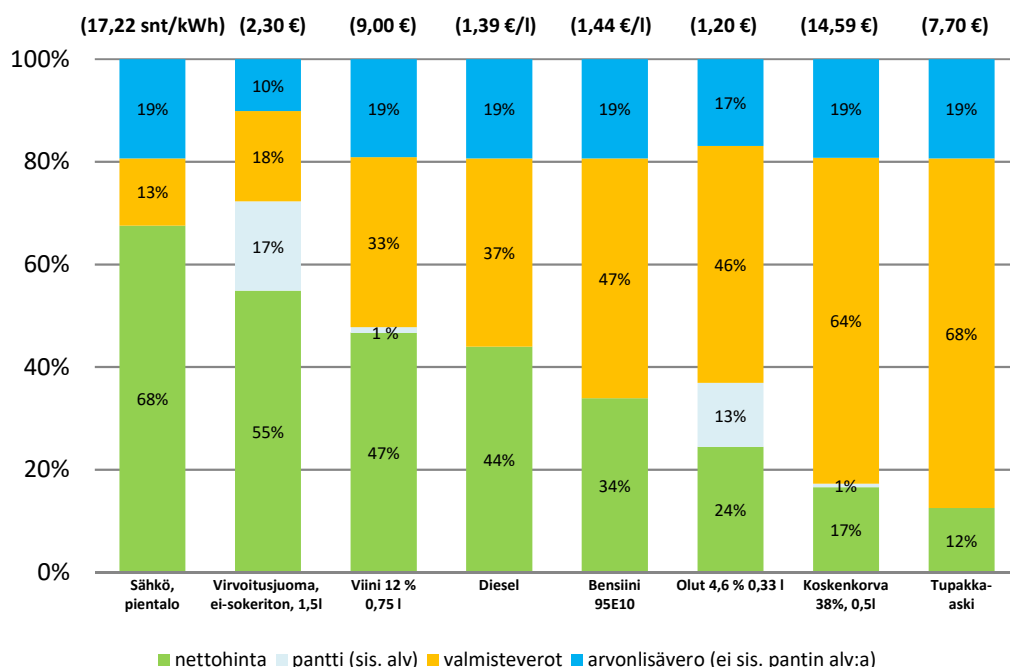
Suomessa kannetaan myös muita kansallisia valmisteveronluonteisia tai vakuutuksen kaltaisia maksuja. Näitä maksetaan tyyppillisesti valtion talousarvion ulkopuolisiin ra-

hastoihin, joista korvataan eräiden yhteiskunnallisten toimintojen piiriin kuuluvat vahingot ja kustannukset. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi energiaveroina perittävät huoltovarmuusmaksut, joita kannetaan huoltovarmuusrahastoon väestön toimeentulon ja talouselämän turvaamiseksi poikkeusoloissa. Lisäksi voiteluöljyjen ja -valmistesten maahantuojilta kannetaan öljyjättemaksua öljyjätehuollosta aiheutuvien kulujen rahoittamiseksi. Öljysuojamaksua peritään maahantuodusta tai Suomen kautta kuljetetusta öljystä öljyvahingoista ja niiden torjumisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi.

4.6 Esimerkkilaskelmat havainnollistavat valmisteveron määrää

Eri valmisteverojen kireyttä voidaan havainnollistaa vertailulla, johon on koottu tyypillisiä valmisteveronalaisia tuotteita Suomessa. Kuviossa 17 esitetään eräiden tyypillisten valmisteveronalaisten tuotteiden hinnan jakautuminen prosentuaalisesti nettointaan, valmisteveroihin ja arvonlisäveroon vuoden 2019 veroperusteilla ja hintatasolla. Alkoholi- ja virvoitusjuomien hintoihin sisältyy myös pantti. Pantin sisältämä arvonlisävero on sisällytetty pantin arvoon, sillä kuluttaja saa sen kyseisen arvon arvonlisäveroineen takaisin palauttaessaan pullon myymälöiden palautuspisteisiin. Nettohinnalla viitataan tuotteen hintaan, josta on vähennetty arvonlisävero, valmistevero ja mahdollinen pantti.

Kuvio 18 Esimerkkejä eräiden valmisteverollisten tuotteiden hinnan muodostumisesta tammikuussa 2019, %.

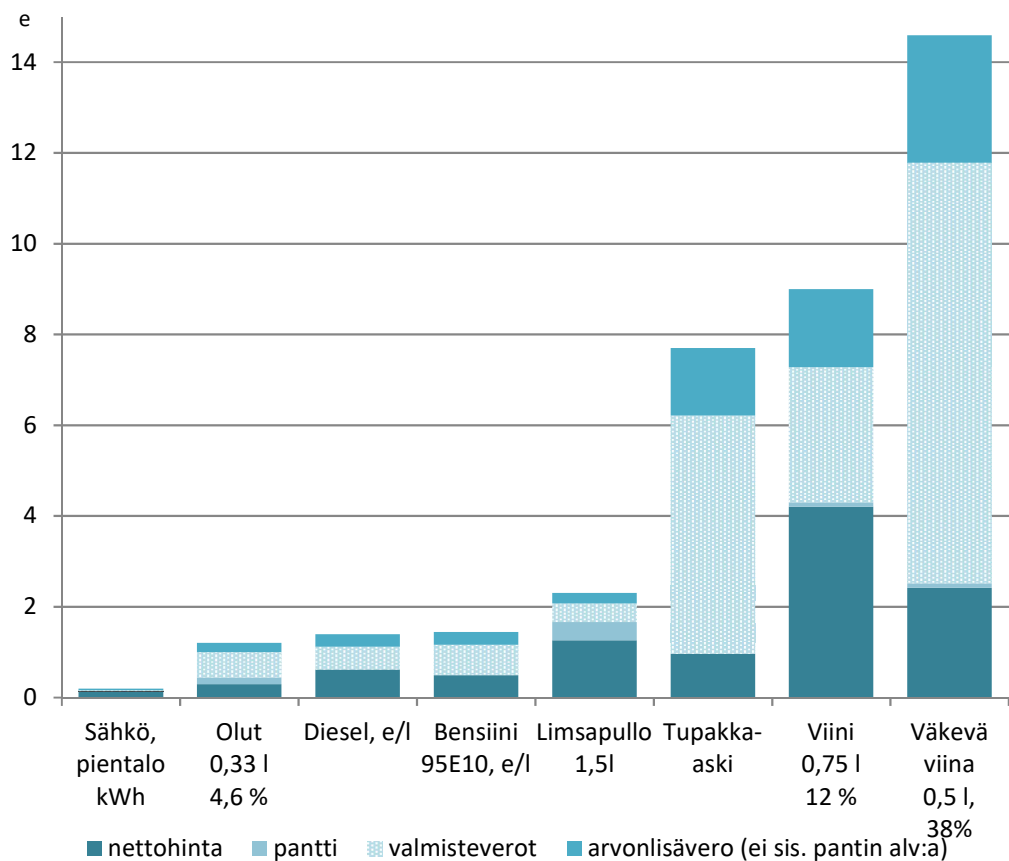
Esimerkkituotteiksi on valittu kolme eri vahvuista alkoholituotetta, pullo virvoitusjuomaa, tupakka-aski, energiatuotteista litra bensiiniä ja dieseliä sekä kilowattitunti pientalosähköä. Tarkempi erittely esimerkeistä on liitteessä 12.

Esimerkkituotteista suhteellisesti eniten valmisteveroa kerätään tupakasta, jonka valmistevero esimerkin myyntihinnasta on 68 %, eli hieman yli kaksi kolmannesta. Arvonlisävero huomioiden verojen osuus on 88 %. Seuraavaksi kireimmät verot maksetaan oluesta, jossa verot nousevat 74 prosenttiin tölkin *pantittomasta* hinnasta. Toisin kuin tupakan tapauksessa, oluen valmistevero ei nouse nettohinnan muutoksesta, minkä vuoksi veronkorotus vaikuttaa kalliimpiin oluisiin suhteellisesti vähemmän kuin halvemman hintaluokan tuotteisiin. Väkevän viinan osalta nettohinnan osuus myyntihinnasta on noin kuudennes.

Liikennepolttoaineiden hinnoista veroa on sekä dieselin kohdalla hieman alle puolet, siinä missä bensiinin kohdalla veroa on noin kaksi kolmannesta. Polttoaineiden hinnat voivat vaihdella eri vuosina melko paljon, mikä olennaisesti vaikuttaa myös verojen suhteellisiin osuuksiin.

Virvoitusjuomat ja kotitaloussähkö ovat esimerkeistä keveimmin verotettuja. Kotitaloussähkön hinnasta verojen osuus on 32 prosenttia, kun puolestaan virvoitusjuomapullossa verot vastaavat noin 34 prosenttia pantittomasta myyntihinnasta. Virvoitusjuoma kuuluu 14 prosentin alennetun arvonlisäverokannan piiriin. Muihin esimerkkituotteisiin sovelletaan yleistä 24 prosentin arvonlisäverokantaa, jonka osuus tuotteen pantittomasta verollisesta hinnasta on noin 19,35 %. Kuviossa 19 esitetään valmisteveroesimerkit euromääräisenä.

Kuvio 19 Valmisteveroesimerkkien hinnan muodostuminen 2019, €.

5 AJONEUVOJEN VEROTUS

Kansallisiin kulutusveroihin kuuluvat myös ajoneuvoperusteiset verot. Ne voidaan jakaa ajoneuvon hankintaan, omistukseen ja käyttöön liittyviin veroihin. Autovero on ajoneuvon hankintavaiheen vero. Sitä maksetaan sekä uusista että käytettynä maahan tuoduista ajoneuvoista sekä sellaisista ajoneuvoista, joiden rakennetta, käyttötarkoitusta tai omistusta on muutettu niin paljon, että laissa säädetty veronmaksuvelvollisuus täyttyy. Kansantalouden tilinpidon EKT 2010 -uudistuksen myötä ajoneuvojen rekisteröintimaksu muutettiin palvelumaksusta veroksi. Tämä kertaluonteinen maksu maksetaan rekisteröinnin yhteydessä. Ajoneuvon omistusta verotetaan ajoneuvoverolla, kun taas käyttövaiheen veroksi luokitellaan polttoaineverot, joita käsitellään selvityksen edellisessä luvussa. Useilla mailla on käytössään lisäksi veronluonteisia tie- ja ruuhkamaksuja, jotka ovat tapoja kerätä varoja julkiselle taloudelle liikenteestä ja samalla keino hillitä ruuhkia. Tilastokeskuksen tilastoluokituksessa ajoneuvoperusteisiin veroihin luetaan autovero, ajoneuvovero (ja entinen moottoriajoneuvovero), mutta liikennepolttoaineiden verot luetaan energiaveroihin. Liikennepolttoaineiden verot ovat kuitenkin osa tieliikenteen verotuksen kokonaisuutta.

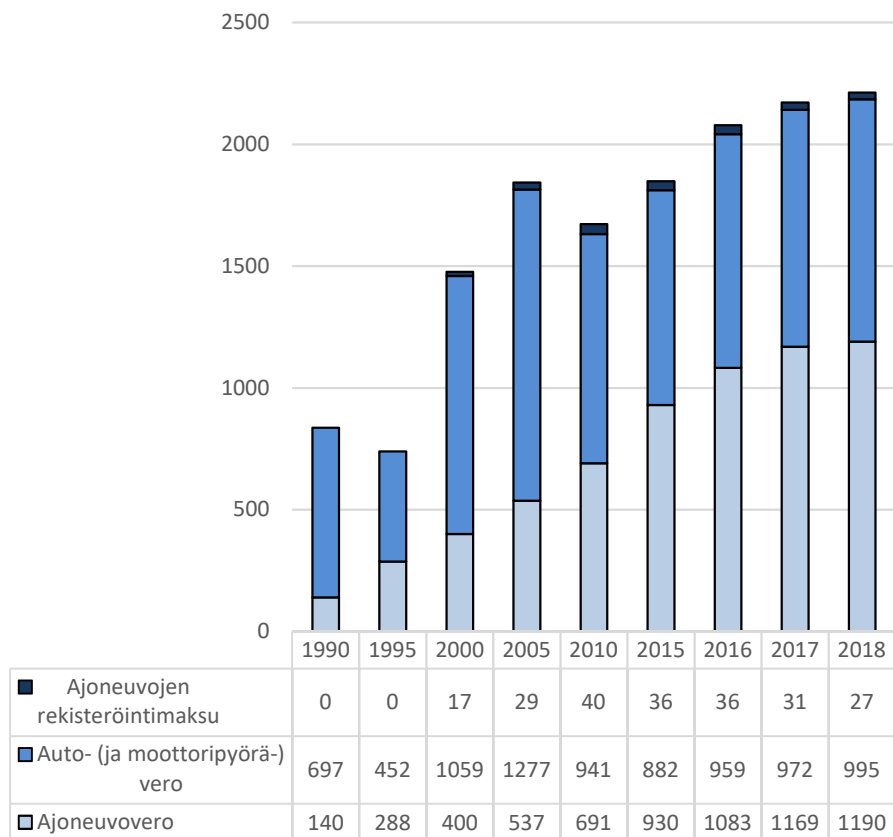
Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa mainitaan, että autoilun verotuksen painopistettä tulee siirtää hankinnan verotuksesta käytön verotukseen ajoneuvoveroa korottamalla ja että haitallisten tuotteiden verotusta korotetaan. Vaalikaudella 2015-2019 autoveroa on kevennetty asteittain 2016-2019 kunakin vuonna, vuositasolla yhteensä 208 miljoonalla eurolla. Sekä liikennepolttoaineiden veroja että ajoneuvoveroa korotettiin vuonna 2017 100 miljoonalla eurolla. Ristiriidassa veropoliittiseen linjaukseen, ajoneuvoveroa kuitenkin kevennettiin 50 miljoonalla eurolla vuoden 2020 veropäivistä eteenpäin. Kevennys koski hiilidioksidia alle 200 grammaa kilometriä kohden päästäviä autoja ja veronkevennys painottui pienipäästöisiin autoihin. Sikäli kun verotuksen painopistettä on haluttu siirtää työn ja yrittämisen verotuksesta kohti ympäristö- ja terveysperusteisia veroja, eivät muutokset autoilun verotuksessa ole osaltaan tätä tavoitetta edesauttaneet. Muutokset tieliikenteen verotuksessa, liikennepolttoaineiden veronkorotukset mukaan lukienkin, ovat vaalikauden aikana olleet nettomääräisesti negatiivisia. Veromuutokset ovat toisaalta toteutettu pääosin pienipäästöisten autojen kannalta suotuisasti, lukuun ottamatta ajoneuvoveron 36,50 euron vuotuista korotusta kaikille autoille vuodesta 2017. Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa kaavailtiin vene- ja moottoripyöräveron asettamista, mutta aikeesta lopulta luovuttiin.

Auto- ja ajoneuvoveron suuruus määräytyy tavallisesti auton hiilidioksidipäästöjen perusteella. Syyskuusta 2018 lähtien Euroopan unionissa otettiin käyttöön uusi mitausmenetelmä pakokaasupäästöjen ja polttoaineen kulutuksen mittauksessa: Worldwide harmonised Light-vehicles Test Procedure (WLTP). WLTP syrjäytti aiemmin käytössä olleen New European Driving Cycle –mittaustavan (NEDC) uusien autojen hiilidioksidipäästöjen mittaamisessa. WLTP ja NEDC poikkeavat mittaustapoina toisistaan. WLTP-mittaustavassa autoa kuormitetaan paljon enemmän, minkä vuoksi se antaa autoille keskimäärin suurempia päästölukemia kuin NEDC-mittaustapa. Koska aiemmat ajoneuvo- ja autoverotaulukot on tehty NEDC-taulukoiden päästölukemille,

ei WLTP-mittaustavalla mitattujen autojen päästöille voida soveltaa samaa verotaulukkoa. WLTP-päästömittaustavalla testatuille autoille sovelletaan ajoneuvo- että au- toverotaulukkoa 1A.

Autoveron tapauksessa uusia WLTP-verotaulukoita sovelletaan vain 1.9.2018 tai sen jälkeen rekisteröityihin tai käyttöönotettaviin uusiin autoihin, joiden päästöt on mitattu uudella WLTP-mittaustavalla.¹⁴ Autoille, joiden hiilidioksidipäästöt on mitattu WLTP-mittauksella, sovelletaan myös ajoneuvoveron verotaulukkoa 1A, joka koskee veropäiviä alkaen vuodesta 2020. Uusien autojen kohdalla uuden taulukon vaikutus näkyy jo vuoden 2019 ajoneuvoverolipuissa, koska vero maksuunpannaan 12 kuukaudelta etukäteen. Päästöperusteisten verotaulukoiden rinnalla säilyy verotaulukko 2 niitä vanhoja autoja varten, joiden hiilidioksidipäästöjä ei ole mitattu ja joiden ajoneuvovero määrätään ajoneuvon kokonaismassan mukaan.

Kuvio 20 Ajoneuvoperusteisten verojen kertymät eräinä vuosina, miljoonaa euroa. Lähde: Tilastokeskus (2019).

¹⁴ Mikäli auto on tilattu ennen muutoksen voimaantuloa 1.9.2018, mutta otettu käyttöön vasta tämän jälkeen, verovelvollinen voi vaatia itselleen sovellettavaksi verotaulukkoa, joka on hänelle edullisempi. WLTP-autoverotaulukkoja tarkennettiin joulukuussa 2018. Tarkennukset tehtiin WLTP-verotaulukoille vuodelle 2019 ja myös vuoden 2018 osalta ajalle 3.12.2018-31.12.2018, sillä mittaustavan muutoksen todettiin nostaneen päästöarvoja jonkin verran enemmän kuin alun perin oltiin ennakoitu.

Ajoneuvoperusteiset verot tuottivat Suomessa yhteensä 2,2 miljardia euroa vuonna 2018. Summa vastaa noin kahta prosenttia kaikista verotuloista. Summasta 1 190 milj. euroa kertyi ajoneuvoverosta, 995 milj. euroa autoverosta ja 27 milj. euroa ajoneuvojen rekisteröintimaksusta. Autoilun verotus oli Suomessa autoverovoittoista aina vuoteen 2014, johon asti määräävä osuus kaikista autoveroista kannettiin autoverosta. Verokertymien suhteellinen muutos heijastaa sekä EU:n että Suomen kohdalla näkyvää pitkän tähtäimen suuntausta siirtää verotuksen painopistettä auton hankintavaiheen verotuksesta käyttövaiheen verotukseen. Tällä halutaan edistää autokannan uusiutumista ympäristöystävällisempiin malleihin.

5.1 Autovero keventynyt

Autovero on ajoneuvon arvoon perustuva kertaluonteinen vero, jota maksetaan henkilö- ja pakettiautoista, moottoripyöristä sekä eräistä muista ajoneuvoista, jotka merkitään ensimmäisen kerran Suomen ajoneuvorekisteriin. EU:n ulkopuolelta tuotavista ajoneuvoista kannetaan lisäksi tulli ja maahantuonnin arvonlisävero. Käytännössä autoveron maksavat yleensä yritykset, jotka valmistavat tai tuovat maahan ajoneuvoja myyntiä varten. Autovero on luonteeltaan päästöperusteinen ja auton autoveroprosentti kasvaa auton hiilidioksidipäästöjen tai auton kokonaismassan perusteella. Autoveron määrään vaikuttaa olennaisesti myös kyseessä olevan auton yleinen vähittäismyyntihinta. Autoveron tuotto vuoden 2019 talousarviossa on 959 miljoonaa euroa.

Autoveroa on kannettu Suomessa vuodesta 1958 lähtien. Euroopassa ajoneuvon hankintaan perustuvat erityisverot ovat melko yleisiä, mutta niiden määräytymisperusteet ja taso vaihtelevat. Esimerkiksi OECD-maissa on hyvin yleistä, että teknisten ominaisuuksien ohella veron määrä on kytköksissä ajoneuvon arvoon. Tavallista on myös, että autoveroon vaikuttavat ympäristöominaisuudet, kuten auton hiilidioksidipäästö-taso tai polttoainekulutus. Joissakin maissa vero perustuu pelkästään ajoneuvon tekniin ominaisuuksiin. Monilla mailla on myös verokannustimia ladattavien sähköautojen hankintaan. (OECD 2018.)

Suomi on tavoitellut hiilidioksidipäästöjen vähentämistä verottamalla raskaspäästöisiä autoja vähäpäästöisiä kireimmin. Sipilän hallitus päätti vuoden 2015 lopulla autoveron vuosittaisista kevennyksistä autoille, joiden CO₂-päästöt ovat alle 140 grammaa kilometriä kohden (NEDC-mittaustavalla mitattuna). Tämän päästörajan ylittäviltä autoilta autoveroprosentit jätettiin ennalleen. Veroa alennettiin 2016-2019 vuosittain. Veronalennus painottui pienipäästöisiin autoihin. Lisäksi vaalikauden aikana päätettiin taksien autoverotuen asteittaisesta poistosta, jonka verovaikutus on noin 12 miljoonaa euroa.

Euroopan unionin tavoite uusien rekisteröityjen henkilöautojen keskihiilidioksidipäästökseksi vuoteen 2015 mennessä oli alle 130 grammaa kilometriä kohden (NEDC-mittaus tapa) ja vuoteen 2020 mennessä tavoite on vastaavasti 95 grammaa. Vuosien 2007-2015 välillä hiilidioksidipäästöt alenivat 177 grammasta 124 grammaan kilometriltä. Autoverolla on ollut merkittävä vaikutus vähäpäästöisten henkilöautojen hankintaan ohjaamisessa. (HE 33/2015.)

Vuoden 2015 jälkeen uusien ensirekisteröityjen henkilöautojen hiilidioksidipäästöt ovat kuitenkin pienentyneet hitaasti. Vuonna 2018 uuden henkilöauton keskimääräinen hiilidioksidipäästö oli 117 grammaa kilometriä kohden (Autoalan Tiedotuskeskus 2019). Vuoden 2020 tavoite 95 grammaa keskimääräisestä hiilidioksidipäästöstä vaatisi autojen päästöjen vähenemistä merkittävästi nykytasosta.

Autoveron määrä lasketaan prosenttiosuutena ajoneuvon verotusarvosta, eli yleisestä verollisesta vähittäismyyntiarvosta. Yleisellä vähittäismyyntiarvolla tarkoitetaan hintaa, joka samanlaisesta ajoneuvosta olisi yleisesti saatavissa myytäessä se verollisena Suomen markkinoilla kuluttajan asemassa olevalle ostajalle sinä ajankohtana, jona ajoneuvo ilmoitetaan tai olisi pitänyt ilmoittaa verotettavaksi. Jos yleisiin myyntihintoihin perustuvaa arvoa ei ole, vähittäismyyntiarvo määritetään hinnasta, jolla samanlaisia ajoneuvoja yleisesti ilmoitetaan myytäväksi. Yleisestä myyntihinnasta kuitenkin vähennetään tavanomaisten alennusten määrä. Yleiseen vähittäismyyntiarvoon katsotaan lukeutuvan kaikki se, mitä ajoneuvon ostaja välittömästi tai välillisesti luovuttaa vastikkeeksi ajoneuvosta. Tavanomaisia rahoituskuluja ja ajoneuvon toimitukseen liittyviä tavanomaisia enintään 600 euron kustannuksia ei oteta huomioon.

Yleiseen vähittäismyyntiarvoon lisätään arvonlisäverollinen lisävarusteiden hinta. Sekä uusien että käytettyjen autojen yleisestä pyyntihinnasta Verohallinto tekee vähennyksen, joka perustuu tavanomaisen alennuksen määrään. Uusien autojen kohdalla laskennallista tavanomaista alennusta vastaa 5,5 prosenttia myyntihinnasta lisätynä 250 eurolla (mutta kuitenkin enintään 20 prosenttia myyntihinnasta).

Käytettyjen autojen verotusarvot perustuvat tilastolliseen malliin, jossa selittävinä muuttujina käytetään auton mallia, ikää, ajosuoritetta, tehoa, vaihteistoa, käyttövoimaa ja mallisukupolvea (jos hyödynnettävissä). Käytetyn ajoneuvon tavanomaisten alennusten määrä on joko viisi prosenttia yleisestä pyyntihinnasta lisätynä 750 eurolla käytetyn ajoneuvon pyyntihinnasta tai 1 500 euroa riippuen siitä, kumpi edellä mainituista vaihtoehdoista johtaa suurempaan vähennykseen. Vähennys voi olla kuitenkin maksimissaan 30 prosenttia pyyntihinnasta.

Taulukko 9 Esimerkki uuden henkilöauton autoverosta vuonna 2019.

Veroprosentti 15,9 verotaulukosta 1A (WLTP-hiilidioksidipäästö 147 g/km)	
Ajoneuvon yleinen pyyntihinta (sis. alv)	20 000,00
Lisävarusteet (sis. alv)	4 000,00
Vähennetään tavanomaiset alennukset (5,5 % * 24 000 € + 250 €)	-1 570,00
Ajoneuvon yleinen autoveroton myyntihinta	22 430,00
Auton verotusarvo $22\,430\text{ €} / (1 - 0,159)$	26 670,63
Autovero (26 670,63 € – 22 430,00 €)	4 240,63
Arvonlisävero (24 000,00 € / 1,24 * 0,24)	4 645,16
Verot yht.	8 885,79

Esimerkkilaskelma taulukossa 9 selventää uuden henkilöauton verotusta. Autoverojen osuus laskelman henkilöauton verotusarvosta on 15,9 prosenttia. NEDC-mittaustavalla mitattuna Suomessa ensirekisteröidyn, suunnilleen keskipäästöisen uuden auton veroprosentti on 16,0 prosenttia. Kun autoveron määrään lisätään ajoneuvosta maksetut arvonlisäverot, verojen osuus esimerkkiauton hinnasta on yhteensä noin 31,5 prosenttia.

Henkilö- ja pakettiautoista ensirekisteröinnin yhteydessä kannettava autovero on porrastettu auton polttoaineen ominaiskulutusta vastaavien hiilidioksidipäästöjen (CO₂-päästö) perusteella. Auton CO₂-päästölukema voidaan todentaa esimerkiksi auton rekisteröintitodistuksesta, vaatimuksenmukaisuustodistuksesta tai auton valmistajan antamasta todistuksesta. Hiilidioksidipäästöllä tarkoitetaan ajoneuvon valmistajan EU-tyyppihyväksynnässä ilmoittamaa yhdistettyä kaupunki- ja maantieajon polttoaineen ominaiskulutusta vastaavaa hiilidioksidipäästöä, jonka yksikkönä käytetään grammaa per kilometri. Jos ajoneuvon hiilidioksidipäästöä ei ole tiedossa, veroprosentti määräytyy ajoneuvon kokonaismassan ja käyttövoiman perusteella. Moottori- pyörille ei sen sijaan ilmoiteta hiilidioksidipäästöjä, minkä vuoksi niiden verotus määräytyy moottorin iskutilavuuden mukaan. Moottoripyörien veron osuus on 9,8–24,4 prosenttia ajoneuvon verotusarvosta. Valtion talousarvioesityksessä arvio keskimääräisestä autoverosta uusille henkilöautoille on 5 800 euroa ja uusille pakettiautoille 4 100 euroa vuonna 2019. Autoverotaulukot on nähtävillä liitteessä 13.

Suuressa osassa OECD-maista on käytössä autovero tai autoveron tyyppinen rekisteröintimaksu. Maittaiset vaihtelut auton hankinnan verojen tasoissa ovat kuitenkin suuria. Esimerkiksi Japanissa arvonlisäverokanta on 8 % ja auton hankinnasta veroa maksetaan 3 %. Vastaavasti Tanskassa arvonlisäverokanta on 25 % ja yksityiskäyttöön hankitusta autosta rekisteröintimaksu on suurempi kuin auton hankintahinta. (OECD 2018.)

5.2 Ajoneuvoveron merkitys korostunut verotuksessa

Autoista peritään lähes kaikissa EU-maissa vuosittaista käyttömaksua. Suomessa auton omistus- tai haltijuusajalta maksetaan ajoneuvoveroa. Tyypillisesti se perustuu joko auton hiilidioksidipäästöihin, painoon, käyttöön, ajoneuvotyyppiin, tehoon tai ikään, mutta se voi myös olla kiinteä maksu. Useissa maissa dieselautojen vuotuinen käyttömaksu on korkeampi kuin bensiinikäyttöisten autojen, mitä perustellaan tarpeella tasata bensiini- ja dieselautojen käyttökustannuksia. Esimerkiksi Suomessa diesel-öljyä verotetaan lievemmin kuin moottoribensiiniä, koska dieseliä pääsääntöisesti kuluttavaa hyötyliikennettä on haluttu tukea polttoainekustannuksissa. Käyttömaksua uudistetaan yhä useammassa maassa hiilidioksidipäästöihin perustuvaksi niissä autoissa, joista hiilidioksidipäästötiedot ovat selvillä. Ajoneuvovero on kuitenkin kansallinen vero, jota ei ole harmonisoitu EU:ssa, lukuun ottamatta raskaiden ajoneuvojen vuotuista käyttömaksua. Ajoneuvovero¹⁵ koostuu Suomessa *perusverosta* ja muilta

¹⁵ Dieselautojen vuosittainen käyttövoimavero toteutettiin aikaisemmin erillisellä moottoriajoneuvoverolla. Moottoriajoneuvovero yhdistettiin ajoneuvoveroon vuonna 2004.

kuin bensiinikäyttöisiltä ajoneuvoilta kannettavasta *käyttövoimaverosta*. Maksamaton ajoneuvovero estää ajoneuvon liikenteeseen oton. Veroa ei peritä niiltä päiviltä, jolloin auton on ilmoitettu olevan poissa liikennekäytöstä. Ajoneuvoveron tuotto on vuoden 2019 talousarviossa 1,2 miljardia euroa.

Perusveroa maksetaan kaikista ajoneuvoliikennerekisteriin merkityistä henkilö-, paketti- ja matkailuautoista sekä tietyistä erityisajoneuvoista ja sen suuruus perustuu tavallisesti ajoneuvon hiilidioksidipäästöihin. Henkilöautojen ajoneuvovero perustuu hiilidioksidipäästöihin, mikäli auton kokonaismassa on alle 2 500 kilogrammaa, se on otettu käyttöön vuonna 2001 tai myöhemmin *tai* jos auton kokonaismassa on yli 2 500 kilogrammaa, mutta se on otettu käyttöön 2002 tai myöhemmin. Pakettiautoille ajoneuvoveron perusvero määräytyy hiilidioksidipäästön mukaan, jos se on otettu käyttöön 2008 tai myöhemmin, kuten myös 2006 tai myöhemmin käyttöön otetulle kaksikäyttöautolle. Mikäli ajoneuvo on otettu käyttöön ennen edellä mainittuja ajankohtia tai sille ei ole määritelty tyyppihyväksynnässä hiilidioksidipäästöä, ajoneuvovero maksetaan pakettiauton massan perusteella. Vuonna 2016 yli 80 prosentilla liikennekäytössä olevista henkilöautoista ja pakettiautoistakin noin puolella vero määräytyy hiilidioksidipäästöjen perusteella (HE 170/2018).

Käyttövoimaveron kannetaan henkilö-, paketti- ja kuorma-autoista, jotka käyttävät käyttövoimanaan kokonaan tai osaksi muita energianlähteitä kuin moottoribensiiniä. Henkilöautojen kohdalla käyttövoimaverolla tasataan eroja muiden energianlähteiden verotasoissa moottoribensiiniin nähden. Paketti- ja kuorma-autojen käyttövoimaverolla ei ole vastaavaa vaikutusta. Verovelvollinen on auton rekisteriin merkitty haltija tai omistaja. Kuorma-autojen käyttövoimaverolla pannaan täytäntöön EU:n lainsäädännössä edellytetty raskaiden ajoneuvojen vuotuinen vero.

Henkilöautojen käyttövoimaveron määräytyy auton painon ja käyttövoimaluokan mukaan. Diesel-käyttöisen henkilöauton käyttövoimaveron yhtä päivää kohden lasketaan kaavalla: $5,5 \text{ snt} * \text{auton massa jokaista alkavaa } 100 \text{ kilogrammaa kohden}$.¹⁶ Diesel-käyttöiselle paketti- matkailu- tai huoltoautolle käyttövoimaveron lasketaan samaan tapaan, mutta kertoimen 5,5 sijasta käytetään kerrointa 0,9. Käyttövoimaveron muita energianlähteitä hyödyntäville henkilöautoille lasketaan niin ikään samaan tapaan, mutta päiväkohtainen kerroin vaihtelee käyttövoiman perusteella. Siinä missä dieselauton kerroin on 5,5 (senttiä/pv), sähköautolla vastaava on 1,5; sähkö- ja bensiinikäyttöisellä autolla 0,5; sähkö- ja diesel-autolla 4,9 ja metaanipolttoainekäyttöisille autoille 3,1. (Traficom 2019.)

Vaalikauden 2015-2019 aikana ajoneuvoveroa päätettiin korottaa 100 miljoonalla eurolla vuoden 2017 veropäivistä alkaen. Veronkorotus kohdistettiin kaikkiin ajoneuvoihin. Veronkorotuksen seurauksena kaikkien autojen ajoneuvoveron perusvero nousi 36,50 eurolla vuodessa. Ajoneuvoveroa kuitenkin kevennettiin alkaen vuoden 2020 veropäiviltä kannettuun veroon. Veroa kevennettiin autoilta, joiden hiilidioksidipäästö

¹⁶ Jos auton massa on 1 250 kilogrammaa, vuotuinen ajoneuvovero lasketaan kaavalla: $5,5 \text{ snt/pv} * 13 * 365 \text{ pv} = 260,98 \text{ €}$.

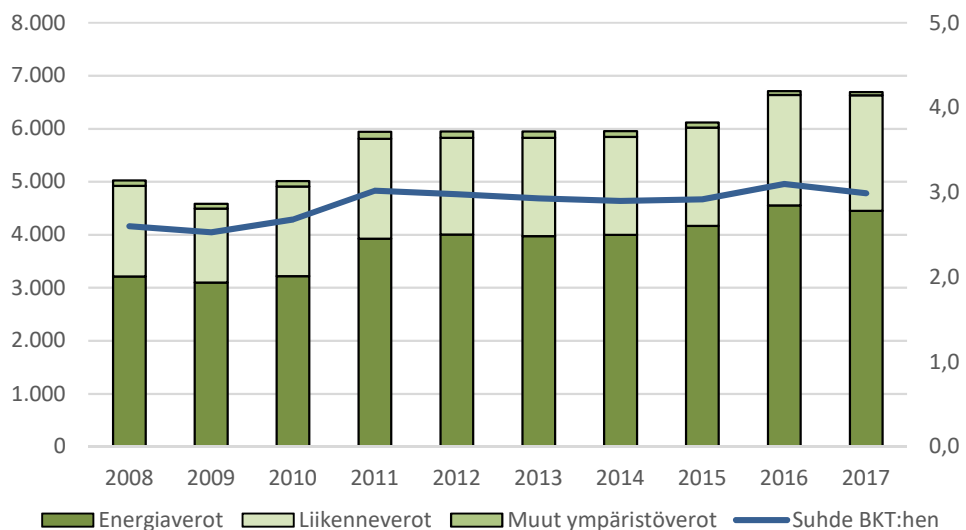
on alle 200 grammaa kilometriä kohden ja kevennys painotettiin pienipäästöisiin autoihin. Suurin kevennys kohdistui nollopäästöisille täyssähköautoille, joiden perusvero lähes puolittui.

6 YMPÄRISTÖVEROT

OECD lukee ympäristöveroiksi verot ja maksut, joita sovelletaan sellaiseen veropohjaan, jolla on merkityksellinen vaikutus ympäristöön. Tilastokeskuksen mukaan ympäristövero tai maksu kohdistuu johonkin mitattavaan fyysiseen suureeseen, joka vaikuttaa haitallisesti ympäristöön. Määrittelyssä keskeistä on näin ollen veropohja, ei veron luonne. Ympäristöverot ovat tärkeä osa valtioiden keinovalikoimaa ympäristönsuojelussa. Tässä luvussa tarkastellaan jo aiemmissa luvuissa esiintyneitä kulutusveroja, jotka luetaan ympäristöveroiksi. Näillä veroilla voidaan korjata markkinoiden aiheuttamaa ympäristön saastumista ja vaurioitumista (negatiivisia ulkoisvaikutuksia). Vaikkakin verojen myötä kustannukset nousevat, ympäristöverot eivät pakota markkinoiden toimijoita vähentämään päästöjään ja täten valtion ei tarvitse itsessään rajoittaa toimijoiden tuotantoa. Ympäristöverot jättävät kuluttajille ja yrityksille valinnanvaran määrittää, missä määrin omaa hiilijalanjälkeään halutaan pienentää ja toisaalta luovat kannustimen innovoida tuotantoaan päästöstävällisempään suuntaan. (OECD 2011b.)

Eurostatin (2019) mukaan ympäristöveroja kerättiin Suomessa vuonna 2017 yhteensä n. 6,7 mrd. euroa (Kuvio 21). Suhteutettuna BKT:hen se vastaa noin 3,0 prosenttia ja noin 6,9 prosenttia kokonaisverotuotosta. Eurostatin tilastoluokituksessa ympäristöveroihin on luettu energiaverot (sis. liikennepolttoaineet), liikenneverot (ei sis. liikennepolttoaineita), päästöverot sekä resurssiverot.

Kuvio 21 Ympäristöverojen kertymä (milj. €) ja ympäristöverojen suhde BKT:hen (%) Suomessa 2008-2017. Lähde: Eurostat (2019).

Ympäristöverojen euromääräinen kertymä on säilynyt kohtalaisen tasaisena vuodesta 2011, joskin vuonna 2016 energiaverojen tuotto kasvoi vajaalla 400 miljoonalla eurolla edeltävästä vuodesta. Ympäristöverojen suhde bruttokansantuotteeseen ei myöskään

ole ajanjaksolla radikaalisti muuttunut. Vaikka veronkorotuksia on tehty muun muassa liikenne- ja lämmityspolttoaineiden verotasoihin monesti läpi 2010-luvun, on ympäristöverojen ohjausvaikutus kaventanut energiaverojen veropohjia. Vuonna 2011 energiaveroja (pois lukien liikenteen polttoaineet) korotettiin noin 700 milj. eurolla mikä näkyy selvästi ympäristöverotuottojen tason nousuna. Samalla energiaverotuksessa siirryttiin ympäristöohjausta korostavaan energiasisältöön ja hiilidioksidipäästöihin perustuvaan veroon kaikkien polttoaineiden osalta turvetta lukuun ottamatta.

Taulukko 10. Ympäristöverot toimialoittain v. 2016 (milj. €). Lähde: Tilastokeskus (2019).

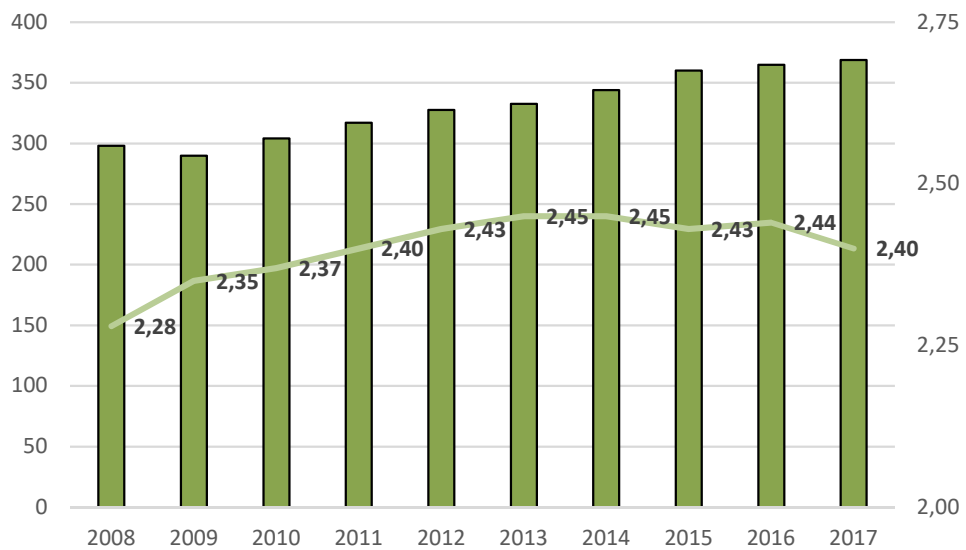
Luokka	Energia- verot	Päästö- verot	Liikenne- verot	Resurssi- verot	Yht.
Kotitaloudet	1859,4	13,1	1514,8	23,0	3410,3
Maa-, metsä- ja kalatalous	91,8	0,3	17,8	.	109,9
Kaivostoiminta ja louhinta	20,0	0,1	2,0	.	22,1
Tehdasteollisuus	302,6	11,2	21,8	.	335,6
Energiahuolto	337,1	0,0	33,2	.	370,3
Vesi- ja jätehuolto	36,8	21,0	16,1	.	73,9
Rakentaminen	157,8	0,1	47,3	.	205,2
Kauppa	108,9	0,1	55,8	.	164,8
Kuljetus ja varastointi	857,8	0,8	106,3	.	964,9
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	27,6	1,5	8,6	.	37,7
Informaatio ja viestintä	25,8	0,1	18,0	.	43,9
Rahoitus- ja vakuutus-toiminta	48,4	0,1	1,8	.	50,3
Kiinteistöalan toiminta	211,8	0,1	24,8	.	236,7
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	18,3	0,1	17,1	.	35,5
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	80,2	0,3	96,2	.	176,7
Julkinen hallinto ja sosiaalivakuutus	111,5	0,2	50,7	.	162,4
Koulutus	34,1	0,0	8,5	.	42,6
Terveys- ja sosiaalipalvelut	75,4	0,0	15,7	.	91,1
Taiteet, viihde ja virkistys	47,2	0,0	10,7	.	57,9
Muu palvelutoiminta	59,7	0,3	4,1	.	64,1
Yhteensä	4512,2	49,4	2071,3	23,0	6655,9

Ympäristöveroja kannetaan Suomessa liikennepolttoaineista, kuten moottoribensiinistä ja dieselöljystä, sekä muusta energiasta, kevyestä ja raskaasta polttoöljystä, kivihiilestä, polttoturpeesta, maakaasusta, sähköstä, biopolttoaineista ja nestekaasusta. Ajoneuvoperusteisia ympäristöveroja ovat autovero ja ajoneuvovero (mukaan lukien

käytöstä poistunut moottoriajoneuvovero). Maatalouden ympäristöveroja, eli torjunta-ainemaksua ja lannoiteveroa, kannettiin vuoteen 2007 saakka. Muita ympäristöperusteisia veroja ovat jätevero, juomapakkausvero, vesiensuojelumaksu, öljyjättemaksu ja öljysuojamaksu. Ympäristöverojen lisäksi Suomessa kerätään ympäristöperusteisia palvelumaksuja, joita ovat vesi- ja jätevesimaksut sekä jätehuoltomaksut, joita ei kuitenkaan lueta kulutusveroihin Tilastokeskuksen luokituksessa. Ympäristöverojen kertymä koostuu pääasiassa kotitalouksien maksamista veroista: Tilastokeskuksen mukaan noin 51 prosenttia ympäristöveroista kohdistui kotitalouksille.

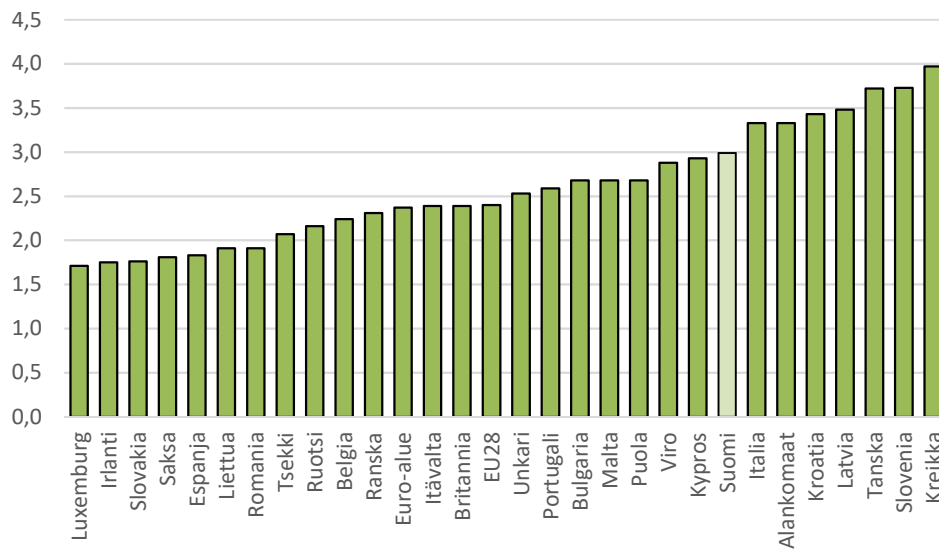
EU-maissa kerättiin ympäristöveroja (energia-, liikenne-, päästö- ja resurssiveroja) vuonna 2017 yhteensä 369 miljardilla euroa, jonka suhde unionin yhteenlaskettuun bruttokansantuotteeseen vastaa noin 2,4 prosenttia. Ympäristöverot suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat vuosien 2008-2017 välillä nousseet hieman, joskaan radikaaleja muutoksia ei ole tapahtunut. Kuvioissa 22 ja 23 tarkastellaan EU:n ympäristöverotilastoja sekä koko unionin tasolla että maittain.

Kuvio 22 Ympäristöverot EU-maissa v. 2008–2017: suhde bruttokansantuotteeseen (%) sekä kertymä (milj. €). Lähde: Eurostat (2019).

Vuonna 2017 ympäristöverojen suhde bruttokansantuotteeseen vaihtelee EU-maissa Kreikan 4,0 prosentista Liettuan 1,7 prosenttiin. Suomi on EU-maiden ympäristöverotuksessa ylempää keskitasoa. Suurin osa ympäristöveroista muodostuu kaikissa EU-maissa energiaveroista. Toisaalta sitä voi osin pitää seurauksena tilastointitavasta, sillä liikennepolttoaineiden verot luetaan energiaveroihin eikä liikennepolttoaineisiin. Päästö- ja resurssiverojen rooli on pieni ympäristöverojen kokonaisuudessa.

Kuvio 23 Ympäristöverojen suhde bruttokansantuotteeseen EU-maissa 2017, %. Lähde: Eurostat (2019).

Kun ympäristövero tehokkaasti toimiessaan vähitellen johtaa veropohjan ja verotuot-
tojen pienenemiseen, ei pelkästä verotuottojen määrästä voi aina päätellä ohjauskeino-
jen tehoa tai määrää. Esimerkiksi ympäristölle vähemmän haitallinen energiavaihto-
ehto voi olla kevyemmin verotettu kuin haitallisempi vastine, jolloin siirtymä ympä-
ristöystävällisempään kulutukseen pienentää verokertymää.

7 LOPUKSI

Sipilän hallituksen hallitusohjelma enteili kiristyksiä välilliseen verotukseen vaalikaudella 2015-2019. Ohjelman veropoliittisessa linjauksessa mainitaan verotuksen painopisteen siirtämisestä ”työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin”. Ansiotulojen verotusta kevennettiin läpi vaalikauden ja muutosten vaikutus verotuloihin on vuositasolla yhteensä noin 1,2 miljardia euroa.

Verotuksen painopisteen siirto pois työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin onkin toteutunut vaalikaudella 2015-2019 käytännössä työn ja yrittämisen verotusta keventämällä. Toisin sanoen, haittojen ja ylipäätään kulutuksen verotusta on kiristetty melko vähän.

Välillisiä veroja korotettiin nettomääräisesti noin 0,4 miljardilla eurolla vaalikauden aikana. Huomionarvoista on, että vaalikauden tupakka- ja alkoholiverojen korotuksien yhteenlaskettu verotuottoaikutus vuositasolla on juurikin noin 0,4 miljardia euroa.

Tämän lisäksi vaalikauden päätöksillä lämmityspolttoaineiden ja virvoitusjuomien verotusta kiristettiin, tieliikenteen verotusta nettomääräisesti kevennettiin sekä makeisten ja jäätelön valmistevero poistettiin. Tieliikenteen verotuksessa verotuksen painopiste on siirtynyt yhä enempi auton hankintavaiheen verotuksesta auton käytön ja omistamisen verotukseen. Auton hiilidioksidipäästöjen merkitys verotuksessa on korostunut.

Vaalikauden 2015-2019 kiristykset välillisessä verotuksessa ovat pieniä verrattuna edelliseen. Vaalikaudella 2011-2015 välillisiä veroja korotettiin 2,4 miljardilla eurolla, josta noin kolmannes aiheutui arvonlisäverokantojen korotuksista (Savolainen 2015).

Vaalikaudella 2019-2023 on odotettavaa, että kulutusveroja tullaan edelleen jossain määrin kiristämään. Puolueiden linjauksissa vaalikaudelle 2019-2023 haittaverojen kiristykset ja ympäristöä rasittavan toiminnan hillitseminen verotuksen keinoin saavat laajalti kannatusta.

Liikkumavara tupakan ja alkoholin verotuksen kiristämisessä on rajallinen, joten olemassa olevista veropohjista kiristyskohteita on etsittävä pääasiassa muualta. Ympäristö- ja haittaverojen osalta myös veropohjien laajentaminen uusiin veroihin, kuten esimerkiksi muoviveroon, kiinnostanee yli puoluerajojen.

LÄHTEET

Autoalan Tiedotuskeskus (2019). Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt. http://www.aut.fi/tilastot/ensirekisteroinnit/aikasarjat/ensirekisteröityjen_henkilo- ja_pakettiautojen_keskimaaraiset_hiilidioksidipaastot_vuosittain Viitattu 13.3.2019

CASE (2018). Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report. https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2018_vat_gap_report_en.pdf

Copenhagen Economics (2007). Study on reduced VAT applied to goods and services in the Member States of the European Union. Final Report. 6503 DG TAXUD.

Energiavirasto. Yleistä päästökaupasta. Viitattu 11.3.2019. <https://www.energiavirasto.fi/yleista-paastokaupasta>

European Commission (2011). A retrospective evaluation of elements of the EU VAT system. TAXUD/2010/DE/328. London 2011.

Euroopan yhteisöjen komissio (2011). Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle arvonlisäveron tulevaisuudesta Kohti yksinkertaisempaa, vakaampaa ja tehokkaampaa sisämarkkinoiden tarpeisiin suunniteltua alv-järjestelmää. KOM(2011) 851.

Euroopan komissio (2015). Valokeilassa Euroopan unionin politiikka: Verotus. <https://bookshop.europa.eu/fi/verotus-pbNA0115038/?CatalogCategoryID=sciep2OwkgkAAAE.xjhtLxJz>

Euroopan komissio (2016). Kohti EU:n yhtenäistä arvonlisäveroaluetta - aika tehdä päätöksiä. https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_148_fi.pdf

Euroopan komissio (2019). Taxes in Europe Database. http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html Viitattu 6.3.-8.3.2019

Eurostat (2019). Data on taxation. https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en Viitattu 8.3.2019.

HE 169/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalaan muuttamisesta.

HE 125/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta.

HE 33/2015 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi autoverolain ja ajoneuvoverolain muuttamisesta.

HE 35/2015 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäteverolain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

HE 170/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain liitteen muuttamisesta.

Harju Jarkko; Hokkanen Topi; Laukkanen, Marita; Ollikka, Kimmo; Tamminen, Saara (2016) Vuoden 2011 energiaverouudistuksen arviointia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 61/2016.

Holm, Pasi - Kiander, Jaakko - Rauhanen, Timo - Virén, Matti (2007) Elintarvikkeiden arvonlisäverokannan alentamisen vaikutukset. Pellervon Taloudellisen Tutkimuslaitoksen raportteja 2000.

Honkatukia Juha, Tamminen Saara (2013). Vuoden 2011 energiaverouudistuksen kansantaloudelliset vaikutukset. VATT Tutkimukset 172. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki.

IBFD (2019). Tax Research Platform, Tables, Key Features. <https://research.ibfd.org/> Viitattu 19.3.2019.

Kosonen, Tuomas; Savolainen, Riikka (2019). Makeisveron vaikutus makeisten hintoihin ja kulutukseen. Raportteja 38. Palkansaajien tutkimuslaitos. ISBN 978-952-209-181-9. Helsinki

Martikainen, Emmi, Virén, Matti (2006) Valmisteverojen välittyminen kuluttajain hintoihin Suomessa 1997-2004. VATT-keskustelualoitteita 397. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Helsinki.

OECD (2011a). Consumption Tax Trends 2010: VAT/GST and Excise Rates, Trends and Administration Issues, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/ctt-2010-en>

OECD (2011b). Environmental Taxation - A Guide for Policy Makers. <http://www.oecd.org/env/tools-evaluation/48164926.pdf>

OECD (2018), Consumption Tax Trends 2018: VAT/GST and Excise Rates, Trends and Policy Issues, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/ctt-2018-en>

Punakallio, Minna (2012). Kiristysten aika – kulutusverot meillä ja muualla. Verotietoa 65. Veronmaksajain Keskusliitto.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Päästökauppa. Viitattu 11.3.2019. <http://tem.fi/paastokauppa>

Rauhanen, Timo (2003). Kulutusverotuksen harmonisointi EU:ssa. Teoksessa Hjerppe et al. 2003: Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä. WSOY, Vantaa.

Riigi Teataja (2019). Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/127122016020> Viitattu 28.2.2019.

Savolainen, Leena (2015). Verottaja kuluttajan kukkarolla – kulutusverot meillä ja muualla. Verotietoa 72. Veronmaksajain Keskusliitto.

Talousneuvosto (2002). Verotus kansainvälisessä toimintaympäristössä. Työryhmäraportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2002/5.

THL (2015). Tupakoinnin yhteiskunnalliset kustannukset ja niiden arviointimenetelmät. 15/2015 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126796/URN_ISBN_978-952-302-503-5.pdf?sequence=1

Tilastokeskus (2019). StatFin-tietokanta. (Verot ja veronluonteiset maksut, viitattu 15.3.2019; Ympäristöverot toimialoittain, viitattu 8.3.2019) <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>

Traficom (2019). Ajoneuvoveron rakenne ja määrä. <https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tieliikenne/ajoneuvoveron-rakenne-ja-maara> Viitattu 12.3.2019.

Valtiovarainministeriö (2010). Verotuksen kehittämistyöryhmän loppuraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 51/2010. Helsinki.

Valtiovarainministeriö (2019a). Valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoro – Uudistuva, vakaa ja kestävä yhteiskunta. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-992-4>

Valtiovarainministeriö (2019b). Savukkeiden matkustajatuonti väheni, nuuskan lisääntyi. Uutinen: https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/savukkeiden-matkustajatuonti-vaheni-nuuskan-lisaant-3

VATT (2018). Verotuet 2017-2019e. <https://vatt.fi/documents/2956369/3433353/Verotuet+2017-2019/d0f58682-682c-4e9f-96bb-02909ad9c7a1/Verotuet+2017-2019.pdf>

Ympäristöministeriö (2017). EU:n ympäristöministerit sopuun päästökauppadirektiivin uudistamisesta. [http://www.ymparisto.fi/FI/Ajankohtaista/EUn_ymparistoministerit_sopuun_paastokau\(42290\)](http://www.ymparisto.fi/FI/Ajankohtaista/EUn_ymparistoministerit_sopuun_paastokau(42290)) Viitattu 11.3.2019.

Liite 1

Kulutusverot suhteessa BKT:hen ja osuuksina kokonaisverotuo- tosta v. 1975-2018

Lähde: Tilastokeskus

	Kulutus- verot yhteensä, milj. €	Arvonlisä-/ liikevaihto- vero, milj. €	Muut kulutus- verot, milj. €	Kulutus- verot suh- teessa BKT:een, %	ALV / LVV suhteessa BKT:een, %	Muut kulutus- verot suhteessa BKT:een, %	Kulutus- verojen osuus kokonais- verotuo- tosta, %	ALV:n / LVV:n osuus kokonais- verotuo- tosta, %	Muiden kulutus- verojen osuus kokonaisvero- tuo- tosta, %
1975	2102	1030	1072	11,6	5,7	5,9	31,9	15,6	16,3
1976	2408	1121	1287	11,7	5,4	6,2	29,4	13,7	15,7
1977	2848	1393	1455	12,6	6,2	6,4	31,5	15,4	16,1
1978	3212	1606	1606	12,8	6,4	6,4	35,1	17,5	17,5
1979	3674	1791	1883	12,6	6,2	6,5	35,9	17,5	18,4
1980	4200	2062	2138	12,5	6,1	6,3	35,3	17,3	18,0
1981	4849	2425	2424	12,7	6,4	6,4	34,2	17,1	17,1
1982	5413	2670	2743	12,6	6,2	6,4	34,7	17,1	17,6
1983	6018	2994	3024	12,6	6,3	6,3	34,9	17,4	17,5
1984	7061	3722	3339	13,2	7,0	6,2	35,1	18,5	16,6
1985	7726	4173	3553	13,3	7,2	6,1	33,9	18,3	15,6
1986	8454	4646	3808	13,5	7,4	6,1	33,5	18,4	15,1
1987	9291	5528	3763	13,7	8,2	5,6	35,4	21,1	14,3
1988	11169	6507	4662	14,6	8,5	6,1	34,7	20,2	14,5
1989	12326	7361	4965	14,3	8,6	5,8	34,5	20,6	13,9
1990	12708	7519	5189	14,0	8,3	5,7	32,5	19,3	13,3
1991	12284	7171	5113	14,1	8,2	5,9	31,8	18,6	13,2
1992	11824	6579	5245	13,9	7,8	6,2	31,7	17,6	14,1
1993	11769	6504	5265	13,7	7,6	6,1	31,6	17,4	14,1
1994	12649	7009	5640	13,9	7,7	6,2	30,6	17,0	13,7
1995	13256	7622	5634	13,5	7,7	5,7	30,2	17,4	12,8
1996	13815	7996	5819	13,5	7,8	5,7	29,6	17,1	12,5
1997	15595	9144	6451	14,1	8,3	5,8	31,3	18,4	13,0
1998	16527	9701	6826	13,7	8,1	5,7	30,6	18,0	12,6
1999	17422	10137	7285	13,7	8,0	5,7	31,0	18,0	13,0
2000	18091	10869	7222	13,3	8,0	5,3	29,0	17,4	11,6
2001	18483	11118	7365	12,8	7,7	5,1	29,6	17,8	11,8
2002	19470	11731	7739	13,1	7,9	5,2	30,3	18,3	12,0
2003	20570	12487	8083	13,6	8,2	5,3	32,0	19,4	12,6
2004	21097	13010	8087	13,3	8,2	5,1	31,8	19,6	12,2
2005	21782	13748	8034	13,3	8,4	4,9	31,5	19,9	11,6
2006	22762	14537	8225	13,2	8,4	4,8	31,3	20,0	11,3
2007	23425	15207	8218	12,6	8,2	4,4	30,2	19,6	10,6
2008	24098	15658	8440	12,4	8,1	4,4	30,2	19,6	10,6
2009	23419	15176	8243	12,9	8,4	4,6	31,6	20,5	11,1
2010	24256	15533	8723	13,0	8,3	4,7	31,8	20,4	11,4
2011	27240	17315	9925	13,8	8,8	5,0	32,9	20,9	12,0
2012	28186	17987	10199	14,1	9,0	5,1	33,1	21,1	12,0
2013	29430	18888	10542	14,5	9,3	5,2	33,2	21,3	11,9
2014	29572	18948	10624	14,4	9,2	5,2	32,8	21,0	11,8
2015	29729	18974	10755	14,2	9,0	5,1	32,3	20,6	11,7
2016	31223	19694	11529	14,5	9,1	5,3	32,8	20,7	12,1
2017	31848	20404	11444	14,2	9,1	5,1	32,9	21,0	11,8
2018	33294	21345	11949	14,3	9,1	5,1	33,6	21,5	12,1

EU:n tulli- ja veroalue

Lähde: Tulli

EU-maat ja niiden alueet	kuuluu EU:n tullialueeseen	kuuluu EU:n veroalueeseen
Alankomaat (Euroopassa sijaitsevat alueet)	kyllä	kyllä
Belgia	kyllä	kyllä
Bulgaria	kyllä	kyllä
Espanja	kyllä	kyllä
-- Kanariansaaret	kyllä	ei
-- Ceuta ja Melilla	ei	ei
Irlanti	kyllä	kyllä
Italia	kyllä	kyllä
-- Livigno ja Campione d'Italia	ei	ei
-- Lugano-järven Italialle kuuluvat vesialueet	ei	ei
Itävalta	kyllä	kyllä
Kreikka	kyllä	kyllä
-- Agio Óros	kyllä	ei
Kroatia	kyllä	kyllä
Kypros	kyllä	kyllä
-- Kyproksen pohjoisosa	ei	ei
Latvia	kyllä	kyllä
Liettua	kyllä	kyllä
Luxemburg	kyllä	kyllä
Malta	kyllä	kyllä
Portugali	kyllä	kyllä
Puola	kyllä	kyllä
Ranska	kyllä	kyllä
-- merentakaiset departementit Guadeloupe, Ranskan Guyana, Martinique, Reunion, Mayotte	kyllä	ei
-- muut merentakaiset alueet Saint Pierre-et-Miquelon sekä Uusi Kaledonia, Wallis ja Futunasaaret, Ranskan Polynesia, Ranskan territoriot Australaasiassa ja Etelämantereella	ei	ei
Romania	kyllä	kyllä
Ruotsi	kyllä	kyllä
Saksa	kyllä	kyllä
-- Helgoland ja Büsingen	ei	ei
Slovakia	kyllä	kyllä
Slovenia	kyllä	kyllä
Suomi	kyllä	kyllä
-- Ahvenanmaa	kyllä	ei
Tanska	kyllä	kyllä
Tšekki	kyllä	kyllä
Unkari	kyllä	kyllä
Viro	kyllä	kyllä
Ison-Britannian & P-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta	kyllä	kyllä
-- Gibraltar	ei	ei

Liite 2

2/2

EU:n ulkopuoliset valtiot ja alueet	kuuluu EU:n tullialueeseen	kuuluu EU:n veroalueeseen
Färsaaret	ei	ei
Grönlanti	ei	ei
Kanaalisaaret	kyllä	ei
Mansaari	kyllä	Ks. °) ja °°)
Monaco	kyllä	Ks. °) ja °°)
Vatikaani	ei	ei
EU:n ulkopuoliset valtiot ja alueet	muodostaa tulliliiton EU:n kanssa	kuuluu EU:n veroalueeseen
Andorra *)	kyllä (nimikeryhmien 25-97 osalta)	ei
San Marino **)	kyllä (paitsi nimikeryhmät 72 ja 73)	kuuluu valmistevero-alueeseen ^{°°}) ; ei kuulu arvonlisävero-alueeseen
Turkki ***)	kyllä	ei

Yhteisön tullialue on määritelty TK 4 artiklassa.

*) **EY ja Andorra** ovat muodostaneet vuonna 1990 tulliliiton, joka koskee harmonoidun järjestelmän (HS) 25-97 ryhmään kuuluvien tavaroiden kauppaa. Yhteisön passitusmenettely ulotettiin koskemaan näiden tavaroiden kauppaa vuonna 1996. HS:n 1-24 ryhmään kuuluvien tavaroiden vienti ja tuonti rinnastetaan edelleen yhteisön ulkopuolisten maiden vientiin ja tuontiin.

) **EY ja San Marino tekivät vuonna 1992 väliaikaisen sopimuksen kaupasta ja tulliliitosta. Tulliliitto koskee yhteisen tullitariffin 1-97 ryhmään kuuluvia tavaroita lukuun ottamatta HS:n 72 ja 73 kuuluvia tuotteita, jotka kuuluvat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan (ns. EHTY-tuotteet). Yhteisön ja San Marinon välisiin tavarakuljetuksiin sovellettavat säännöt on sovittu ETY-San Marino-yhteistyökomiteassa vuonna 1992.

***) **EY ja Turkki** ovat muodostaneet tulliliiton, joka tuli kokonaisuudessaan voimaan vuonna 1996. Tulliliitto koskee kaikkia muita paitsi perusmaataloustuotteita sekä tuotteita, jotka kuuluvat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan.

°) Neuvoston direktiivin 2006/112/EY (Alv-direktiivi) 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että Monacon ruhtinaskunnan Ranskan kanssa, Mansaaren Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa sekä Yhdistyneen kuningaskunnan Akrotirista ja Dhekeliaista Kyproksen kanssa tekemien yleissopimusten ja sopimusten perusteella Monacon ruhtinaskuntaa, Mansaarta ja Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvia Akrotirin ja Dhekelian tukikohta-alueita ei pidetä tätä direktiiviä sovellettaessa kolmansina maina. Kuitenkin 7 artiklan 2. kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että liiketoimia, joiden lähtö- tai määräpaikka on:

- Monacon ruhtinaskunnassa, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Ranskassa,
- Mansaarella, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, tai
- Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla Akrotirin ja Dhekelian tukikohta-alueilla, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Kyproksessa.

°°) Neuvoston direktiivin 92/12/ETY (järjestelmädirektiivi) 2 artiklan 4. kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että liiketoimia, joiden lähtö- tai määräpaikka on:

- Monacon ruhtinaskunta, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Ranskan tasavalta,
- Jungholz ja Mittelberg (Kleines Walsertal), kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Saksan liittotasavalta,
- Mansaari, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistynyt kuningaskunta,
- San Marino, kohdellaan liiketoimina, joiden lähtö- tai määräpaikka on Italian tasavalta.

Liite 3

Arvonlisäverokannat eräissä maissa 2019

Lähde: IBFD (2019) & Eurostat (2019) - Tilanne 1/2019

Maa	Yleinen verokanta	Alennettu verokanta	Eriytynen alennettu verokanta	"Parking rate"	Nollaverokanta (x= on)
Alankomaat	21	9	-	-	x
Australia (GST) ¹	10	-	-	-	x
Belgia	21	6 / 12	-	12	x
Britannia	20	5	-	-	x
Bulgaria	20	9	-	-	x
Espanja	21	10	4	-	x
Intia (GST) ¹	12,5 / 15	1 / 4 / 5	-	-	x
Irlanti	23	9 / 13,5	4,8	13,5	x
Islanti	24	11	-	-	x
Italia	22	5 / 10	4	-	x
Itävalta	20	10 / 13	-	13	x
Japani ¹	8	-	-	-	x
Kanada (GST) ¹	5	-	-	-	x
Kiina ¹	17	3 / 4 / 6 / 11 / 13	-	-	x
Kreikka	24	6 / 13	-	-	x
Kroatia	25	5 / 13	-	-	x
Kypros	19	5 / 9	-	-	x
Latvia	21	5 / 12	-	-	x
Liettua	21	5 / 9	-	-	x
Luxemburg	17	8	3	14	x
Malta	18	5 / 7	-	-	x
Norja	25	10 / 12 / 15	-	-	x
Portugali	23	6 / 13	-	13	x
Puola	23	5 / 8	-	-	x
Ranska	20	5,5 / 10	2,1	-	x
Romania	19	5 / 9	-	-	x
Ruotsi	25	6 / 12	-	-	x
Saksa	19	7	-	-	x
Slovakia	20	10	-	-	x
Slovenia	22	9,5	-	-	x
Suomi	24	10 / 14	-	-	x
Sveitsi	7,7	2,5 / 3,7	-	-	x
Tanska	25	-	-	-	x
Tšekki	21	10 / 15	-	-	x
Unkari	27	5 / 18	-	-	x
Venäjä	20	10	-	-	x
Viro	20	9	-	-	x

GST = Goods and services tax

¹ Lähde: Deloitte (tilanne 9/2018)

Alkoholijuomaverotaulukko sekä juomapakkausvero 2019

Olut	
Alkoholipitoisuus	Veron määrä, snt/100 % alk./cl
0,5 < til-% ≤ 2,8	9,60
til-% > 2,8	36,50
Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat	
Alkoholipitoisuus	Veron määrä, snt/litra
1,2 < til-% ≤ 2,8	27,00
2,8 < til-% ≤ 5,5	191,00
5,5 < til-% ≤ 8	275,00
8 < til-% ≤ 15	397,00
Viinit	
Alkoholipitoisuus	Veron määrä, snt/litra
15 < til-% ≤ 18	397,00
Välituotteet	
Alkoholipitoisuus	Veron määrä, snt/litra
1,2 < til-% ≤ 15	478,00
15 < til-% ≤ 22	738,00
Etyylialkoholi: tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet	
Alkoholipitoisuus	Veron määrä, snt/100 % alk./cl
1,2 < til-% ≤ 2,8	9,60
2,8 < til-%	48,80
Muut	48,80

Juomapakkausvero

Juomapakkausvero on 0,51 euroa litralta valmista juomaa. Veroa täytyy maksaa esimerkiksi pakkauksesta, joka sisältää alkoholijuomaa, mallasjuomaa, vettä, limonadia, mehua tai mehujuomaa, kahvi- tai teejuomaa, urheilujuomaa tai muuta alkoholitonta juomaa. Juomapakkauksesta ei tarvitse maksaa veroa, jos pakkaus sisältää pantin ja kuuluu palautusjärjestelmään, ja pakkauksen voi täyttää uudelleen tai hyödyntää raaka-aineena; on valmistettu nestepakkaukskartongista; tai jos se täytetään juuri ennen myyntiä, ja sen sisältö on tarkoitettu juotavaksi heti oston jälkeen.

Alkoholin valmisteverotaset EU-maissa 1.1.2019

Maa	Väkevä 40 %		Olut 5 %		Viini, 11 %		Yleinen alv-kanta, %
	Vero €/70 cl juomaa	Vero €/l puhdasta alkoholia	Vero €/33 cl juomaa	Vero €/l puhdasta alkoholia	Vero €/l juomaa	Vero €/l puhdasta alkoholia	
EU minimi	1,54	5,50	0,03	1,87	0	0	
	550 EUR per hl/pure alcohol		1,87 EUR per hl/°alc.		0 EUR per hl		
EU-28							
Alankomaat	4,72	16,86	0,13	7,59	0,88	8,03	21
Belgia	8,38	29,93	0,08	5,00	0,75	6,81	21
Britannia	9,03	32,26	0,35	21,42	3,24	29,46	20
Bulgaria	1,57	5,62	0,03	1,93	0,00	0,00	20
Espanja	2,69	9,59	0,03	1,99	0,00	0,00	21
Irlanti	11,92	42,57	0,37	22,55	4,25	38,62	23
Italia	2,90	10,36	0,12	7,48	0,00	0,00	22
Itävalta	3,36	12,00	0,08	5,00	0,00	0,00	20
Kreikka	6,86	24,50	0,21	12,50	0,00	0,00	24
Kroatia	2,00	7,13	0,09	5,38	0,00	0,00	25
Kypros	2,68	9,57	0,10	6,00	0,00	0,00	19
Latvia	4,68	16,70	0,11	6,80	0,92	8,36	21
Liettua	4,66	16,65	0,12	7,11	1,65	14,97	21
Luxemburg	2,92	10,41	0,03	1,98	0,00	0,00	17
Malta	3,81	13,60	0,08	4,83	0,21	1,86	18
Portugali	3,88	13,87	0,07	4,18	0,00	0,00	23
Puola	3,73	13,33	0,08	4,55	0,37	3,36	23
Ranska	4,92	17,58	0,12	7,49	0,04	0,35	20
Romania	2,05	7,32	0,03	1,83	0,00	0,00	19
Ruotsi	14,00	50,01	0,32	19,55	2,53	23,04	25
Saksa	3,65	13,03	0,03	1,98	0,00	0,00	19
Slovakia	3,02	10,80	0,06	3,59	0,00	0,00	20
Slovenia	3,70	13,20	0,20	12,10	0,00	0,00	22
Suomi	13,66	48,80	0,60	36,50	3,97	36,09	24
Tanska	5,63	20,12	0,12	7,51	1,56	14,16	25
Tseki	3,10	11,06	0,05	3,10	0,00	0,00	21
Unkari	2,89	10,32	0,08	5,01	0,00	0,00	27
Viro	7,02	25,08	0,28	16,92	1,48	13,44	20

Lähde: Euroopan komissio

Oluen ja väkevien juomien verotaset asetetaan tavallisesti euromääräisenä hehtolitraa (hehtolitra = 100 litraa) absoluuttialkoholia kohden. Oluen verotaset asetetaan tietyissä EU-maissa suhteessa kantavierreprosenttiin. Viinin verotaset asetetaan suhteessa valmista juomaa kohden.

Liite 6

Tupakkatuotteiden valmisteverotaulukko 1.1.-30.6.2019

	Euroa/yksikkö	Prosenttia vähittäis- myyntihinnasta
Savukkeet	62,25/1000 kpl	52
– savukkeiden vähimmäisvero	260,50/1000 kpl	-
Sikarit ja pikkusikarit		
- Sikarit	0,02/kpl	34
--Sikareiden vähimmäisvero	0,26/kpl	
-Pikkusikarit	0,02/kpl	34
--Pikkusikareiden vähimmäisvero	0,26/kpl	
Piippu- ja savuketupakka	56,50/kg	48
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	41,75/kg	52
– savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	158,75/kg	-
Savukepaperi	-	60
Muu tupakkaa sisältävä tuote	-	60
Sähkösavukeneste		
- Nikotiinipitoinen	0,30/ml	
- Nikotiiniton	0,30/ml	

Tupakkatuotteiden valmisteverotaulukko 1.7.2019-

	Euroa/yksikkö	Prosenttia vähittäis- myyntihinnasta
Savukkeet	66,50/1000 kpl	52
– savukkeiden vähimmäisvero	273,00/1000 kpl	-
Sikarit ja pikkusikarit		
- Sikarit	0,025/kpl	34
--Sikareiden vähimmäisvero	0,27/kpl	
-Pikkusikarit	0,025/kpl	34
--Pikkusikareiden vähimmäisvero	0,27/kpl	
Piippu- ja savuketupakka	61,50/kg	48
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	44,50/kg	52
– savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	166,50/kg	-
Savukepaperi	-	60
Muu tupakkaa sisältävä tuote	-	60
Sähkösavukeneste		
- Nikotiinipitoinen	0,30/ml	
- Nikotiiniton	0,30/ml	

Savukkeiden valmisteverotaset EU-maissa 1.7.2018

Maa		Painotettu keskihinta	Yksikkö- vero,	Yksikkö- vero painotetusta keskihinnasta	Suhteellinen valmistevero painotetusta keskihinnasta	Tupakka- verot yht. painotetusta keskihinnasta	Arvonlisä- vero painotetusta keskihinnasta	Verot yhteensä painotetusta keskihinnasta
		€/1000 kpl	€ /1000 kpl	%	%	%	%	%
EU-28								
Itävalta	AT	238,10	58,00	24,4 %	37,5 %	61,9 %	16,7 %	78,5 %
Belgia	BE	293,98	64,60	22,0 %	40,0 %	62,0 %	17,4 %	79,4 %
Bulgaria	BG	128,34	55,73	43,4 %	25,0 %	68,4 %	16,7 %	85,1 %
Kypros	CY	214,00	55,00	25,7 %	34,0 %	59,7 %	16,0 %	75,7 %
Tšekki	CZ	165,42	56,16	33,9 %	27,0 %	61,0 %	17,4 %	78,3 %
Saksa	DE	281,88	98,20	34,8 %	21,7 %	56,5 %	16,0 %	72,5 %
Tanska	DK	269,80	158,90	58,9 %	1,0 %	59,9 %	20,0 %	79,9 %
Viro	EE	177,50	69,50	39,2 %	30,0 %	69,2 %	16,7 %	85,8 %
Kreikka	EL	204,78	82,50	40,3 %	26,0 %	66,3 %	19,4 %	85,6 %
Espanja	ES	226,00	24,70	10,9 %	51,0 %	61,9 %	17,4 %	79,3 %
Suomi	FI	334,90	58,00	17,3 %	52,0 %	69,3 %	19,4 %	88,7 %
Ranska	FR	340,33	59,90	17,6 %	50,8 %	68,4 %	16,7 %	85,1 %
Kroatia	HR	159,62	41,35	25,9 %	34,0 %	59,9 %	20,0 %	79,9 %
Unkari	HU	179,60	52,02	29,0 %	25,0 %	54,0 %	21,3 %	75,2 %
Irlanti	IE	503,50	309,04	61,4 %	9,0 %	70,4 %	18,7 %	89,1 %
Italia	IT	238,00	19,28	8,1 %	51,0 %	59,1 %	18,0 %	77,1 %
Liettua	LT	159,00	59,00	37,1 %	25,0 %	62,1 %	17,4 %	79,5 %
Luxemburg	LU	229,89	18,89	8,2 %	46,7 %	54,9 %	14,5 %	69,4 %
Latvia	LV	159,98	74,60	46,6 %	20,0 %	66,6 %	17,4 %	84,0 %
Malta	MT	262,63	107,00	40,7 %	23,4 %	64,2 %	15,3 %	79,4 %
Alankomaat	NL	309,45	173,10	55,9 %	5,0 %	60,9 %	17,4 %	78,3 %
Puola	PL	160,15	47,94	29,9 %	31,4 %	61,3 %	18,7 %	80,0 %
Portugali	PT	223,50	94,89	42,5 %	15,0 %	57,5 %	18,7 %	76,2 %
Romania	RO	172,84	73,61	42,6 %	14,0 %	56,6 %	16,0 %	72,6 %
Ruotsi	SE	301,58	160,32	53,2 %	1,0 %	54,2 %	20,0 %	74,2 %
Slovenia	SI	175,50	71,32	40,6 %	22,6 %	63,3 %	18,0 %	81,3 %
Slovakia	SK	161,73	61,80	38,2 %	23,0 %	61,2 %	16,7 %	77,9 %
Britannia	UK	441,65	245,69	55,6 %	16,5 %	72,1 %	16,7 %	88,8 %

Savukeaskin (20 kpl) keskihinnan muodostuminen EU-maissa 1.7.2018

Maa	Painotettu keskihinta (20 kpl) €	Tupakkaverot yhteensä tupakka-askissa €	Arvonlisä-veroa tupakka-askissa €	Verot yhteensä tupakka-askissa €	Tupakan netto-hinta askissa €
EU-28					
Bulgaria	2,6	1,8	0,4	2,2	0,4
Liettua	3,2	2,0	0,6	2,5	0,7
Kroatia	3,2	1,9	0,6	2,6	0,6
Latvia	3,2	2,1	0,6	2,7	0,5
Puola	3,2	2,0	0,6	2,6	0,6
Slovakia	3,2	2,0	0,5	2,5	0,7
Tsekki	3,3	2,0	0,6	2,6	0,7
Romania	3,5	2,0	0,6	2,5	0,9
Slovenia	3,5	2,2	0,6	2,9	0,7
Viro	3,6	2,5	0,6	3,0	0,5
Unkari	3,6	1,9	0,8	2,7	0,9
Kreikka	4,1	2,7	0,8	3,5	0,6
Kypros	4,3	2,6	0,7	3,2	1,0
Portugali	4,5	2,6	0,8	3,4	1,1
Espanja	4,5	2,8	0,8	3,6	0,9
Luxemburg	4,6	2,5	0,7	3,2	1,4
Italia	4,8	2,8	0,9	3,7	1,1
Itävalta	4,8	2,9	0,8	3,7	1,0
Malta	5,3	3,4	0,8	4,2	1,1
Tanska	5,4	3,2	1,1	4,3	1,1
Saksa	5,6	3,2	0,9	4,1	1,6
Belgia	5,9	3,6	1,0	4,7	1,2
Ruotsi	6,0	3,3	1,2	4,5	1,6
Alankomaat	6,2	3,8	1,1	4,8	1,3
Suomi	6,7	4,6	1,3	5,9	0,8
Ranska	6,8	4,7	1,1	5,8	1,0
Britannia	8,8	6,4	1,5	7,8	1,0
Irlanti	10,1	7,1	1,9	9,0	1,1

Energiatuotteiden verotaulukot 2019

Tuote	Tuote-ryhmä	Energiasisältövero	Hiilidioksidivero	Huoltovarmuusmaksu	Yhteensä
Moottoribensiini snt/l	10	52,19	17,38	0,68	70,25
Pienmoottoribensiini snt/l	11	32,19	17,38	0,68	50,25
Bioetanoli snt/l	20	34,25	11,40	0,68	46,33
Bioetanoli R snt/l	21	34,25	5,70	0,68	40,63
Bioetanoli T snt/l	22	34,25	0,00	0,68	34,93
MTBE snt/l	23	42,41	14,12	0,68	57,21
MTBE R snt/l	24	42,41	12,56	0,68	55,65
MTBE T snt/l	25	42,41	11,01	0,68	54,10
TAME snt/l	26	45,67	15,20	0,68	61,55
TAME R snt/l	27	45,67	13,84	0,68	60,19
TAME T snt/l	28	45,67	12,47	0,68	58,82
ETBE snt/l	29	44,04	14,66	0,68	59,38
ETBE R snt/l	30	44,04	11,95	0,68	56,67
ETBE T snt/l	31	44,04	9,24	0,68	53,96
TAAE snt/l	32	47,3	15,75	0,68	63,73
TAAE R snt/l	33	47,3	13,46	0,68	61,44
TAAE T snt/l	34	47,3	11,18	0,68	59,16
Biobensiini snt/l	38	52,19	17,38	0,68	70,25
Biobensiini R snt/l	39	52,19	8,69	0,68	61,56
Biobensiini T snt/l	40	52,19	0,00	0,68	52,87
Etanolidiesel snt/l	47	15,18	11,65	0,35	27,18
Etanolidiesel R snt/l	48	15,18	6,40	0,35	21,93
Etanolidiesel T snt/l	49	15,18	1,15	0,35	16,68
Dieselöljy snt/l	50	32,77	19,90	0,35	53,02
Dieselöljy para snt/l	51	25,95	18,79	0,35	45,09
Biodieselöljy snt/l	52	30,04	18,24	0,35	48,63
Biodieselöljy R snt/l	53	30,04	9,12	0,35	39,51
Biodieselöljy T snt/l	54	30,04	0,00	0,35	30,39
Biodieselöljy P snt/l	55	25,95	18,79	0,35	45,09
Biodieselöljy P R snt/l	56	25,95	9,40	0,35	35,70
Biodieselöljy P T snt/l	57	25,95	0,00	0,35	26,30
Kevyt polttoöljy snt/l	60	10,28	16,90	0,35	27,53
Kevyt polttoöljy rikitön snt/l	61	7,63	16,90	0,35	24,88
Biopolttoöljy snt/l	62	7,63	16,90	0,35	24,88
Biopolttoöljy R snt/l	63	7,63	8,45	0,35	16,43
Biopolttoöljy T snt/l	64	7,63	0,00	0,35	7,98
Raskas polttoöljy snt/kg	71	8,56	18,67	0,28	27,51
Lentopetroli snt/l	81	56,76	19,24	0,35	76,35
Lentobensiini snt/l	91	51,7	17,21	0,68	69,59
Metanoli snt/l	100	26,1	8,69	0,68	35,47
Metanoli R snt/l	101	26,1	4,34	0,68	31,12
Metanoli T snt/l	102	26,1	0,00	0,68	26,78
Nestekaasu snt/kg	110	9,81	18,09	0,11	28,01
Bionestekaasu snt/kg	111	9,81	18,09	0,11	28,01
Bionestekaasu R snt/kg	112	9,81	9,04	0,11	18,96
Bionestekaasu T snt/kg	113	9,81	0,00	0,11	9,92

Sähkön ja eräiden polttoaineiden verotaulukot vuonna 2019**VEROTAULUKKO 1**

Tuote		Tuote-ryhmä	Energiasisältö-vero	Hiili-dioksidi-vero	Huolto-varmuus-maksu	Yhteensä
Kivihiili, kivihiilibriketit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet	€/t	1	52,77	147,81	1,18	201,76
Maakaasu	€/MWh	2	7,63	12,94	0,084	20,654

VEROTAULUKKO 2

Tuote		Tuote-ryhmä	Energia-vero	Huolto-varmuus-maksu	Yhteensä
Sähkö					
- veroluokka I	snt/kWh	1	2,24	0,013	2,253
- veroluokka II	snt/kWh	2	0,69	0,013	0,703
Mäntyöljy	snt/kg	3	27,51	0	27,51
Polttoturve	€/MWh	4	3,00	0	3,00

Jäteverotaulukko 2019

Jätteryhmä	
2	Maataloudessa, puutarhataloudessa, vesiviljelyssä, metsätaloudessa, metsästyksessä, kalastuksessa sekä elintarvikkeiden valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvät jätteet
3	Puun käsittelyssä sekä levyjen ja huonekalujen, massan, paperin ja kartongin valmistuksessa syntyvät jätteet
4	Nahka-, turkis- ja tekstiiliteollisuuden jätteet
5	Öljynjalostuksessa, maakaasun puhdistuksessa ja hiilen pyrolyttisessä käsittelyssä syntyvät jätteet
7	Orgaanisissa kemian prosesseissa syntyvät jätteet
8	Pinnoitteiden (maalien, lakkojen ja lasimaisten emalien), liimojen, tiivistysmassojen sekä painovärien valmistuksessa, sekoituksessa, jakelussa ja käytössä syntyvät jätteet
9	Valokuvateollisuuden jätteet
10	Termisissä prosesseissa syntyvät jätteet
11	Metallien ja muiden materiaalien kemiallisessa pintakäsittelyssä ja pinnoittamisessa sekä eirautametallien hydrometallurgiassa syntyvät jätteet
18	Ihmisten ja eläinten terveyden hoidossa tai siihen liittyvässä tutkimustoiminnassa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta keittiö- ja ravintolajätteitä, jotka eivät ole syntyneet välittömässä hoitotoiminnassa)
19	Jätehuoltolaitoksissa, erillisissä jätevedenpuhdistamoissa sekä ihmisten käyttöön tai teollisuuskäyttöön tarkoitetun veden valmistuksessa syntyvät jätteet
20	Yhdyskuntajätteet (asumisessa syntyvät jätteet ja niihin rinnastettavat kaupan, teollisuuden ja muiden laitosten jätteet), erilliskerätyt jakeet mukaan luettuina

*Taulukko ei sis. jätteryhmien alaluokkia.

Veron määrä on 70 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle.

Virvoitusjuomien valmisteverotaulukko 2019

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuoteryhmä	Veron määrä
2009	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmämehut (myös rypäleen puristemehu ”grape must”) ja kasvismehut, myös lisätynä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia) - sokeriton	1	27 snt/l
		1A	12 snt/l
2106:sta	Muualle kuulumattomat elintarvikevalmisteet: - alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi virvoitusjuomien valmistukseen: - kiinteässä muodossa olevat juoma-aineet - sokeriton	2	1,72 €/kg
		2A	1,04 €/kg
		3	27 snt/l
		3A	12 snt/l
2201	Tuote: Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältämätön tai maustamaton	4A	12 snt/l
2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan nimikkeeseen 2009 hedelmä- tai kasvismehut: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia) - sokeriton	5	27 snt/l
		5A	12 snt/l
2204:stä	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevä viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) - alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia - sokeriton	6	27 snt/l
		6A	12 snt/l
2205:stä	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) - sokeriton	7	27 snt/l
		7A	12 snt/l
2206:sta	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualle kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) - alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset - sokeriton	8	27 snt/l
		8A	12 snt/l

Liite 11

2208:sta	Denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia) - juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia: - hiilihapotetut	9	27 snt/l
	- sokeriton	9A	12 snt/l
	- muut	10	27 snt/l
	- sokeriton	10A	12 snt/l
3302:sta	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineena teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen: - jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa: - jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	11	27 snt/l
	- sokeriton	11A	12 snt/l
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat; - juomien valmistukseen soveltuvat kivennäissuolaliuokset	12	27 snt/l
	- sokeriton	12A	12 snt/l

Valmisteveroesimerkkien oletukset ja laskelmat 2019

Väkevät (yli 10 %): Koskenkorva 38 %		
Iasipullo uudelleentäytettävä		
Tilavuus, senttilitraa	50	
Til-%	38 %	
Väh.hinta, euroa	14,59	
Alkoholivero, e/100%alk/cl	0,49	
Juomapakkausvero e/l	0	
Alv	24 %	
Pantti, euroa	0,10	
Laskelma	€	%-osuus
Nettohinta	2,41	17 %
Alkoholivero	9,27	64 %
Juomapakkausvero	0,0	0 %
Arvonlisävero, pl. pantti	2,80	19 %
Pantti	0,10	1 %
Vähittäishinta (ml. pantti)	14,59	100 %
verot yht. pl. pantin alv.	12,08	83 %

Viinit (yli 8 %)		
Pullo raaka-aineena hyödynnettävä		
Tilavuus, litraa	0,75	
Til-%	12 %	
Väh.hinta, euroa	9,00	
Alkoholivero, e/l	3,97	
Juomapakkausvero e/l	0	
Alv	24 %	
Pantti, euroa	0,1	
Laskelma	€	%-osuus
Nettohinta	4,20	47 %
Alkoholivero	2,98	33 %
Juomapakkausvero	0,00	0 %
Arvonlisävero, pl. pantti	1,72	19 %
Pantti	0,10	1 %
Vähittäishinta (ml. pantti)	9,00	100 %
verot yht. pl. pantin alv.	4,70	52 %

Olut (yli 2,8 %), euroa		
tölkki, kierrätettävä		
Tilavuus, senttilitraa	33	
Til-%	4,6 %	
Väh.hinta, euroa	1,20	
Alkoholivero, e/100%alk/cl	0,365	
Juomapakkausvero e/l	0	
Alv	24 %	
Pantti, euroa	0,15	
Laskelma	€	%-osuus
Nettohinta	0,29	24 %
Alkoholivero	0,55	46 %
Juomapakkausvero	0,00	0 %
Arvonlisävero, pl. pantti	0,20	17 %
Pantti	0,15	13 %
Vähittäishinta (ml. pantti)	1,20	100 %
verot yht. pl. pantin alv.	0,76	63 %

Limsapullo, 1,5 litra		
	1,53 €/l	
pullo uudelleentäytettävä		
Tilavuus, litraa	1,5	
Väh.hinta, euroa	2,30	
Valmistevero, €/l	0,27	
Juomapakkausvero	0	
Alv	14 %	
Pantti, euroa	0,4	
Pantin alv	24 %	
Laskelma	€	%-osuus
Nettohinta	1,26	55 %
Valmistevero	0,41	18 %
Juomapakkausvero	0	0 %
Arvonlisävero, pl. pantti	0,23	10 %
Pantti	0,4	17 %
Vähittäishinta (ml. pantti)	2,30	100 %
verot yht. pl. pantin alv.	0,64	28 %

Bensiini 95E10		
Kuluttajahinta, 15.3.2017 (ÖKL)	144	
(Verot (oil.fi) snt/l)	91,7	
		%-osuus
Verot, biokomponentti 10 %	67,29	46,7 %
Biokomponentti, bioetanol R	40,63	
Moottoribensiini yht.	70,25	
energiasäiltövero	52,19	
hiilidioksidivero	17,38	
huoltovarmuusmaksu	0,68	
Arvonlisävero	27,87	19,4 %
Veroton hinta	48,84	33,9 %
Verot yht.	95,16	
Verojen osuus	66,1 %	

Diesel		
Kuluttajahinta	139	
(Verot c/l)	74,6	
		%-osuus
Verokanta, biokomponentti 15 %	50,99	36,7 %
Biokomponentti, biodiesel R	39,51	
Dieselöljy yht.	53,02	
energiasäiltövero	32,77	
hiilidioksidivero	19,9	
huoltovarmuusmaksu	0,35	
Arvonlisävero	26,90	19,4 %
Veroton hinta	61,10	44,0 %
Verot yht.	77,90	
Verojen osuus	56,0 %	

Tupakka		
savukeaski	7,7 €	
jossa savukkeita	20 kpl	
yksikkövero	62,25 €/1000 kpl	
arvovero	52 %	
arvonlisävero	24 %	
Laskelma		
		%-osuus
Nettohintaa	0,96	12,5 %
yksikkövero	1,245	16,2 %
arvovero	4,004	52,0 %
arvonlisävero	1,49	19,4 %
Verot yht.	6,74	87,5 %
Vähittäismyyntihinta	7,70	100,0 %

Sähkö		
Pientaloasiakas; sähkönkulutus 5000 kWh/vuosi.		
Sähkökiuas, ei sähkölämmitystä, pääsulake 3x25 A.		
Laskelma		
		%-osuus
Sähkön valmistevero	2,253 snt/kWh	13,1 %
Arvonlisävero	24 %	
Sähkön* veroton hinta	11,63 snt/kWh	67,6 %
Valmisteverollinen hinta	13,89 snt/kWh	
Arvonlisävero	3,33 snt/kWh	19,4 %
Verot yht.	5,59 snt/kWh	32,4 %
Hinta yht.	17,22 snt/kWh	100,0 %
* sähköenergia ja sähkön siirtohinta 7-tammi 2019.		
Lähde: Energiavirasto		

Liite 13

Autoverotaulukot 1.1.2019-

Uudesta henkilöautosta ja pakettiautosta suoritettava vero on liitteen verotaulukon 1 (NEDC-päästömitta) tai 1 A (WLTP-päästömitta) mukainen prosenttimäärä auton verotusarvosta. Jos tietoa hiilidioksidipäästöstä ei ole, veroprosentti määräytyy auton kokonaismassaa ja käyttövoimaa vastaavan laskennallisen hiilidioksidipäästön perusteella.

Auton kokonaismassa (kg)			Auton kokonaismassa (kg)			Auton kokonaismassa (kg)			Auton kokonaismassa (kg)					
käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-	käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-	käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-
0-51	0-354	0	2,7	2,7	493-501	796-804	50	4,7	3,9					
52-60	355-363	1	2,7	2,7	502-510	805-813	51	4,8	3,9					
61-69	364-372	2	2,7	2,7	511-519	814-822	52	4,9	3,9					
70-78	373-381	3	2,7	2,7	520-528	823-831	53	5,0	4,0					
79-87	382-390	4	2,8	2,7	529-537	832-840	54	5,0	4,0					
88-96	391-399	5	2,8	2,8	538-546	841-849	55	5,1	4,0					
97-105	400-408	6	2,8	2,8	547-555	850-858	56	5,2	4,1					
106-114	409-417	7	2,8	2,8	556-564	859-867	57	5,3	4,1					
115-123	418-426	8	2,9	2,8	565-573	868-876	58	5,4	4,2					
124-132	427-435	9	2,9	2,8	574-582	877-885	59	5,5	4,2					
133-141	436-444	10	2,9	2,8	583-591	886-894	60	5,6	4,3					
142-150	445-453	11	2,9	2,9	592-600	895-903	61	5,7	4,3					
151-159	454-462	12	3,0	2,9	601-609	904-912	62	5,8	4,3					
160-168	463-471	13	3,0	2,9	610-618	913-921	63	5,9	4,4					
169-177	472-480	14	3,0	2,9	619-627	922-930	64	6,0	4,4					
178-186	481-489	15	3,0	2,9	628-636	931-939	65	6,1	4,5					
187-195	490-498	16	3,1	2,9	637-645	940-948	66	6,2	4,5					
196-204	499-507	17	3,1	3,0	646-654	949-957	67	6,3	4,6					
205-213	508-516	18	3,1	3,0	655-663	958-966	68	6,4	4,6					
214-222	517-525	19	3,2	3,0	664-672	967-975	69	6,5	4,7					
223-231	526-534	20	3,2	3,0	673-681	976-984	70	6,6	4,7					
232-240	535-543	21	3,2	3,0	682-690	985-993	71	6,8	4,8					
241-249	544-552	22	3,3	3,1	691-699	994-1002	72	6,9	4,8					
250-258	553-561	23	3,3	3,1	700-708	1003-1011	73	7,0	4,9					
259-267	562-570	24	3,3	3,1	709-717	1012-1020	74	7,1	5,0					
268-276	571-579	25	3,4	3,1	718-726	1021-1029	75	7,3	5,0					
277-285	580-588	26	3,4	3,2	727-735	1030-1038	76	7,4	5,1					
286-294	589-597	27	3,5	3,2	736-744	1039-1047	77	7,6	5,1					
295-303	598-606	28	3,5	3,2	745-753	1048-1056	78	7,7	5,2					
304-312	607-615	29	3,5	3,2	754-762	1057-1065	79	7,8	5,2					
313-321	616-624	30	3,6	3,2	763-771	1066-1074	80	8,0	5,3					
322-330	625-633	31	3,6	3,3	772-780	1075-1083	81	8,1	5,4					
331-339	634-642	32	3,7	3,3	781-789	1084-1092	82	8,3	5,4					
340-348	643-651	33	3,7	3,3	790-798	1093-1101	83	8,5	5,5					
349-357	652-660	34	3,8	3,4	800-808	1102-1110	84	8,6	5,6					
358-366	661-669	35	3,8	3,4	809-817	1111-1119	85	8,8	5,6					
367-375	670-678	36	3,9	3,4	818-826	1120-1128	86	8,9	5,7					
376-384	679-687	37	3,9	3,4	827-835	1129-1137	87	9,1	5,8					
385-393	688-696	38	4,0	3,5	836-844	1138-1146	88	9,3	5,9					
394-402	697-705	39	4,0	3,5	845-853	1147-1155	89	9,5	5,9					
403-411	706-714	40	4,1	3,5	854-862	1156-1164	90	9,7	6,0					
412-420	715-723	41	4,1	3,6	863-871	1165-1173	91	9,8	6,1					
421-429	724-732	42	4,2	3,6	872-880	1174-1182	92	10,0	6,2					
430-438	733-741	43	4,3	3,6	881-889	1183-1191	93	10,2	6,2					
439-447	742-750	44	4,3	3,6	890-898	1192-1200	94	10,4	6,3					
448-456	751-759	45	4,4	3,7	899-907	1201-1209	95	10,6	6,4					
457-465	760-768	46	4,5	3,7	908-916	1210-1218	96	10,8	6,5					
466-474	769-777	47	4,5	3,7	917-925	1219-1227	97	11,0	6,6					
475-483	778-786	48	4,6	3,8	926-934	1228-1236	98	11,3	6,6					
484-492	787-795	49	4,7	3,8	935-943	1237-1245	99	11,5	6,7					

Liite 13

Auton kokonaismassa (kg)		Auton kokonaismassa (kg)			Auton kokonaismassa (kg)		Auton kokonaismassa (kg)		
käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-	käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-
944-952	1347-1355	100	11,7	6,8	1512-1520	1915-1923	163	28,3	21,0
953-961	1356-1364	101	11,9	6,9	1521-1529	1924-1932	164	28,5	21,3
962-970	1365-1373	102	12,1	7,0	1530-1538	1933-1941	165	28,7	21,7
971-979	1374-1382	103	12,4	7,1	1539-1547	1942-1950	166	28,9	22,0
980-988	1383-1391	104	12,6	7,2	1548-1556	1951-1959	167	29,1	22,4
989-997	1392-1400	105	12,9	7,3	1557-1565	1960-1968	168	29,3	22,7
998-1006	1401-1409	106	13,1	7,4	1566-1574	1969-1977	169	29,5	23,1
1007-1015	1410-1418	107	13,3	7,5	1575-1583	1978-1986	170	29,7	23,4
1016-1024	1419-1427	108	13,6	7,6	1584-1592	1987-1995	171	29,9	24,0
1025-1033	1428-1436	109	13,9	7,7	1593-1601	1996-2004	172	30,0	24,2
1034-1042	1437-1445	110	14,1	7,8	1602-1610	2005-2013	173	30,2	24,4
1043-1051	1446-1454	111	14,4	8,0	1611-1619	2014-2022	174	30,4	24,6
1052-1060	1455-1463	112	14,6	8,1	1620-1628	2023-2031	175	30,6	24,8
1061-1069	1464-1472	113	14,9	8,3	1629-1637	2032-2040	176	30,8	25,0
1070-1078	1473-1481	114	15,2	8,4	1638-1646	2041-2049	177	31,0	25,2
1079-1087	1482-1490	115	15,5	8,6	1647-1655	2050-2058	178	31,2	25,4
1088-1096	1491-1499	116	15,8	8,8	1656-1664	2059-2067	179	31,4	25,6
1097-1105	1500-1508	117	16,0	8,9	1665-1673	2068-2076	180	31,6	25,8
1106-1114	1509-1517	118	16,3	9,1	1674-1682	2077-2085	181	31,7	26,0
1115-1123	1518-1526	119	16,6	9,3	1683-1691	2086-2094	182	31,9	26,2
1124-1132	1527-1535	120	16,9	9,5	1692-1700	2095-2103	183	32,1	26,4
1133-1141	1536-1544	121	17,2	9,7	1701-1709	2104-2112	184	32,3	26,6
1142-1150	1545-1553	122	17,5	9,9	1710-1718	2113-2121	185	32,5	26,8
1151-1159	1554-1562	123	17,8	10,0	1719-1727	2122-2130	186	32,7	27,0
1160-1168	1563-1571	124	18,1	10,2	1728-1736	2131-2139	187	32,8	27,2
1169-1177	1572-1580	125	18,5	10,4	1737-1745	2140-2148	188	33,0	27,4
1178-1186	1581-1589	126	18,8	10,6	1746-1754	2149-2157	189	33,2	27,6
1187-1195	1590-1598	127	19,1	10,9	1755-1763	2158-2166	190	33,4	27,8
1196-1204	1599-1607	128	19,4	11,1	1764-1772	2167-2175	191	33,6	28,0
1205-1213	1608-1616	129	19,7	11,3	1773-1781	2176-2184	192	33,7	28,2
1214-1222	1617-1625	130	20,1	11,5	1782-1790	2185-2193	193	33,9	28,4
1223-1231	1626-1634	131	20,4	11,7	1791-1799	2194-2202	194	34,1	28,6
1232-1240	1635-1643	132	20,7	12,0	1800-1808	2203-2211	195	34,3	28,8
1241-1249	1644-1652	133	21,1	12,2	1809-1818	2212-2220	196	34,4	29,0
1250-1258	1653-1661	134	21,4	12,4	1819-1827	2221-2229	197	34,6	29,1
1259-1267	1662-1670	135	21,7	12,7	1828-1836	2230-2238	198	34,8	29,3
1268-1276	1671-1679	136	22,1	12,9	1837-1845	2239-2247	199	35,0	29,5
1277-1285	1680-1688	137	22,4	13,2	1846-1854	2248-2257	200	35,1	29,7
1286-1295	1689-1697	138	22,8	13,4	1855-1863	2258-2266	201	35,3	29,9
1296-1304	1698-1706	139	23,1	13,7	1864-1872	2267-2275	202	35,5	30,1
1305-1313	1707-1715	140	23,5	13,9	1873-1881	2276-2284	203	35,7	30,3
1314-1322	1716-1725	141	24,0	14,2	1882-1890	2285-2293	204	35,8	30,5
1323-1331	1726-1734	142	24,2	14,5	1891-1899	2294-2302	205	36,0	30,7
1332-1340	1735-1743	143	24,4	14,8	1900-1908	2303-2311	206	36,2	30,9
1341-1349	1744-1752	144	24,6	15,0	1909-1917	2312-2320	207	36,3	31,1
1350-1358	1753-1761	145	24,8	15,3	1918-1926	2321-2329	208	36,5	31,3
1359-1367	1762-1770	146	25,0	15,6	1927-1935	2330-2338	209	36,6	31,5
1368-1376	1771-1779	147	25,2	15,9	1936-1944	2339-2347	210	36,8	31,7
1377-1385	1780-1788	148	25,4	16,2	1945-1953	2348-2356	211	37,0	31,8
1386-1394	1789-1797	149	25,6	16,5	1954-1962	2357-2365	212	37,1	32,0
1395-1403	1798-1806	150	25,8	16,8	1963-1971	2366-2374	213	37,3	32,2
1404-1412	1807-1815	151	26,0	17,1	1972-1980	2375-2383	214	37,5	32,4
1413-1421	1816-1824	152	26,2	17,4	1981-1989	2384-2392	215	37,6	32,6
1422-1430	1825-1833	153	26,4	17,7	1990-1998	2393-2401	216	37,8	32,8
1431-1439	1834-1842	154	26,6	18,0	1999-2007	2402-2410	217	37,9	33,0
1440-1448	1843-1851	155	26,8	18,3	2008-2016	2411-2419	218	38,1	33,1
1449-1457	1852-1860	156	27,0	18,6	2017-2025	2420-2428	219	38,2	33,3
1458-1466	1861-1869	157	27,1	19,0	2026-2034	2429-2437	220	38,4	33,5
1467-1475	1870-1878	158	27,3	19,3	2035-2043	2438-2446	221	38,5	33,7
1476-1484	1879-1887	159	27,5	19,6	2044-2052	2447-2455	222	38,7	33,9
1485-1493	1888-1896	160	27,7	20,0	2053-2061	2456-2464	223	38,8	34,1
1494-1502	1897-1905	161	27,9	20,3	2062-2070	2465-2473	224	39,0	34,2
1503-1511	1906-1914	162	28,1	20,6	2071-2079	2474-2482	225	39,1	34,4

Liite 13

Auton kokonaismassa (kg)		Auton kokonaismassa (kg)			Auton kokonaismassa (kg)		Auton kokonaismassa (kg)		
käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-	käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy	CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-
2080-2088	2483-2491	226	39,3	34,6	2648-2656	3051-3059	289	46,3	43,7
2089-2097	2492-2500	227	39,4	34,8	2657-2665	3060-3068	290	46,3	43,8
2098-2106	2501-2509	228	39,6	34,9	2666-2674	3069-3077	291	46,4	43,9
2107-2115	2510-2518	229	39,7	35,1	2675-2683	3078-3086	292	46,5	44,0
2116-2124	2519-2527	230	39,8	35,3	2684-2692	3087-3095	293	46,6	44,1
2125-2133	2528-2536	231	40,0	35,5	2693-2701	3096-3104	294	46,6	44,2
2134-2142	2537-2545	232	40,1	35,6	2702-2710	3105-3113	295	46,7	44,3
2143-2151	2546-2554	233	40,3	35,8	2711-2719	3114-3122	296	46,8	44,4
2152-2160	2555-2563	234	40,4	36,0	2720-2728	3123-3131	297	46,9	44,5
2161-2169	2564-2572	235	40,5	36,2	2729-2737	3132-3140	298	46,9	44,6
2170-2178	2573-2581	236	40,7	36,3	2738-2746	3141-3149	299	47,0	44,7
2179-2187	2582-2590	237	40,8	36,5	2747-2755	3150-3158	300	47,1	44,8
2188-2196	2591-2599	238	40,9	36,7	2756-2764	3159-3167	301	47,1	44,9
2197-2205	2600-2608	239	41,1	36,8	2765-2773	3168-3176	302	47,2	45,0
2206-2214	2609-2617	240	41,2	37,0	2774-2782	3177-3185	303	47,3	45,1
2215-2223	2618-2626	241	41,3	37,1	2783-2791	3186-3194	304	47,3	45,2
2224-2232	2627-2635	242	41,5	37,3	2792-2800	3195-3203	305	47,4	45,3
2233-2241	2636-2644	243	41,6	37,5	2801-2809	3204-3212	306	47,5	45,4
2242-2250	2645-2653	244	41,7	37,6	2810-2818	3213-3221	307	47,5	45,4
2251-2259	2654-2662	245	41,8	37,8	2819-2827	3222-3230	308	47,6	45,5
2260-2268	2663-2671	246	42,0	37,9	2828-2836	3231-3239	309	47,6	45,6
2269-2277	2672-2680	247	42,1	38,1	2837-2845	3240-3248	310	47,7	45,7
2278-2286	2681-2689	248	42,2	38,3	2846-2854	3249-3257	311	47,8	45,8
2287-2295	2690-2698	249	42,3	38,4	2855-2863	3258-3266	312	47,8	45,9
2296-2304	2699-2707	250	42,4	38,6	2864-2873	3267-3275	313	47,9	46,0
2305-2313	2708-2716	251	42,6	38,7	2874-2882	3276-3284	314	47,9	46,0
2314-2322	2717-2725	252	42,7	38,9	2883-2891	3285-3293	315	48,0	46,1
2323-2331	2726-2734	253	42,8	39,0	2892-2900	3294-3302	316	48,1	46,2
2332-2340	2735-2743	254	42,9	39,2	2901-2909	3303-3312	317	48,1	46,3
2341-2350	2744-2752	255	43,0	39,3	2910-2918	3313-3321	318	48,2	46,4
2351-2359	2753-2761	256	43,1	39,5	2919-2927	3322-3330	319	48,2	46,4
2360-2368	2762-2770	257	43,2	39,6	2928-2936	3331-3339	320	48,3	46,5
2369-2377	2771-2780	258	43,4	39,8	2937-2945	3340-3348	321	48,3	46,6
2378-2386	2781-2789	259	43,5	39,9	2946-2954	3349-3357	322	48,4	46,7
2387-2395	2790-2798	260	43,6	40,0	2955-2963	3358-3366	323	48,4	46,7
2396-2404	2799-2807	261	43,7	40,2	2964-2972	3367-3375	324	48,5	46,8
2405-2413	2808-2816	262	43,8	40,3	2973-2981	3376-3384	325	48,5	46,9
2414-2422	2817-2825	263	43,9	40,5	2982-2990	3385-3393	326	48,6	47,0
2423-2431	2826-2834	264	44,0	40,6	2991-2999	3394-3402	327	48,6	47,0
2432-2440	2835-2843	265	44,1	40,7	3000-3008	3403-3411	328	48,7	47,1
2441-2449	2844-2852	266	44,2	40,9	3009-3017	3412-3420	329	48,7	47,2
2450-2458	2853-2861	267	44,3	41,0	3018-3026	3421-3429	330	48,8	47,2
2459-2467	2862-2870	268	44,4	41,1	3027-3035	3430-3438	331	48,8	47,3
2468-2476	2871-2879	269	44,5	41,3	3036-3044	3439-3447	332	48,9	47,4
2477-2485	2880-2888	270	44,6	41,4	3045-3053	3448-3456	333	48,9	47,4
2486-2494	2889-2897	271	44,7	41,5	3054-3062	3457-3465	334	49,0	47,5
2495-2503	2898-2906	272	44,8	41,7	3063-3071	3466-3474	335	49,0	47,6
2504-2512	2907-2915	273	44,9	41,8	3072-3080	3475-3483	336	49,1	47,6
2513-2521	2916-2924	274	45,0	41,9	3081-3089	3484-3492	337	49,1	47,7
2522-2530	2925-2933	275	45,1	42,0	3090-3098	3493-3501	338	49,1	47,8
2531-2539	2934-2942	276	45,2	42,2	3099-3107	3502-3510	339	49,2	47,8
2540-2548	2943-2951	277	45,2	42,3	3108-3116	3511-3519	340	49,2	47,9
2549-2557	2952-2960	278	45,3	42,4	3117-3125	3520-3528	341	49,3	47,9
2558-2566	2961-2969	279	45,4	42,5	3126-3134	3529-3537	342	49,3	48,0
2567-2575	2970-2978	280	45,5	42,6	3135-3143	3538-3546	343	49,3	48,1
2576-2584	2979-2987	281	45,6	42,8	3144-3152	3547-3555	344	49,4	48,1
2585-2593	2988-2996	282	45,7	42,9	3153-3161	3556-3564	345	49,4	48,2
2594-2602	2997-3005	283	45,8	43,0	3162-3170	3565-3573	346	49,5	48,2
2603-2611	3006-3014	284	45,8	43,1	3171-3179	3574-3582	347	49,5	48,3
2612-2620	3015-3023	285	45,9	43,2	3180-3188	3583-3591	348	49,5	48,3
2621-2629	3024-3032	286	46,0	43,3	3189-3197	3592-3600	349	49,6	48,4
2630-2638	3033-3041	287	46,1	43,4	3198-3206	3601-3609	350	49,6	48,4
2639-2647	3042-3050	288	46,2	43,6	3207-3215	3610-3618	351	49,7	48,5

Liite 13

Auton kokonaismassa (kg)		CO2	NEDC 2019-	WLTP 2019-
käyttövoima muu kuin dieselöljy	käyttövoima dieselöljy			
3216-3224	3619-3627	352	49,7	48,5
3225-3233	3628-3636	353	49,7	48,6
3234-3242	3637-3645	354	49,8	48,6
3243-3251	3646-3654	355	49,8	48,7
3252-3260	3655-3663	356	49,8	48,7
3261-3269	3664-3672	357	49,9	48,8
3270-3278	3673-3681	358	49,9	48,8
3279-3287	3682-3690	359	49,9	48,9
>3287	>3690	>359	50,0	48,9

Ajoneuvoverotaulukot -2019 asti ja 2020- alkaen

Ajoneuvovero koostuu perusverosta ja käyttövoimaverosta. Käyttövoimaveron määrätään ajoneuvolle, jota käytetään muulla voimalla tai polttoaineella kuin moottoribensiinillä. Perusvero määräytyy ensisijaisesti valmistajan ilmoittamien hiilidioksidipäästöjen (CO₂) mukaisesti. Jos päästötietoa ei löydy rekisteristä, määräytyy perusvero auton kokonaismassan perusteella. Katsastuksen yhteydessä mitatuilla päästötiedoilla ei ole vaikutusta veron määrään. Hiilidioksidiperusteinen ajoneuvovero määräytyy autosta riippuen NEDC-verotaulukon (1) tai WLTP-verotaulukon (1A) mukaan.

Kokonaismassa (kg)		€/365 päivää
0	- 1300	222,65
1301	- 1400	233,60
1401	- 1500	245,28
1501	- 1600	257,69
1601	- 1700	270,83
1701	- 1800	284,70
1801	- 1900	299,30
1901	- 2000	314,63
2001	- 2100	330,69
2101	- 2200	347,48
2201	- 2300	365,00
2301	- 2400	383,25
2401	- 2500	402,23
2501	- 2600	421,94
2601	- 2700	442,38
2701	- 2800	463,55
2801	- 2900	485,45
2901	- 3000	508,08
3001	- 3100	531,44
3101	- 3200	555,53
3201	- 3300	580,35
3301	- 3400	605,90
>3400		632,18

Liite 14

Ajoneuvoveron perusvero / 365 päivää

CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-	CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-	CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-
0	106,21	53,29	53,29	49	125,56	78,47	72,27	98	160,96	123,00	102,20
1	106,58	53,65	53,29	50	126,29	79,20	72,63	99	162,06	124,10	102,93
2	106,94	54,02	53,65	51	126,65	79,93	73,00	100	162,79	125,56	103,66
3	106,94	54,38	54,02	52	127,38	80,66	73,73	101	163,88	126,65	104,39
4	107,31	54,75	54,38	53	127,75	81,39	74,09	102	164,98	127,75	105,48
5	107,67	55,11	54,75	54	128,48	81,76	74,46	103	165,71	129,21	106,21
6	108,04	55,48	55,11	55	128,84	82,49	75,19	104	166,80	130,30	106,94
7	108,40	55,84	55,48	56	129,57	83,58	75,55	105	167,90	131,40	107,67
8	108,77	56,21	55,48	57	129,94	84,31	76,28	106	168,99	132,86	108,40
9	108,77	56,57	55,84	58	130,67	85,04	76,65	107	169,72	133,95	109,50
10	109,13	57,30	56,21	59	131,40	85,77	77,38	108	170,82	135,41	110,23
11	109,50	57,67	56,57	60	131,76	86,50	77,74	109	171,91	136,51	110,96
12	109,86	58,03	56,94	61	132,49	87,23	78,47	110	173,01	137,97	112,05
13	110,23	58,40	57,30	62	133,22	87,96	78,84	111	174,10	139,43	112,78
14	110,59	58,76	57,67	63	133,59	88,69	79,57	112	175,20	140,52	113,51
15	110,96	59,49	58,03	64	134,32	89,42	79,93	113	176,29	141,98	114,61
16	111,32	59,86	58,40	65	135,05	90,52	80,66	114	177,39	143,44	115,34
17	111,69	60,22	58,76	66	135,78	91,25	81,03	115	178,48	144,90	116,07
18	112,05	60,59	59,13	67	136,14	91,98	81,76	116	179,58	146,36	117,16
19	112,42	61,32	59,49	68	136,87	93,07	82,12	117	180,67	147,46	117,89
20	112,78	61,68	59,86	69	137,60	93,80	82,85	118	182,13	148,92	118,99
21	113,15	62,05	60,22	70	138,33	94,53	83,58	119	183,23	150,38	119,72
22	113,51	62,78	60,59	71	139,06	95,63	83,95	120	184,32	151,84	120,81
23	113,88	63,14	60,95	72	139,79	96,36	84,68	121	185,42	153,30	121,54
24	114,24	63,51	61,32	73	140,52	97,09	85,04	122	186,51	154,76	122,64
25	114,61	64,24	61,68	74	141,25	98,18	85,77	123	187,97	156,22	123,37
26	114,97	64,60	62,05	75	141,98	98,91	86,50	124	189,07	158,04	124,46
27	115,34	65,33	62,41	76	142,71	100,01	86,87	125	190,16	159,50	125,56
28	115,70	65,70	62,78	77	143,44	101,10	87,60	126	191,62	160,96	126,29
29	116,07	66,43	63,14	78	144,17	101,83	88,33	127	192,72	162,42	127,38
30	116,80	66,79	63,51	79	144,90	102,93	89,06	128	194,18	164,25	128,48
31	117,16	67,52	64,24	80	145,63	103,66	89,42	129	195,27	165,71	129,21
32	117,53	67,89	64,60	81	146,36	104,75	90,15	130	196,73	167,17	130,30
33	117,89	68,62	64,97	82	147,09	105,85	90,88	131	197,83	168,99	131,40
34	118,26	68,98	65,33	83	147,82	106,58	91,61	132	199,29	170,45	132,13
35	118,62	69,71	65,70	84	148,92	107,67	92,34	133	200,75	172,28	133,22
36	119,35	70,08	66,06	85	149,65	108,77	93,07	134	201,84	173,74	134,32
37	119,72	70,81	66,43	86	150,38	109,86	93,44	135	203,30	175,56	135,41
38	120,08	71,54	67,16	87	151,11	110,96	94,17	136	204,76	177,02	136,51
39	120,45	71,90	67,52	88	152,20	112,05	94,90	137	206,22	178,85	137,60
40	121,18	72,63	67,89	89	152,93	112,78	95,63	138	207,32	180,67	139,43
41	121,54	73,36	68,25	90	153,66	113,88	96,36	139	208,78	182,13	140,89
42	121,91	73,73	68,98	91	154,76	114,97	97,09	140	210,24	183,96	142,71
43	122,64	74,46	69,35	92	155,49	116,07	97,82	141	211,70	185,78	144,54
44	123,00	75,19	69,71	93	156,58	117,16	98,55	142	213,16	187,61	146,36
45	123,37	75,92	70,08	94	157,31	118,26	99,28	143	214,62	189,43	147,82
46	124,10	76,28	70,81	95	158,04	119,72	100,01	144	216,08	191,26	149,65
47	124,46	77,01	71,17	96	159,14	120,81	100,74	145	217,54	193,08	151,47
48	125,19	77,74	71,54	97	160,23	121,91	101,47	146	219,00	194,91	153,30

VERONMAKSAJAT

Liite 14

CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-	CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-	CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-
147	220,46	196,73	155,12	199	313,90	313,90	282,51	251	427,41	427,41	427,41
148	221,92	198,56	156,95	200	316,09	316,09	285,43	252	429,60	429,60	429,60
149	223,38	200,38	158,77	201	318,28	318,28	288,71	253	431,79	431,79	431,79
150	225,20	202,21	160,96	202	320,10	320,10	291,63	254	433,98	433,98	433,98
151	226,66	204,40	162,79	203	322,29	322,29	294,92	255	436,17	436,17	436,17
152	228,12	206,22	164,61	204	324,48	324,48	297,84	256	438,36	438,36	438,36
153	229,58	208,05	166,80	205	326,67	326,67	301,12	257	440,55	440,55	440,55
154	231,41	210,24	168,63	206	328,50	328,50	304,41	258	442,74	442,74	442,74
155	232,87	212,06	170,45	207	330,69	330,69	307,69	259	444,93	444,93	444,93
156	234,33	214,25	172,64	208	332,88	332,88	310,61	260	447,12	447,12	447,12
157	236,15	216,08	174,83	209	335,07	335,07	313,90	261	449,31	449,31	449,31
158	237,61	218,27	176,66	210	337,26	337,26	316,45	262	451,50	451,50	451,50
159	239,44	220,09	178,85	211	339,45	339,45	319,01	263	453,69	453,69	453,69
160	240,90	222,28	181,04	212	341,27	341,27	321,56	264	455,88	455,88	455,88
161	242,72	224,11	183,23	213	343,46	343,46	324,12	265	457,71	457,71	457,71
162	244,55	226,30	185,42	214	345,65	345,65	326,67	266	459,90	459,90	459,90
163	246,01	228,49	187,61	215	347,84	347,84	329,23	267	462,09	462,09	462,09
164	247,83	230,68	189,80	216	350,03	350,03	332,15	268	464,28	464,28	464,28
165	249,29	232,87	191,99	217	352,22	352,22	334,70	269	466,47	466,47	466,47
166	251,12	234,69	194,18	218	354,41	354,41	337,26	270	468,66	468,66	468,66
167	252,94	236,88	196,73	219	356,60	356,60	339,81	271	470,48	470,48	470,48
168	254,77	239,07	198,92	220	358,79	358,79	342,73	272	472,67	472,67	472,67
169	256,59	241,26	201,11	221	360,98	360,98	345,29	273	474,86	474,86	474,86
170	258,05	243,45	203,67	222	363,17	363,17	347,84	274	477,05	477,05	477,05
171	259,88	246,01	205,86	223	365,36	365,36	350,76	275	478,88	478,88	478,88
172	261,70	248,20	208,41	224	367,55	367,55	353,32	276	481,07	481,07	481,07
173	263,53	250,39	210,97	225	369,74	369,74	355,87	277	483,26	483,26	483,26
174	265,35	252,58	213,16	226	371,93	371,93	358,79	278	485,08	485,08	485,08
175	267,18	254,77	215,71	227	374,12	374,12	361,35	279	487,27	487,27	487,27
176	269,00	257,32	218,27	228	376,31	376,31	364,27	280	489,10	489,10	489,10
177	270,83	259,51	220,82	229	378,50	378,50	366,82	281	491,29	491,29	491,29
178	272,65	261,70	223,38	230	380,69	380,69	369,74	282	493,11	493,11	493,11
179	274,48	264,26	225,93	231	382,88	382,88	372,30	283	495,30	495,30	495,30
180	276,67	266,45	228,49	232	385,07	385,07	374,85	284	497,49	497,49	497,49
181	278,49	269,00	231,04	233	387,63	387,63	377,77	285	499,32	499,32	499,32
182	280,32	271,19	233,96	234	389,82	389,82	380,33	286	501,14	501,14	501,14
183	282,14	273,75	236,52	235	392,01	392,01	383,25	287	503,33	503,33	503,33
184	283,97	276,30	239,07	236	394,20	394,20	386,17	288	505,16	505,16	505,16
185	286,16	278,49	241,99	237	396,39	396,39	388,72	289	507,35	507,35	507,35
186	287,98	281,05	244,55	238	398,58	398,58	391,64	290	509,17	509,17	509,17
187	289,81	283,60	247,47	239	400,77	400,77	394,20	291	511,00	511,00	511,00
188	292,00	286,16	250,02	240	402,96	402,96	397,12	292	513,19	513,19	513,19
189	293,82	288,35	252,94	241	405,15	405,15	399,67	293	515,01	515,01	515,01
190	296,01	290,90	255,86	242	407,34	407,34	402,59	294	516,84	516,84	516,84
191	297,84	293,46	258,78	243	409,53	409,53	405,15	295	518,66	518,66	518,66
192	299,66	296,01	261,70	244	412,08	412,08	408,07	296	520,49	520,49	520,49
193	301,85	298,57	264,62	245	414,27	414,27	410,62	297	522,68	522,68	522,68
194	304,04	301,12	267,54	246	416,46	416,46	413,54	298	524,50	524,50	524,50
195	305,87	303,68	270,46	247	418,65	418,65	416,10	299	526,33	526,33	526,33
196	308,06	306,23	273,38	248	420,84	420,84	419,02	300	528,15	528,15	528,15
197	309,88	309,15	276,30	249	423,03	423,03	421,57	301	529,98	529,98	529,98
198	312,07	311,71	279,22	250	425,22	425,22	424,49	302	531,80	531,80	531,80

Liite 14

CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-	CO2	NEDC -2019	NEDC 2020-	WLTP 2020-
303	533,63	533,63	533,63	354	610,64	610,64	610,64
304	535,45	535,45	535,45	355	611,74	611,74	611,74
305	537,28	537,28	537,28	356	612,83	612,83	612,83
306	539,10	539,10	539,10	357	613,93	613,93	613,93
307	540,56	540,56	540,56	358	615,02	615,02	615,02
308	542,39	542,39	542,39	359	616,48	616,48	616,48
309	544,21	544,21	544,21	360	617,58	617,58	617,58
310	546,04	546,04	546,04	361	618,67	618,67	618,67
311	547,86	547,86	547,86	362	619,77	619,77	619,77
312	549,32	549,32	549,32	363	620,86	620,86	620,86
313	551,15	551,15	551,15	364	621,96	621,96	621,96
314	552,61	552,61	552,61	365	623,05	623,05	623,05
315	554,43	554,43	554,43	366	624,15	624,15	624,15
316	556,26	556,26	556,26	367	625,24	625,24	625,24
317	557,72	557,72	557,72	368	626,34	626,34	626,34
318	559,54	559,54	559,54	369	627,43	627,43	627,43
319	561,00	561,00	561,00	370	628,16	628,16	628,16
320	562,83	562,83	562,83	371	629,26	629,26	629,26
321	564,29	564,29	564,29	372	630,35	630,35	630,35
322	565,75	565,75	565,75	373	631,45	631,45	631,45
323	567,57	567,57	567,57	374	632,18	632,18	632,18
324	569,03	569,03	569,03	375	633,27	633,27	633,27
325	570,49	570,49	570,49	376	634,37	634,37	634,37
326	571,95	571,95	571,95	377	635,10	635,10	635,10
327	573,78	573,78	573,78	378	636,19	636,19	636,19
328	575,24	575,24	575,24	379	636,92	636,92	636,92
329	576,70	576,70	576,70	380	638,02	638,02	638,02
330	578,16	578,16	578,16	381	639,11	639,11	639,11
331	579,62	579,62	579,62	382	639,84	639,84	639,84
332	581,08	581,08	581,08	383	640,57	640,57	640,57
333	582,54	582,54	582,54	384	641,67	641,67	641,67
334	584,00	584,00	584,00	385	642,40	642,40	642,40
335	585,46	585,46	585,46	386	643,49	643,49	643,49
336	586,92	586,92	586,92	387	644,22	644,22	644,22
337	588,38	588,38	588,38	388	644,95	644,95	644,95
338	589,84	589,84	589,84	389	646,05	646,05	646,05
339	590,93	590,93	590,93	390	646,78	646,78	646,78
340	592,39	592,39	592,39	391	647,51	647,51	647,51
341	593,85	593,85	593,85	392	648,24	648,24	648,24
342	595,31	595,31	595,31	393	649,33	649,33	649,33
343	596,41	596,41	596,41	394	650,06	650,06	650,06
344	597,87	597,87	597,87	395	650,79	650,79	650,79
345	599,33	599,33	599,33	396	651,52	651,52	651,52
346	600,42	600,42	600,42	397	652,25	652,25	652,25
347	601,88	601,88	601,88	398	652,98	652,98	652,98
348	602,98	602,98	602,98	399	653,71	653,71	653,71
349	604,44	604,44	604,44	>399	654,44	654,44	654,44
350	605,53	605,53	605,53				
351	606,99	606,99	606,99				
352	608,09	608,09	608,09				
353	609,18	609,18	609,18				

Verotietoa sarjassa aikaisemmin ilmestynyt:

55. **Jaana Kurjenoja: Eläkkeensaajan verotus ja ostovoima 2000-luvulla** 10.2.2009
56. **Minna Punakallio: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2009**
Suomen asema työn verottajana. 16.11.2009
57. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kuntien verot Suomen maakunnissa 2010**
Laskelmia kunnallisista veroista 19 kaupungissa ja maakunnassa. 7.1.2010
58. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Eläkkeet, verot ja ostovoima**
Esimerkkilaskelmia eläketulon verotuksesta ja nettoeläkkeen ostovoimasta 2000-luvulla. 15.6.2010
59. **Minna Punakallio: Suomi ja muut maat työn verottajina**
Kansainvälinen palkkaverovertailu 2010. 9.11.2010
60. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kuntien verot 2011 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 13.12.2010
61. **Minna Punakallio: Mitä tuloverotuksessa on tapahtunut?**
Palkansaajan verot ja ostovoima 1990-luvun alun laman jälkeen. 4.7.2011
62. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Mitä eläkeverotuksessa on tapahtunut?**
Eläkkeensaajan verot ja ostovoima 2000-2011. 4.8.2011
63. **Minna Punakallio: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2011** 19.12.2011
64. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kuntien verot 2012 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 16.2.2012
65. **Minna Punakallio: Kiristysten aika**
Kulutusverot meillä ja muualla. 4.9.2012
66. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Eläkeverotus muutoksessa**
Eläkkeensaajan verot ja ostovoima 2000-2013. 4.12.2012
67. **Minna Punakallio: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2012.** 13.12.2012
68. **Mikael Kirkko-Jaakkola, Minna Punakallio: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2013.** 12.12.2013
69. **Niina Suutarinen: Kuntien verot 2014 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 11.6.2014
70. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2014.** 13.11.2014
71. **Leena Savolainen: Kuntien verot 2015 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 4.2.2015
72. **Leena Savolainen: Verottaja kuluttajan kukkarolla**
Kulutusverot meillä ja muualla. 8.4.2015
73. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Eläkkeensaajan verotus ja ostovoima 2000-luvulla** 12.5.2015
74. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2015.** 26.11.2015
75. **Leena Savolainen: Kuntien verot 2016 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 27.1.2016
76. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2016.** 30.11.2016
77. **Leena Savolainen: Kuntien verot 2017 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. Tammikuu 2017
78. **Janne Kalluinen: Kulutusverotuksen trendit meillä ja muualla.** 1.6.2017
79. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2017.** 12.12.2017
80. **Janne Kalluinen: Kuntien verot 2018 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. Tammikuu 2018
81. **Janne Kalluinen: Eläkkeensaajan vero- ja ostovoimakehitys 2000-luvulla.** Kesäkuu 2018
82. **Janne Kalluinen: Korkeakouluopiskelijan tulot ja verotus 2018.**
Laskelmia työtulojen vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin. 5.10. 2018
83. **Mikael Kirkko-Jaakkola: Kansainvälinen palkkaverovertailu 2018.** 30.11.2018
84. **Janne Kalluinen: Kuntien verot 2019 - missä maksat eniten?**
Laskelmia kunnallisista veroista maakunnissa, niiden keskuskaupungeissa ja Helsingin seudulla. 24.1.2019

Veronmaksajain Keskusliitto + Verotieto Oy

Kalevankatu 4, 00100 HELSINKI, puhelin (09) 618 871, fax (09) 608 087
www.veronmaksajat.fi

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.